NOVUM, PERUTILE, ET PERSPICUUM UNIVERSAE THEOLOGIAE MORALIS...

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XII
B
8
NAPOLI

Digitized by Google

XII
B
8.

Digitized by Google

Digitized by Google

Google

Digitized by Google

NOVVM, PERVTILE,
ET PERSPICVVM
UNIVERSÆ THEOLOGIÆ
MORALIS
COMPENDIUM

D. GABRIELIS MARIÆ DE VALENZUELA
ORIGINE CORDUBENSIS
Clerici Regularis S. PAULI Barnabitarum,
Procuratoris Generalis Miſſionum ſuæ Religionis, Theologi Votantis Sac. Cong. Viſitationis Apoſtolicæ, & coram
SS. D. N. CLEMENTE XII.
Epiſcoporum Examinatoris.

REGIÆ CELSITUDINI
D. PHILIPPO BORBONIO
FARNESIO
HISPANIARUM INFANTI &c.
D. D. D.

PARS TERTIA.

ROMÆ, M. DCC. XXXI.

Typis Jo: Zempel propè Montem Jordanum.
SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

REGIÆ CELSITUDINI

D. PHILIPPO BORBONIO

F A R N E S I O

HISPANIARUM INFANTI &c.

D. GABRIEL MARIA DE VALENZUELA

Cleric. Regul. S. PAULI Barnabita.

FELICITATEM

L*ibellos tres de Criſtianis Moribus,*

Digitized by Google

ac legibus pertractantes, quoſdam quaſi Germanos Fratres trigeminos editurus PHILIPPE BORBONIE FARNESIÆ *Herotum Sanguis præſtantiſſime, cum primum alterumque, Principibus*

perexcelſis Germanis Fratribus Tuis FERDINANDO, & CAROLO *ea, qua maximè potui, obſequentiſſimi animi mei Significatione dedicaverim; Nil mihi circumſpiciendum jam fuit, cui potiſſimum Tertiū*

 hunc

*hunc Sacrum libel-
lum inſcriberem,
atque offerrem, quā
REGIÆ TUÆ CEL-
SITUDINI. Nam-
que optimè morato
Principi, qui non
annis magis quam
virtutibus, in Spem
maximam Chriſtia-
ni Herois adoleſcit*

in

Digitized by Google

in dies, lectio nulla jucundior accidat profectò neceſſe eſt, quam quæ de moribus informandis, virtutibus Sequendis, vitiiſque cavendis pertractaverit. Neque enim, REGIA TUA CELSITUDO, quamvis in

*ſlorentiſſima, rega-
lique fortuna nata,
atque educata Se-
gnem idcircò (quod
non raro uſuvenit)
animo excelſo exco-
lendo manum un-
quam adhibuit. Ve-
rum majorum Glo-
rioſiſſimorum Tuo-
rum innumeris præ-*

clariſ-

Digitized by Google

*clariſſimiſque exem-
plis incitatus, Re-
gia cultura ani-
mum primò, quæ no-
ſtri potiſſima pars
eſt, mox corpus, ac
extrinſeca bona, cæ-
tera ſemper exco-
luiſti. Trophea Mi-
litiadis Bellici Du-
cis Fortiſſimi apud*

Græ-

Digitized by Google

Græcos, Themiſto-clem ætate ſubſecu-tum dormire olim non patiebantur. Scilicet immenſum gloria calcar habet. Præſtantiſſima BORBONIORUM FARNESIORUMQUE *Heroum majorum Tuorum facta.*

Te

Te neque à teneris ceſſare permittunt; quin illis, neque longo intervallo, imitatione proximus ſitas. Ad hoc TE LUDOVICI; AD HOC TE PAULI ALEXANDRI. *Cęterique domi, bellique, in Toga ſimul, & Sa-*

go

go Heroes Summi glorioſiſſimique ſe- quentem ſtrenui- ſsimè provocant. Maximè omnium tamen, ut par eſt, REX PHILIPPUS; ELISABETHA REGINA, *Parentes Tui Optimi, verè Chriſtianiſſimi, ve-*

rè

Digitized by Google

rè Catholici. Quare boni conſulas OPTIME PRINCEPS, Regię Stirpi Domuique Tuæ tam Paternæ, quam Maternæ devinctiſsimum, me tot nominibus clientulum Tuo glorioſiſsimo Nomine libellum hunc, jam non

meum

meum, ſed Tuum, inſignivisse. Hoc enim publicũ meorum fidei, obſervantiæ, obſequii in Te, Tuoſque teſtimonium perpetuo erit. Hoc, quo Tibi Tuiſque fauſta feliciaque; quæcumque ex Chriſtiana,

&

Digitized by Google

& Catholica Re-publica geſſeritis, precor, precaborque ſemper à DEO OPTIMO MAXIMO *conſtantiſſimũ, & immutabile votum. Vale.*

Digitized by Google

Digitized by Google

APPROBATIONES.

CUm librum, cui Titulus eſt: *Novum, Perutile, & Perſpicuum Univerſæ Theologiæ Moralis Compendium*, à P. D. Gabriele Maria de Valenzuela Congregationis noſtræ Presbytero Profeſſo compoſitum, duo ejuſdem Congregationis noſtræ eruditi viri, quibus id commiſimus, accurata lectione, & gravi Judicio recognoverint, & poſſe in lucem edi probaverint: Nos, ut Typis mandetur, quantùm in nobis eſt, facultatem facimus. In quorum fidem has fieri, ſigilloque noſtro muniri juſſimus. Datum Pariſiis in Collegio noſtro Sancti Eligii Die 28. Menſis Februarii Anni 1730.

Don Carolus Auguſtus Capitain
Præpoſitus Generalis.

D. Ambroſius Caitbout Pro-Cancellarius.

JUſſu Reverendiſſimi Patris Fratris Joannis Benedicti Zuanelli S. Palatii Apoſtolici Magiſtri, exhibitum mihi fuit Opuſculum, cujus Titulus, *Novum*, *Perutile*, *&* *Perſpicuum Univerſæ Theologiæ Moralis Compendium*, à Reverendiſſimo Patre D. Gabriele Maria de Valenzuela Clerico Reg. S. Pauli Barnabita recto ordine diſpoſitum, quantitate molis exiguum, magnum verò qualitate doctrinæ, in quo nihil Fidei, ac moribus adverſum inveni, ſed ſanis totius Theologiæ Moralis rudimentis refertum; quare ad communem inſtructionem, & fructum dignum ſanè, ut in lucem prodeat, exiſtimo.

Ex Conventu S. Mariæ ſupra Minervam. Die 20. Auguſti 1730.

Fr. Coſmus Joſeph Chiocchetti Sacræ Theologiæ Magiſter Ordinis Prędicatorum.

Re-

REverendiſſimo P. F. Joanne Benedicto Zuannelli S. Pal. Apoſt. Magiſtro mandante, *Novum, Perutile, & Perſpicuum Univerſæ Theologiæ Moralis Compendium*, à Reverendiſſimo P.D.Gabriele Maria de Valenzuela Cler.Reg.S.Pauli Barnabita, ac Epiſcoporum Examinatore, magno cum labore concinnatum, non minori ingenio diſpoſitum, & maxima, ſolidaque eruditione refertum cum animi jucunditate legi: cumque in eo, aut Chriſtianis moribus advertem, aut ſacris dogmatibus difforme nihil offenderim, ſed cuncta encomiis digna, utpotè ex celeberrimis, tutioribuſque moralibus Theologis deprompta, ac ab Auctore ſolerti acumine ingenii de more breviter reſtricta invenerim; idcircò pro majori litterariæ Reipublicæ utili-

Digitized by Google

tate publica luce dignum adjudicavi. Dabat in Collegio S. Mariæ de Victoria Romæ 12. Decembris 1730.

F. Leo à S. Felice Carmelita Excalceatus S. Theologiæ Prælector, ac Sacrarum Congregationum Indicis, & Sacrorum Rituum Conſultor.

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendiſs. Patri Mag. Sac. Pal. Apoſt.

N. Baccarius Ep. Bojan. Viceſg.

IMPRIMATUR.

Fr. Joachim Pucci Sac. Theolog. Mag., & Socius Sac. Pal. Apoſt. Mag. Ord. Præd.

Be-

Digitized by Google

Benevolo Lectori.

HAbet homo plura, quibus erigitur in hac vita, habet plura, quibus deprimitur, non deſunt manus, quæ à vinculis ſolvant, quæ vinculis obſtringant. An ignoramus Cenſuras, excommunicationes, ſuſpenſiones, depoſitiones, degradationes, interdicta, & irregularitates? Quid ſi immunitas Ec-

Digitized by Google

cleſiaſtica contemnatur. Si dies Feſti violentur, foveantur odia, bella, injuſtè, & duella impiè ineantur? Quid ſi polluatur domus Dei, Si monialium Clauſura violetur, ſi non ſolvat, ſed ad peccata pertrahat Confeſſarius? Hac de re non inutilis mihi lector, ſi de hiſce omnibus ſcripſi, non inutilis Tibi, ſi leges. Lege ergò, & ſcias iſtis in paginis trium

Libro-

Librorum nihil eſſe meum, ſed omne deſurſum deſcendens à Patre luminum. Scias deniquè cum Apoſtolo meo Divo Paulo Gentium Doctore meęque Congregationis Patrono Maximo. Illud, quod ſemel ad Teſalonic. ſcribens (Spiritu Sancto Afflante) dixit.

Ita

Ita loquimur,

NON QUASI HOMINIBUS PLACENTES,

SED DEO,

Qui probat Corda noſtra,

NEC QUÆRENTES AB HOMINIBUS GLORIAM,

NEQUE A' VOBIS, NEQUE AB ALIIS.

Epiſt. 1. ad Teſalonic. c. 2.

NO-

Digitized by Google

NOVUM, PERUTILE
ET
PERSPICVVM UNIVERSÆ THEOLOGIÆ
MORALIS
COMPENDIUM

CAPUT I.
DE SANCTIFICATIONE DIEI FESTI.

SAnctificatio diei Feſti, eſt cultus exterior, præſtitus Deo conſtitutus in abſtinentia ob operibus ſervilibus. & in exercitio operum ſanctorum, præſertim

in auditione ſacri .

Datur præceptum ſatificandi diem feſtum , & hoc præceptum inducit dupplicem obligationem , unam poſitivam audiendi ſacrum, alteram negativam , non faciendi opus ſervile .

Opus ſervile quod dicitur mechanicum eſt illud, quod eſt proprium ſervorum , & artificum, ſeu eſt illud, quod ad faciendum propriè deputantur ſervi , & artifices, & licìet aliquando fiat per Dominos , hoc eſt per accidens , quod non tollit , quia ex ſe ſit opus ſervile , ac mechanicum .

Ad opus ſervile & mechanicum duo præſertim requiruntur , primo

mo, quod fiat per corpus tanquam ad finem: ver. gra. colere agrum, edificare, conficere veſtes; & quidquid efficitur per artes mechanicas. Non tamen conficere ſcripturas, etiam ſi fiant intentione lucri, quia intentio lucrandi non facit opus ſervile id, quod non eſt ex tale ſecus poſſet quis in die feſto abſque lucro, & mercede conficere veſtes licitè quod eſt falſum; ſcriptura namque eſt opus liberale, non mechanicum, & quod tendit ad exercitium mentis, non ad commoditatem corporis.

Piſcari, venari, digladiari; aliaque hujuſmodi opera, non cenſentur opera de ſe ſervilia, cum de ſe

Digitized by Google

non fiant potius per ſervos, quam per dominos, neque tendant ad commoditatem corporis per ſe, ſed ad recreationem animi.

Materia gravis in opere ſervili prohibito in die feſto eſt labor ad horam, licet non deſint, qui eam extendunt uſque ad duas.

Laborare in die feſto pluribus vicibus interpollatis; parum pro ſingula vice eſt peccatum grave, quia plura illa modica coaleſcunt inquantitatem notabilem conſtitutivam materiæ peccati gravis, ſicut plura furtula, plures comeſtiunculæ in die Jejunii.

Pingere in die feſto juxta ſenten-

Digitized by Google

tentiam probabilem eſt peccatum, quia enumeratur inter artes mechanicas; Non verò eſt peccatum ſi inter artes liberales receſeantur, juxta aliorum ſententiam.

Eſt prohibitum in die feſto judicium publicum, ſeu ſcriptus fori, ſcilicet omne judicium, ſive civile, ſeu criminale in die feſto eſt illicitum; & invalidum, niſi adſit cauſa, vel neceſſitatis, vel pietatis. Quia divertit ab operibus ſanctis; ſeu a Divino Cultu, item eſt prohibitus omnis contractus qui ſolet: juramento firmari, opera illa ſervilia, que ſunt neceſſaria ad humanum victum non ſunt prohibita.

Digitized by Google

Locorum ordinarii ideſt Epiſcopi poſſunt diſpenſare ab operibus ſervilibus in die feſto cauſa neceſſitatis: Non tamen Parochi, niſi ratione difficilis acceſſus ad Epiſcopum, quia ad eum ſpectat propria authoritate diſpenſare, ad quem ſpectat inſtituere, atqui Parochi non eſt inſtiture diem feſtum; ergo ad ipſum non ſpectat diſpenſare niſi per accidens, & ratione difficilis acceſſus ad Epiſcopum.

Qui duas partes Miſſæ audiret à pluribus Sacerdotibus, non ſatisfaceret præcepto, eo quia audiret quidem integram Miſſam materialiter, non autem formaliter cum integritas, formalis Miſſæ deſumatur

Digitized by Google

tur ab uno eodemque Sacerdote, & non à pluribus.

Omnes perventi ad uſum rationis tenentur præcepto audire ſacrum in die feſto.

Attentio audiendi ſacrum debet eſſe ſaltem implicita. Attentio autem debet eſſe talis, ut quis non ſit voluntariè diſtractus ad aliena; quod idem valet, quo ad divinum officium.

Non eſt neceſſe quod quis audiat vocem Sacerdotis celebrantis, neque quod illum videat, ſed ſufficit quod ita aſſiſtat ſacrificio, ut cenſeatur illi moraliter præſens.

Qui ex devotione audit in die feſto unam miſſam, cum intentio-

ne audiendi aliam ex præcepto, ſi hanc aliam non audiat,adhuc ſatisfacit præcepto, quia licet in prima non habeat intentionem explicitam ſatisfaciendi, habet tamen implicitam, quæ ſufficit.

Excuſatur ab auditione ſacri impotens phyſicè audire Eccleſiam, puta,ſi eſt ægrotus, ſi clauſus domi; & etiam impotens moraliter, quando ſcilicet neceſſitas, vel charitas, vel juſtitia eum detinet domi, vel ſi eſt excomunicatus, aut interdictus.

Qui in die feſto omittit ſacrum & facit opus ſervile, comittit dupplex peccatum, unum omiſſionis contra præceptum affirmativum au-

Digitized by Google

audiendi ſacrum, alterum comiſſionis contra præceptum negativum de non faciendo opere ſervili in die feſto.

Nota quod toties quis peccat, quoties quis laborat in die feſto, quia præceptum negativum obligat pro ſemper, & ad ſemper.

Propoſitiones Damnatæ ad hoc Caput Reducendæ.

Ab INNOCENTIO XI. 52. Præceptum ſervandi Feſtum non obbligat ſub Mortali ſepoſito ſcandalo, ſi abſit contemptus.

Ex eodem 53. ſatisfacit Præcepto Eccleſiæ de audiendo ſacro,

qui

Digitized by Google

qui duas ejus partes, immò quatuor ſimul à diverſis celebrantibus audit.

CAPUT II.

DE ELEEMOSINA.

Adeſt præceptum dandi Eleemoſynas pauperibus, & hoc eſt præceptum Divinum, Naturale, & Eccleſiaſticum. Divinum, ex Meo Apoſtolo ad Timotheum epiſt. 1.: *divitibus hujus ſeculi præcipue facilè tribuere*, & Eccleſ. cap. 4. *Fili Eleemoſynam pauperi ne defraudes, & oculos tuos ne tranſvertas à paupere*. Eſt præceptum Naturale, qüia cum eleemoſyna ſit actus

actus charitatis, & hæc charitas ſit nobis indita ab ipſa humanitate, ſeu lege naturali, quæ dictat homini hominem juvare, ac bene facere, ſequitur Eleemoſynam eſſe juris naturalis.

Hoc præceptum eſt affirmativum, & obbligat tam fideles, quam infideles, ſicuti præceptum honorandi parentes.

Quo ad neceſſitatem proximi, propter quam tenetur quis Eleemoſinam erogare, dico triplicem eſſe, alia eſt extrema, alia gravis, alia communis: Extrema ea eſt, per quam aut proximo periculum vitæ imminet, aut gravitas, & diuturnitas alicujus morbi. Gra-

vis

vis eſt illa, per quam imminet proximo periculum gravis mali ver. gra. gravis nota infamiæ, carceris, jactura bonorum, ſtatus, & alicujus officii, ex quibus ſit, ut cum difficultate talis proximus, & ſecundum ſuum ſtatum valeat vivere, & ſubſtentari ver. gra. ſi aliquis nobilis cogatur propter miſeriam mechanicas artes exercere, & famulari. Communis neceſſitas eſt illa, quæ in publicis pauperibus videtur, & invenitur.

Si mihi quæratur quid, & quotuplex ſit bonorum ſuperfluum, ratione cujus tenemur Eleemoſynas facere, opemque miſeris præſtare; reſpondeo, quod ſuperfluum dici-

ci-

Digitized by Google

citur illud quod alicui ſupereſt de propriis bonis, & temporalibus ſubſtantiis. Secundo ſuperfluum aliud eſt ſtatui, aliud eſt ſuperfluum naturæ. Superfluum ſtatui, eſt ijs, ut dicebam ſuperius, quod ſupereſt, ijs demptis, quæ ſunt neceſſaria, non ſolum ad vivendum, ſed etiam ad decentiam perſonæ, domus, ſervitutis, & veſtimentorum, juxta cujuſque conditionem, & proprietatem, uſum, & morem ſuæ Patriæ. Superfluum naturæ dicitur illud, quod ſupereſt, ijs demptis, quæ ſunt neceſſaria ad vitam propriam, & ad ſuam familiam, videlicet uxorem, filios famulos, & famulas ſubſtentandas.

Te-

Digitized by Google

Tenentur ad Eleemoſynam faciendam omnes, qui habent ſuperflua, & inter li *Omnes* veniunt principaliter magis perſonæ publicæ, quam privatæ, magis Eccleſiaſtici, quam ſeculares; & inter primos magis qui gaudent bonis, & beneficiis Eccleſiæ, & inter iſtos, qui præſunt inteligant, qui præsũt, & habent jurisdictionem, curamve animarum, & magis iſti, quam ſimplices beneficiati, & Clerici.

Ordo faciendi Eleemoſynam debet eſſe proportionatus pauperum indigentiis, quare primò, ſunt ſubveniendi in extremà paupertate conſtituti, ſecundo, graviter indigentes, Tertio, communiter

ter pauperes , cęteriſque paribus priùs proximiores ſanguinis , ſecundò affines , tertiò reliqui omnes ; inter quos adverto quod Eccleſiaſticus debet præferri ſeculari, ſi indigens adſit pubblica perſona, & valdè utilis Reipublicæ, debet omnibus aliis præferri.

Non tenetur de ſuis ſuperfluis pauperes adinvenire, quibus ſubveniat, niſi fortè ſit perſona publica ver. gra. Paſtor animarum, Epiſcopus , Princeps , qui ex offitio dicitur Pater pauperum.

Queres 1. an. ſatisfaciat præcepto Eleemoſynæ, qui poſſidens ſtatui ſuperflua ſuccurat aliquem recurrentem in ſua extrema neceſ-

tate

Digitized by Google

tate, illumque obliget ad reſtitutionem, quando dives evenerit, & in meliori fortuna.

Reſp. Negativè, nam ſi ſufficeret mutuare cum obbligatione ad reſtitutionem, quando in extrema paupertate conſtitutus dives venerit, nullum adeſſet præceptum erogandi Eleemoſynam, hæc enim dicit donationem liberam, non verò mutuationem, ut benè aſſerit doctiſſimus meus Rottarius cum Alario, & aliis quampluribus doctoribus. Igitur habens multa ſuperflua ſuæ conditioni, non ſolum tenetur Eleemoſynam dare, & auxilium in extrema neceſſitate conſtitutis maximè ipſi recurrentibus,

ſed

Digitized by Google

ſed etiam habens ſuperflua naturę, quā̃vis iſta ſint ſuæ conditioni neceſſaria: In gravi neceſſitate unuſquisque obligatur ſubvenire proximo cum modico detrimento ſui ſtatus, ſeu conditionis, quia cum parvo ſuo incommodo tenetur ex charitate maximum, & gravè incommodum proximi impedire, nemo tamen, ut benè advertit Angelicus Doctor 2. 2. *queſt.* 33. tenetur pro vita paupèrum totum ſuum ſtatum exponere. In neceſſitate tandem ordinaria habens ſuperflua ſtatui, tenetur aliquid Eleemoſinæ dare pauperibus, ne ordinaria neceſſitas tranſeat in gravem, & gravis in extremam.

Quæres ſecundo An. Uxores inſcio marito poſſint facere Eleemoſinam.

Cum Emminentiſſimo, & Doctiſſimo Patre Toleto Soc. Jeſu Iſpano noſtro. Reſpondeo affirmativè in his caſibus, primo, cū ſciant uxores rem gratam facere maritis, ipſiſque placere quod piæ, & Eleemoſynariæ ſint, ſecundò, ſi maritus ſemidementià, aut totà captus extaret, vel longè eſſet ab ipſa extra Regionem, & ipſa adeſſet bona domus, & Conjugis adminiſtrans. Tertiò, quando de aſſignatis ſibi, vel annuatim, vel menſuatim expenſis, uti mos eſt in Nobilibus Conjugibus, & de talibus ſummis

ſibi

Digitized by Google

ſibi ſubtrahunt uxores aliquid pro Eleemoſinis faciendis. Quarto, quando maritus ita durus eſt in pauperes propter avaritiam, & nimiam congregandi cupiditatem, & non vult tradere quam tenetur Eleemoſynam. Tunc laudatur uxoris charitas: (Quia manũ ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperes.) *Sap.* 80. Quinto ſi habet bona ex ſe præter ſuam dotem, & habeat aliquod luerum, maximè ſi ſecuta eſt exemplum Mulieris fortis tam à Spiritu Sancto commendatæ: (Quæ queſivit lanam, & linum, & operata eſt conſilio manuum ſuarum, & panem otioſa non commedit), ut me-

lius me explicem, poſſunt uxores facere Eleemoſinam de aliquo lucro proprio, quod non cedat in utilitatem mariti juxta ſtylum Regionis, ver. gra. ex labore ſerico, ex elaborato lino, ex intexendo, & aliis propriis mulierum ſtudiis domeſticis, & induſtriis &c. Ad ultimum poſſunt uxores etiam facere Eleemoſynam ex turpi lucro proveniente ex adulterio, hoc enim eſt facere ſibi (, ut dicit Euangelium) *Amicos ex mammona iniquitatis*.

Quæres tertio An. Famuli, & Famulæ poſſint facere Eleemoſynam.

Reſpondeo cum diſtinctione: de

Pro-

propriis à dominis ipſis conceſſis pro eorum ſalario, alimento, & uſu ſecundum conſuetudinem locorum, & ſecundum conditionem dominorum poſſunt facere Eleemoſinam propter amorem Dei; de bonis autem, & rebus eorum, quibus famulantur, non poſſunt, niſi fortè, quod à famulo, & famula datur ſit adeo tenuè, puta fruſtum panis, aut poculum vini, ut à Dominis non curetur; eſt caſus autem, quo hujuſmodi perſonæ ſervientes poſſint ſufficientem Eleemoſynam facere, etiam ſine licentia de bonis eorum dominorum, ſi ſit alicujus pauperis extrema neceſſitas, ſicuti enim

peres licitè conſtituti in extrema neceſſitate ſubripiunt, ità ipſi famuli, & famulæ licitè dant; Adverto, tamen, quod in gravi neceſſitate tenentur omninò petere licentiam. Non eadem eſt ratio curatorum, & turorum, & qui habent curam aliorum, bonorum quia poſſunt iſti in diſcreta quantitate erogare Eleemoſinas, quales facere tenerentur Principales.

Placet mihi concludere hoc caput, exponendo effectus Eleemoſynæ, ut quiſquis legit, magis accendatur ad erogandas Eleemoſynas, & ſibi acquirat illam felicitatem, quam Regius Pſaltes Eleemoſynariis omnibus vaticinatur:

Bea-

Digitized by Google

Beatus qui intelligit ſuper Aegenum, & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. *Pſ.* 40. fectus igitur Eleemoſynæ multiplex eſt; Et primò, impetrare peccatorum veniam, præteritorum; Secundò, purgare peccata præſentia; Tertiò, ſervare ab æterna damnatione (Eleemoſyna enim ab omni peccato, & à mortè liberat, & non patitur, animas ire in tenebras) *Job*. 4. Quartò, mitigare ardorem fomitis: Ignem enim ardentem extinguit aqua, & Eleemoſyna reſiſtit peccatis.) *Ecclеſ*. 3. Quintò, reficere animam: Sextò, conſervare gratiam: (Eleemoſyna enim viri, quaſi ſacculus cum ip-

ſo, & gratiam hominis, quaſi pupillam conſervabit.) *Ecclef.* 17. Septimò impugnare Diabolum. *Ecclef.* 29. Octavò, expiare pęnas peccatorum. (Peccata tua Eleemoſynis redime.) *Daniel.* 4., & *Luca* 2. (Date Eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis.) Nonò; multiplicare interceſſores apud Deum, & homines: (Circumdederunt eum Viduæ flentes, & oſtendentes tunicas, & veſtes, quas faciebat illis Dorcas.) *Actor* 9. Decimò: prorogare vitam præſentem: Undecimò, mereri æternam. Pietas enim ad omnia utilis eſt, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ P. meus ad

Timot.

Digitized by Google

Timot. 1. 4. Duodecimo, mitigare inimicos: Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum.) ad *Rom.* 12.

Poteſt quęri ab aliquibus an ſola Eleemoſyna tanquam actus virtutis moralis ſit ſufficiens ad juſtificandum impium? Et Reſpondeo non eſſe attendendũ hæreticorum errori, quem conantur propugnarè ex aliquibus locis Sacræ Scripturæ ſuperiùs à me expoſitis non plenè intellectis, & turpiter, ut mos eſt illorum extortis; Dico igitur eſſe de fide Eleemoſynam, ut exercitium moralis virtutis non juſtificare hominem, quià habemus ex Apoſtolo meo 1. *Corinth.* 13. Et ſi diſtribuero in cibos pau-

pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil prodeſt. Poteſt etiam probari ratione, nam actus Eleemoſynæ poteſt componi cum affectu actuali ad aliquod peccatum mortale, proindè Eleemoſyna non eſt ſufficiens ad juſtificandum impium; Immo nec per modum impetrationis, infallibilis habet Eleemoſyna juſtificare impium, quam videtur opponi ſententiæ ſupe allatæ mei Apoſtoli; Debet tamen concedi quædam ſpecialis vis Eleemoſynæ ad obtinenda auxilia congrua ad remiſſionem peccatorum, quæ non tribuitur aliis piis operibus, aliter quommodo ſalva.

Digitized by Google

varentur tot ſuprallatæ ſcripturæ.

Propoſitio Damnata ad hoc Caput reducenda.

Ab INNOCENTIO XI. 12. Vix in ſecularibus invenies etiam in Regibus ſuperfluum ſtatui, & ita vix aliquis tenetur ad Eleemoſynam, quando tenetur tantum ex ſuperfluo ſtatui.

Digitized by Google

CAPUT III.

DE DUELLO.

DUellum, quod etiam vocatur à Moraliſtis Monomachia, eſt pugna, ſeu bellum factum inter duos ad aliquam rem probandam, melius dicam eſt conventio duorum cærtantium, aut plurium cum periculo mortis, aut gravis vulnerationis ex fine illicito. Differt à rixa, quia hæc oritur ex ſubito, & improviſo caſu, Duellum autem ex conventione aſſumpta differt quoque à bello; quod inter duos non fit, aut plures perſonas privatas, ſed inter multitu-

titudinem hominum publicam poteſtatem repreſentantium.

Duellum eſt peccatum mortale, & prohibitum eſt ſub quibusdam pęnis, ex Concilio Tridentino, & ex Bullis PII IV. GREGORII XIII., & CLENENTIS VIII. His pęnis, precipuè excommunicationis majoris afficiuntur non ſolum Duellantes, & provocantes ad Duellum, ſed etiam Superiores Temporales concedentes locum ad patrandum Duellum, Patrini conſulentes, ſuadentes, ſpectantes, & hic adverto nomine ſpectantium non venire illos, qui fortuitò tranſeuntes per locum, ubi Duellatur, illud vident, ſed

ve-

venire illos, qui acceſſerunt conſultò tanquam ſocii; & Comites Duellantium, & qui ex profeſſò veniunt ſpectaturi etiam ex ſola curioſitate, etiam ſine animo adjuvandi, aut ſuper hoc aliquod conſulendi.

Excommunicatio lata contra Duellantes, ex vi Concilii, nulli eſt reſervata, tantum Papæ; nec poteſt etiam tolli ab habentibus caſus Papales extra Urbem, uti habetur ex decretis Sumorum Pontificim, ut ex GREG. XIII. Et in Cenſuram Excommunic. majoris incidunt, primò Duellantes etiam privatim, & ſine Patrinis, ſecundò Principes, omneſque Superiores

res permittentes, & non prohibentes Duella, faventes, & non punientes fautores, adhærentes, portantes Cartas Duelli, vulgò viglietti, ſubſcribentes, affigientes, publicantes, dictantes, componentes, mittentes, deferentes, vel imprimentes, vel etiam ſolo verbo denuntiantes Conſilium dantes, & favorem, inſuper incidunt in Excommunicationem etiam illi, qui ad deſtinatum locum Duelli, impediti Duellum non fecerunt, ſi tamen per ipſos non ſtetit quin ſequeretur.

Conditiones Duelli, ut propriè tale dicatur, ſunt iſtæ duæ, quæ copulativè requiruntur videli-

Digitized by Google

licet; Aſſignatio loci, & temporis, neque una ſine altera ſufficit, proindè non incidunt in cenſuras latas contra Duellantes, qui ad iracundiam ſimul provocati ſe invitant ad pugnam ſtatimque ad aliquem locum petunt, ubi ſequitur pugna; hæc enim potius mihi videtur, & per omnes Moraliſtas rixa, quam pugna, ſeu Duellum, ſecus verò eſt dicendum, ſi animo liberato ſtatuant locum, & tempus decertandi, licet parva mora intercedat inter Rixam, & Duellum, ut benè aſſerit Reverendiſſimus P. D. Thomas Franciſcus Rotarius Exgeneralis meæ congregationis in ſuo doctiſſimo Ap-

pa-

Digitized by Google

paratu Univerſæ Theologiæ Moralis. Non incidunt etiam milites in Caſtris frequentes ad rixas, & invicem pugnantes, vel alii ob privatas inimicias, ad Duellandum ſe invitantes in quocumque loco reperiuntur, neque obviam ſe hibentes, qui provocaverunt ſe ad talem locum, quia in his caſibus ſubitis, vel una deficiet conditio, vel ambo ex ſupradictis.

Poteſt quis quandoque excuſari ab acceptatione Duelli, adeoque non incurrere in pænas ſupra recenſitas, primò: ſi quis alias te occiſurus, ita ut ab ejus manibus nullatenus poſſis aufugere concedat electionem Duelli, ut

fortunam (ſicuti ſolet dici) fortunam tentes, in hoc caſu Duellare eſt ſe defendere, modo ſibi poſſibili, quod eſt ex jure naturæ. Secundò, ſi Judex imperaret duos condemnatos ad mortem ob eorum delicta ut Duello ſortem alterius experirentur, tunc a puplica poteſtate, ut notant aliqui, alter alterius eſſet miniſter Juſtitiæ.

Non poteſt acceptari generaliter Duellum ad evitandam ignominiam, quia ne dum eſt prohibitum, à Deo, ab Hominibus, ab Eccleſia, ſed eſt malum ex ſuo genere perniciosum, & mirandum eſt, quod credatur ab aliquibus

inſipientibus ignominia obtemperare legibus Divinis, Humanis, & Eccleſiaſticis prohibentibus Duellum, tot Excommunicationibus damnatum.

Propoſitio Damnata ad hoc Caput reducenda.

Ab ALEXANDRO VII. 2. Vir æqueſtris ad Duellum provocatus poteſt illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.

Digitized by Google

CAPUT IV.

DE LUDO.

LUdus eſt quidam contractus inter duos, vel plures qui importat tribui vincenti, vel vincentibus id, quod depoſitum eſt in tabula ad hunc finem.

Triplex eſt Ludus, alius in quo maximè dominātur caſus ſeù fortuna, alius in quo maximè dominatur Ars, aut induſtria, ingenium, & robur, alius denique mixtus eſt. Ludus per ſe præcisè eſt quid indifferens, & quamvis ſi fieret precipuè ex fine lucrandi per ſe nō eſſet lethale Primi generis Ludi, quamvis Jure ci-

vili

cili prohibeantur, hæc tamen prohibitio non obligat ex ſe præciſè ſub læthali. Jure canonico ſunt etiam prohibiti tales Ludi Clericis, ſed quia hujuſmodi leges non ſunt in rigore, & uſu receptæ, ideò excuſantur Clerici à læthali, ex vi preciſa legum, niſi daretur aliquis ita continuus Aleator, & publicus, qui ſcandalum præberet, qua in re ſtandum eſt regionum conſuetudini, quare Ludus poteſt eſſe licitus, ſi fiat ex aliqua cauſa honeſta, atque cum debitis requiſitis.

Ea omnia, quæ per Ludum acquiruntur reſtitutioni non ſubiacent, per ſe loquendo, niſi quis

Digitized by Google

per fraudem viciſſet decipiendo ſocium ludentem, aut colludentes contra legem Ludi, qui ut ſuperiùs dixi in definitione eſt ſpecies contratus incerti lucri. ſimiliter, ſi quis lucretur pecuniam, vel alia bona, quę non ſunt ſub poteſtate perditoris ver. gra. ſi eſſet Religioſus, Filius familias, vel famulus, & luderet, de bonis non ſuis, in tali caſu teneretur ad reſtitutionem; Ad eandem teneretur cogens alium ludere per vim, & metum. Ad ultimum ſi fingeret ſe habere pecuniam ad ludendum, & de facto non haberet, in his caſibus, cum clara intercedat injuſtitia, reſtitutio eſt facienda.

Poſ-

Digitized by Google

Poſſunt etiam dari aliqui caſus, in quibus adeſſe poteſt peccatum ludendo, non tamen reſtituendi obbligatio, & ſecundum materiam gravem, aut minus gravem) erit etiam peccatum ver. gr. ſi quis ſoleat Ludens blasfemare, aut rixare, ſi fiat cum notabili detrimenoe familiæ, ſi impediat alia opera neceſſaria ex præcepto, ſi cum ſcandalo audientium, & videntium, ſi cum notabili detrimento ejus, cum quo ludit ratione paupertatis, aut familiæ, per quæ redigitur ad magnam neceſſitatem; tum quià frequentiſſimus Ludus alearum ſolet hæc mala producere; ideò exhibere domos, vel

commodà ad ludendum, parataſque menſas, quis non dicat in grave peccatum incidere? Ft difficile eſt ſe juſtificare apud pios, & doctos, maximè ſi hæc loca communia, & publica reddantur.

Non eſt licitum ludere cum imperitiore, ita ut moraliter peritior ſit certus de victoria, & tenetur reſtituere, niſi aliundè ſuppleatur imperitia.

Adeſt ludus, qui vulgò dicitur *ſcommeſſa*, & hic ut ſit licitus ſortes ludentium debent eſſe æquales, & equalia pericula; aliter ſi quis rem futuram, vel præteritam certò ſciat, non poteſt ſuper illius veritatem ludere, & ſi vincat obligatur

Digitized by Google

gatur ad reſtituendum, quando tamen non admonuiſſet colludentem, qui obſtinatus autem perſiſteret in ludo, ſeu, ut dixi, ſcommeſſa.

Videns à tergo ludentium qualitatem alearum alterius ſocii, & indicans eadem, peccat graviter & obligatur in ſolidum ad reſtitutionem cum vincente.

CAPUT V.

DE BELLO.

BEllum definitur diſcordia inter Reges, ſeu Principes, ſive inter liberas gentes, & Populos, ſibi arma invicem inferen-

tes. Differt Bellum à Prælio, a Pugna, & à certamine, quia hæc dicuntur, quoties fit conflictus: Bellum verò eſt totum illud tempus, quo durat diſcordia inter Principes, & Reges.

Bellum dupplex eſt aliud defenſium, aliud offenſiuum, defenſiuum, quo quis armis, aliiſque martialibus inſtrumentis vim ſibi injuſtè illatam armis repellit. Offenſium eſt, quo quis videlicet, vel Princeps, vel Reſpublica juſtis de cauſis vim alteri infert ſeu inimicos ſuos aggreditur, quod quidem licitum eſt Principibus, ut docet S. Auguſtinus *lib.* 2. contra Manicheos, qui contrarium aſſerebant. Tres

Tres ſunt conditsones ad Bellum juſtum requiſitæ. Ptima, eſt legitima authoritas, quæ tantum in Principe reſidet, aut in Republica nullum alium ſuperiorem recognoſcentibus, nam ſi Princeps, aut Reſpublica alium recognoſcerent, ad ipſum deberent ambo recurrere, ut ipſis jus faceret Supeperior. Secunda conditio Belli, eſt juſta cauſa, ſeu juſtus bellandi titulus; Hæc autem generaliter loquendo eſt injuria illata Principi, vel Reipublicæ, quæ debet eſſe gravis, ut tanta pęna puniatur, vel ut Regnum recuperetur, vel ut reprimantur ſubditi rebelles, & ſimilia; Hæc autem juſta

cauſa

cauſa neceſſe eſt, quod ſit Principi moraliter certa, & explorata per viros doctos, & Theologos motiva Principis, aut Reipublicæ Bellum aggredientiũ approbates. Requiritur deniquè, ut careat omni dubietate. Tertia conditio eſt recta intentio bellantiũ, ſcilicet amor boni communis, non ex odio privato, pacis obtinẽdæ ſtudio, ad bonorum ſublevamen, & ad malorum frenum ſit bellum ſuſceptum. Deficientibus duabus primis conditionibus Bellum eſt injuſtum, & invadens tenetur reſarcire omnia damna Regionis invaſæ: Deficiente tertia conditione, invadens peccat mortalitèr juxta qualitatem odii,

quod

quod non eſt in materià levi, ſed graviſſima; & cum graviſſimum damnum intentet ſuo adverſario; non tamen obligatur ad reſtitutionem.

Subditi non tenentur ſe informare an Bellum ſit juſtum, vel injuſtum Principis, vel Reipublicæ, ut pro ipſis militent; ſatis eſt enim illis, ſi non conſtet de injuſtitia Belli, quamvis etiam dubitarent de illa.

In Bello juſto duo ſunt à Principibus obſervanda, Primum ut antequam juſtum Bellum aggrediatur, Princeps petat à ſuo contrario, quod ſibi juſtè debetur, nam ſi contrarius, ſeu adverſarius prō-

ptus

Digitized by Google

ptus eſt pretenſam ſatisfactionem ei præbere, omninò à Bello eſt abſtinendum, ſecundum ut iñocentes directè non occidantur: ſub hoc nomine innocentium veniunt, Pueri, Mulieres, Religioſi, Hoſpites, & Peregrini; Dixi directè, quia ut plurimum indirectè, & iſti offenduntur, cum ita ſint immixti, cum militibus, ut ab eis ſeparari non poſſint in incendio Urbium, & everſione Arcium, & murorum, ut doctiſſimè notat Maſtrius, licitum eſt contra hoſtes adhibere inſidias, & ſtratagemata, dumodò abſint mendatia, & multò magis perjuria, proindè non peccant
ex-

Digitized by Google

exploratores ſe fingendo aliquãdo amicos cum hoſtibus; licitum non eſt tamen venenare, vel fontes, vel ciſternas, vel arma, eſſet impietas contra jus gentium, neque à ſævioribus Nationibus uſitata.

Eſt ſervanda fides Hoſtibus data, maximè ſi ſpontè eſt data, ſi autem cedat in grave damnum Reipublicæ, aut Religionis, cum enim in hoc caſu non potuerit ſe obligare, neque ſervare tenetur, neque etiam obbligat, cum altera pars fidem non ſervet, frangenti enim fidem: non eſt fides tenenda.

Clerici non poſſunt militare, neque in Bello juſto; nam militia

eſt

eſt Clericis proibetur ſub graviſſimis pęnis, ex plurjbus canonibus, & Clericus militans ſine urgenti cauſa, peccat mortaliter . Cauſæ autem urgentes ſunt :]ſi bellum , eſt repentinum, & Clerici eſſent neceſſarii ad Urbis , & arcis cuſtodiam, in quo casù non ſolum poſſunt, ſed obbligantur cuſtodire Urbem, aut Arcem; ſi militent ad denfenſſionem propriæ vitæ proximo innocentis , & valdè utilis Reipublicæ, item ad defenſionem Patriæ contra injuſtos invaſores ad obtinendam victoriam Eccleſiæ valdè utilem , & in iſtis caſibus tenent multi doctores , inter quos doctiſſimus Pater Magiſter Co-

Digitized by Google

ninch ordinis Predicatorum , Clericos hoc modo militantes per ſe ipſos vulnerantes Hoſtes, vel occidentes, non fieri irregulares, quia talis occiſſio, vel vulneratio, caret omni culpa; adeoque immunes ab omni pæna.

An detur caſus, in quo poſſint Clerici militare in Bello offenſivo. Reſpondeo nagativè, quia bellum offenſivum nunquam eſt ita neceſſarium; & data hac grandi neceſſitate, ſunt Laici, qui ſupleant, & provideant.

Sine urgenti neceſſitate poſiti in minoribus ordinibus, non poſſunt militare, nec offenſivè, nec difenſivè, & ſi non peccarent per

ſe, peccarent per accidens, quia ſe exſponerent periculo evadendi Irregulares, & inabiles ad munrus ſui ordinis, & etiam ſi ſint Beneficiati non peccant mortaliter, niſi petat reſidentiam Beneficium, aut eorum obbligationes, non impleantur. Si cõtingat per ſeipſos aliquem occidere, vel vulnerare, tenentur Beneficium reſignare, aut poſtulare, ut diſpenſentur, diſpenſare autem ſpectat ad Summum Pontificem.

Clerici poſſunt manere in caſtris cum militibus ratione adminiſtrandi ad ſalutem animæ ea omnià, quæ ſunt neceſſaria, imò laudari debent, eſt magna charitas; poſ-

Digitized by Google

poſſunt hortari ad certamina milites, & animare ad bellandum, & gloriosè ſuperandos Hoſtes, & vincendos; neque peccant, neque fiunt irregulares, & poſſunt in generali perſuadere adverſariorum occiſionem, non autem in Particulari: frui, etiam de ſpoliis Hoſtium, dumodò Dux non Prohibeat; ſi conſtet de contraria Ducis voluntate, tenentur reſtituere.

Licet Principi Chriſtiano in Bello juſto ſibi aſſumere in milites, & in auxilium Hereticos, & Infideles; dummodò ipſi Principes faciant diſciplinam militarem ſervare, & ut ex dictorum militum conſortio nullum infectionis operi-

riculum fideles ſubeant.

CAPUT VI.

DE ODIO.

ODium eſt nomen verbale inſtitutum ad ſignificandã nollitionem alicujus rei: propriè enim qui alium odit, vellet illum non eſſe, ſupra quod benè cecinit Oratius: *Oderunt hillarem triſtes triſtemque jocoſi*, ideſt ad invicem volentes, ut non eſſent, uno verbo: Odium eſt malevolentia, qua quis vult malum alteri abſolutè.

Duplex eſt Odium: aliud eſt abominationis, quando nolumus aliquod tanquam nobis contrari-

um;

um; Aliud eſt inimicitiæ, quando deliberamus aliquid non eſſe tanquam nobis inviſum, ſimiliter, Odium aliud eſt internum, aliud exernum, primum eſt retentum in corde, ſecundum deducitur ad offenſionem rei, quæ odio habetur.

Communiter odium eſt peccatum mortale, quia eſt contra præceptum Charitatis, quo jubemur proximum etiam inimicum diligere, & per conſequens, prohibemur illum odio habere, juxta illud: *Ne oderis fratrem tuum in corde*. Levit. 19.: *Qui oderunt juſtum delinquent.*) Pſ. 33., & Joan. 3. *Qui odit fratrem ſuum homicida eſt.*

Digitized by Google

Poteſt dari odium in proximum ſuum , quod non ſit peccatum , & eſt quando quis non odit perſonam : ſed impietatem , iniquitatem , & ſcelus , quæ ſunt in perſona , de facto Regius vates canebat : *Facientes prevaricationes odivi*.

Odium ne dum eſt peccatum mortale , ſed etiam Capitale , quia ab ipſo alia pululant peccata , ſi quis odit aliquem ob injuriam acceptam non ne naſcitur ira ? quæ gignit litigia , & rixas juxta illud Proverbiorum 10. *Odium ſuſcitat rixas* ; Si quis habeat in ſe eximias qualitates , non ne pullulat invidia ? hæc non ne impulit Cayn

Fra.

ad Fratricidium, & fratres Ioſeph in ejus venditionem?

Non ſemper eſt peccatum mortale odium in proximum, nam licet ex natura ſua ſit mortale, quia ut ſuperius dixi opponitur præcepto Charitatis, tamen poteſt eſſe veniale, vel ex imperfectione deliberationis, vel ex levitate mali, quod deſideratur ei, quem quis odit.

An liceat poſteà malum temporale proximò velle. Cum D. Thoma 2. 2. *Queſt.* 36. *art.* 2. Reſpondeo, quod liceat ob bonum ſcilicet ejus ſpirituale ver. gra. Si alicui diviti, aut robuſto peccanti infirmitatem deſideres, & pauperta-

Digitized by Google

tem, ut convertatur ad Dominum; imò idem Angelicus Doctor cenſet, quod poſſit eidem mors exoptari ſi ſit profectura ad animæ ſalutem: ſunt in eadèm ſententia Hyſpanus meus Sotus, & Emminentiſſimus de Lauria.

Non multum temporis eſt, quod mihi duo quæſita facta fuere circa hanc materiam: Primum quæſitum fuit an peccat mortaliter aliquis habens naturalem antipatiam in alterum, & ad hoc in primis dico: non peccare mortaliter; me explico: ſi voluntas non deſideret proximò ſuo malum, tunc antipatia non eſt culpa mortalis; Ratio eſt quia cum

a na-

à naturæ conditione, & tempera-mento quædam naſcantur inclina-tiones circa aliquem, & averſio-nes circa alterum, & hoc ob ſim-boleitatem, vel contrarietatem temperamentorum; & iſtæ aver-ſiones, cum non ſint actus liberi non ſunt imputabiles ad malum eo modò, quo concupiſcentia, quæ licet nos inclinet ad malum, & ſit ex radice mali, ſeù peccati, tamen ipſa non eſt peccatum, ita a pari; ſecus verò loquendum, quando ad eam naturalem antipa-tiam accedit actus voluntatis, quæ ſibi in eà complacet, & vult ali-quod malum ei circa quem aver-titur, tunc poteſt eſſe peccatum

mor-

mortale, vel veniale juxta gravitates, vel levitatem mali voliti. Secundum quæſitum eſt: Quot nam majus peccatum inter peccata odij erga proximum, cui reſponſum dedi; Odium in parentes eſſe majus peccatum, ratio eſt, quia non invenitur apud Spiritum Sanctum major impoſita pęna, quam pro odio Patris, & Matris reſpectu odio aliorum: lege Leviticum *cap.* 20. hæc ſunt formalia verba; *Qui maledixerit Patri, vel Matri morte moriatur.*

Ut autem cognoſcatur, quando quis odio habet proximum ſuum, accipe ſigna, videlicet cum incipit loqui de ſuo proximo,

mo, & prothinus detrahere, calumniis eum afficere, temerariè opera judicare, & vilipendere, vias omnes quærere nocendi, & cum diſplicentia, & triſtitia laudes, & proſperitates ejusdem proximi ſentire &c.

Fideles, ſeu Catholici viventes inter ſe cum odio, ità ut non valeant ab ipſo retrahi, & ità vivant cum maximo aliorum fidelium ſcandalo ſunt excommunicandi, & ſeparandi ab Eccleſia, donec inter ſe reconcilientur, ità jubent multa Sacroſancta Concilia, inter quæ Aurelianenſe, Toletanum, & alia, quę brevitatis gratia omitto.

CA-

CAPUT VII.

DE CENSURIS.

CEnſura eſt pęna ſpiritualis, & medicinalis per Eccleſiaſticam poteſtatem impoſita, privans hominem baptizatum uſu aliquorum bonorum ſpiritualium.

Dividitur in Excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum, & eſt diviſio adequata, nec alia ſpecies Cenſuræ præter iſtas aſſignari poteſt: Non depoſitio, ac degradatio, quia licet iſtæ ſint pęne ſpirituales, non ſunt tamen medicinales, quatenus non inferuntur ad correptionem,

nem , & reſiſtentiam delinquentis , cum ſpe remiſſionis poſita emendatione , ſicut inferuntur Cenſuræ , quæ propterea dicuntur pęnæ medicinales ad ſalutem animæ ordinatæ , ſed inferuntur in perpetuum de ſe , & abſque ſpe remiſſionis.

Neque irregularitas , non ea quæ provenit ex defectu , quia iſta non eſt pęna , ſed merum impedimentum Canonicum , ſeu mera inhabilitas . Neque altera irregularitas , quæ provenit ex delicto , quia hæc licet imponatur per modum pænæ non eſt tamen pæna medicinalis ad emendationem , ſed potiùs inhabilitas in-

inducta à jure ob reverentiam divinorum, & eſt perpetua de ſe, nec auferribilis per abſolutionem, ſicut Cenſura, ſed per diſpenſationem.

Ferre Cenſuras, ſpectat ſolum ad Superiores Eccleſiaſticos habentes jurisdictionem in foro externo, & contentioſo.

Hinc Summus Pontifex poteſtatem habet ferendi Cenſuras in toto Orbe, Epiſcopi in ipſorum Diæceſi, & Prælati Regulares in ſuos ſubditos Regulares.

Non autem Parochi in ſuos Parochianos, quia jurisdictio Parochorum, eſt tantum quo ad forum internum, & Sacramento-

Digitized by Google

torum adminiſtrationem, non autem quoad forum externum, & contenſioſum, ad quod tantum ſpectat ferrè Cenſuras.

Poteſt ſimplex Clericus ex commiſſione ſibi facta à legittimo Superiore ferre Cenſuras, quia Clericus eſt capax jurisdictionis Eccleſiaſticæ, etiam ſi tantum habeat primam Tonſuram. Vndè ſimplex Clericus prima Tonſura dumtaxat initiatus poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi, & ferre Cenſuras.

Ille verò, qui non eſt Clericus, non poteſt validè ferre Cenſuras, etiam ſi ſit Religioſus, quia Laicus non eſt capax juriſ-

di-

Digitized by Google

dictionis ſpiritualis, & Eccleſiaſticè.

Delegatus ad ferendas Cenſuras non poteſt ſubdelegare, niſi habeat ſpeciale mandatum.

Plura requiruntur ad hoc, ut quis ſubiaceat Cenſuris Eccleſiæ.

Primò requiritur, quod quis ſit baptizatus, quia Eccleſia directam jurisdictionem non habet niſi in Baptizatos. Hinc Cathecumeni nequeunt affici Cenſura aliqua, quia adhuc non ſunt de gremio Eccleſiæ; benè tamen hæretici, qui per Baptiſmum ſuſceptum facti ſunt ſubditi Eccleſiæ.

Secundo requiritur quod ſit vivens, vitam nempè agens in hoc mortali corpore, quia in

Digitized by Google

vivos tantum, non in mortuos Eccleſia habet jurisdictionem directam, unde ſi Eccleſia quandoque privat mortuos ſepultura, & ſuffragiis, non eſt, quod eos ligat Cenſuris, ſed eſt declarare ipſos deceſſiſſe ex hac vita ligatos Cenſuris, in quas vivi incurrunt, præcipiendo fidelibus, ne ijs præſtent ſuffragia, & ne eos donent ſepulturæ, quo modo non eſt exercere in mortuos jurisdictionem aliquam directam, ſed tantum indirectam; ſimiliter ſi Eccleſia quandoque abſoluit mortuos à Cenſuris, in quas vivi incurrunt, non eſt quod eos abſolvat directè, ſed indirectè tan-

tum, quatenus concedit fidelibus facultatem pro ijs orandi, eoſque ſepulturæ donandi.

Tertio requiritur quod ſit adultus, ideſt capax delinquendi cum contumacia. Hinc Infantes, & Amentes, non poſſunt ligari Cenſuris, quia in eorum artibus non peccant defectù cognitionis.

Quartò, quod ſit inferior, & ſubditus ferenti Cenſuram, quia poteſtas ferendi Cenſuram pertinet ad jurisdictionem exercitivam quæ poteſt tantummodò, in inferiores, & ſubtitos exerceri.

Hinc Summus Pontifex non poteſt ſuſpendi, excommunicari, vel interdici, nec à ſeipſo, nec

ab

Digitized by Google

ab álio ; non à ſeipſo , quia nullus eſt inferior ſeipſo , nec habet poteſtatem coactivam contra ſeipſum , non ab alio , quia nullum habet Superiorem , nec ulli eſt inferior , ac ſubiectus.

Prætereà infertur neque æqualem poſſe excommunicari, ſuſpendi, & interdici ab alio æquali auctoritate propria , quia æqualis non eſt inferior , nec par in parem habet imperium. Ex commiſſione tamen , & poteſtate delegata accepta a Superiore , poteſt aliquis ab æquali excommunicari , interdici , vel ſuſpendi , quia per commiſſionem , & delegationem fit illo inferior ; Unde Epiſcopus

accepta poteſtate à Summo Pontifice, poteſt alium Epiſcopum excomunicare, ſuſpendere &c.

Ad incurrendam Cenſuram requiritur peccatum, & quidem, mortale non purè internum, ſed externum, & factum cum contumacia, Ratio primi eſt, quia Cenſura eſt pæna ſpiritualis inflicta ab Eccleſia, pæna autem non imponitur, niſi ob peccatum: Ratio ſecundi eſt, quia pæna gravis, ut eſt Cenſura, non debet imponi niſi ob peccatum grave adeoque mortale. Ratio tertii eſt, quia Eccleſia non judicat directè de merè internis ſeù de intentionibus. Ratio ultimi eſt, quia ad

incur-

incurrendam Cenſuram requiritur, quod quis velit exequi id, quod ſcit eſſe ſub Cenſura prohibitum ab Eccleſia, quo modò eſt delinquere cum contumacia, & eſſe contra Eccleſiam contumacem, & inobedientem.

Hinc ſi quis ex gravi metu cadente in conſtantem virum injuſtè incuſſo aliquid exequeretur, cui eſſet annexa Cenſura, non incurreret Cenſuram, quia licet gravis metus quandoque non excuſet à peccato, excuſat tamen ab incurſu Cenſuræ, quia in eo caſu non cenſetur contumax.

Ex triplici capite Cenſuræ latæ ab homine redduntur invalidæ,

dæ ; primò ex defectu jurisdictionis in ferente ; ſecundò eſt defectu ordinis juris non ſervati ; tertio , ex defectu juſtitiæ . Ex primò Capite erit invalida cenſura lata ab Epiſcopo habente jurisdictionem, vel impeditam, eo quia inciderit ipſe in Cenſuras , vel ſuſpenſam per legittimam appellationem, ob quam ſuſpenditur jurisdictio in Epiſcopo ferendi Cenſuram, & ideò nulla eſſet per dictam appellationem coram Superiore , vel ab Epiſcopo in non ſubditum, vel ſi in ſubditum ab eo exiſtente extrà ſuam Diæceſim , quia Epiſcopus extrà propriam Diæceſim non poteſt exer-

cere

cère jurisdictionem contentioſam, & ſicut non poteſt exercere Pontificalia, ità apari ex defectu jurisdictionis, & alia. Nec valet paritas de collatione Beneficii, quia neque ut gratioſa, & non afficit forum litigioſum ut Cenſura.

Ex ſecundò capite erit invalida Cenſura ſi omittatur, vel invertatur ſubſtantialis ordo juris à Sacris Canonibus præſcriptus in ferenda Cenſura pro delicto patrato, conſiſtens in eo, quod reus ut prius citetur ad comparendum citatione Canonica per triplicem nempè monitionem in ſcriptis ei factam, cum expreſione cauſæ ob quam fertur in eum Cenſura.

Digitized by Google

Vno verbo, ut validè feratur Cenſura debent fieri omnes illi actus judiciales, qui ſunt præſcripti à Jure.

Ex tertiò Capite erit invalida Cenſura, ſi deſit juxta Cauſa eam ferendi, quæ triplici modò deficere poſtet; primò, quando delictum in re non fuit patratum, nec fuit ſufficienter probatum in judicium; ſecundo, quando delictum fuit jure patratum, ſed non ſufficienter probatam, eo quod reus non fuerit convictus, nec confeſſus; tertiò, quando crimen revera non fuit patratum, juridicè tamen ſit probatum, & Judex habet Cauſam præſumptam de-

veniendi ad Cenſuram, juxtà allegata, & probata; in quo caſu reus præſumptus, licet in foro conſcientiæ non incurrat Cenſuram, in foro tamen externo debet ſe gerere tanquam incurſus, ne videatur contemnere Cenſuras, & ſit aliis occaſio ſcandali.

Propoſitio damnata ad hoc Caput reducenda.

Ab ALEXANDRO VII. 44. Reo correcto, ejuſque contumacia ceſſante, ceſſant cenſuræ.

Digitized by Google

CAPUT VIII.

DE EXCOMUNICATIONE.

EXcomunicatio eſt Cenſura Eccleſiaſtica, qua homo baptizatus, privatur Comunione Eccleſiæ, & Fidelium.

Excomunicatio dividitur in majorem, & minorem. Excomunicatio major eſt, quæ privat participatione tam activa, quam paſſiva Sacramentorum, item Comunione Fidelium, & Eccleſiaſtica ſepultura, Excomunicatio verò minor privat tantum participatione paſſiva Sacramentorum, & poteſt audire

Miſ-

Digitized by Google

Miſſam, Divina officia, nec privatur jurisdictione in civilibus, nec ſuffraggiis.

Excomunicatio alia eſt à jure, alia eſt ab homine. Excomunicatio à jure eſt, quæ per Canonem, vel ſtatutum, ſeu Conſtitutionem inducitur. Excomunicatio ab homine eſt, quæ fertur à Superiore præcipiente aliquid impoſita contra inobedientes pęna excomunicationis, nempè per præceptum tranſitorium. Illa, quæ eſt à jure eſt ſemper generalis. Illa quæ eſt ab homine, aliquandò generalis, aliquandò particularis. Illa quæ eſt à jure, eſt perpetua, & nunquam ceſſat: quæ

Digitized by Google

autem eſt ab homine ceſſat per obitum ferentis, ut volunt aliqui. Illa quæ eſt à jure ſi nemini ſit reſervata, poteſt abſolvi à quocunque Confeſſario. Ea verò quæ eſt ab homine nequit abſolvi, niſi ab ipſo Superiore, vel ab alio, & ejus comiſſione.

Item excomunicatio alia eſt latæ ſententiæ, alia ſententiæ ferendæ. Excomunicatio latæ ſententiæ eſt, quæ ipſo facto, ſeu ipſo jure incurritur, nulla expectata Iudicis ſententia. Excomunicatio ſententiæ ferendæ eſt, quæ non incurritur, niſi ſecuta ſententia Judicis.

Materia excomunicationis eſt pec-

Digitized by Google

peccatum mortale externum fa-ctum cum contumacia, quando ſcilicet quis ſciens aliquid eſſe ab Eccleſia prohibitum ſub pæna excomunicationis, illud nichilominus faciat, quo modo eſt delinquere cum contumacia, ſecus autem non incurritur, ſi deſit contamacia, quæ deeſſet ſuppoſito facto cum ignorantia excomunicationis annexæ.

Excomunicatus excomunicatione majori, licet notorius non cenſetur vitandus excepto publico, & notorio Clerici percuſſore; qui etiam ſecluſa declaratione, eſt eo ipſo vitandus, nec licet cum eò comunicare, dummodo percuſſio adeo ſit notoria, ut nulla tergiverſatione poſſit negari. Qui

Qui advertenter comunicat, cum exſcomunicato vitando, & non tolerato in ijs Caſibus, in quibus non licet Comunicare peccat mortaliter, & incidit in exſcomunicationem minorem.

Nequit quis ſcienter comunicare in Divinis cum exſcomunicato vitando, hinc ſub læthali nequit quis oratione publica pro eo orare, poteſt tamen oratione privata, ut reſipiſcat: Nequit quis ei adminiſtrare, vel ab eo recipere Sacramenta, niſi illa mortuorum in caſu extremæ neceſſitatis, quando non eſt aliquis qui miniſtret. Item nequit quis cum eo audire Miſſam, intereſſe Proceſ-

Digitized by Google

ceſſioni, cantui Horarum, Benedictionibus, & cæteris, quæ ab Ordine Clericali ſolemniter fiunt, exceptà concione.

Si Sacerdos celebrans adverteret eſſe in Eccleſia excomunicatum vitandum, debet ipſum eiicere ab Eccleſia, ſi poteſt, ſi non incepit, debet recedere ab Altari ſi autem incepit, debet proſequi uſque ad Comunionem, qua peracta debet recedere ab Altari, & reliqua perficere in Sacreſtia.

Item privatur excomunicatus vitãdus uſu jurisdictionis propriæ, quæ ei competit ex officio, undè geſta per eum facta, ſunt ipſo jure irrita, ac nulla, durante excomunicatione. In-

Inſuper privatur converſatione humana, ſeu comunicatione civili, undè non poteſt quis Colloqui, nec ullum ſalutationis, ac familiaris amicitiæ ſignum cum eo exercere, nec cum eo cohabitare in eadem Domo, neque commercium habere in eadem menſa.

Dantur tamen cauſæ quæ excuſant Comunicantem in civilibus, & in humanis, cum excomunicato, & à peccato, & à minori cenſura. Cauſæ ſunt primò utilitas, ratione cujus poteſt quis petere ſolutionem ſui crediti à debitore excomunicato, Pauper elimoſinam à Divite excomunicato, eme-

Digitized by Google

emere neceſſaria ad victum, petetere medicinam à Medico, & conſilium à Doctore excommunicato, quando tamen hæc omnia æque bene obtineri non poſſint à non ligatis excommunicatione.

Secundo lex matrimonii, ratione cujus Vxor poteſt communicare cum Marito excommunicato, quo ad debitum matrimonii, & ad neceſſaria Domus, & reliqua ſpectantia ad individuam vitæ ſocietatèm, lege matrimonii debitam.

Tertio ſubiectio, ratione cujus poteſt ſervus communicare cum Domino ſuo excommunicato; Religioſus ſubditus cum ſuo Pręlato, Clericus, qui ſit de fami-

lia, cum ſuo Epiſcopo, Miles cum ſuo Duce, Filius cum Patre.

Quarto Ignorantia, quod ille cum quo communicat, ſit excommunicatus, attamen ſi dubitaret, an talis ſit excomunicatus, & dubium præſertim oriretur ex eo quod ſcit fama, illum eſſe publicè excomunicatum, aut ex eo quod id audierit à fide dignis, tenetur inquirere veritatem, & interim abſtinere, donec certificetur.

Quinto neceſſitas, quatenus quis neceſſe habeat communicare cum excommunicato, ut patebit conſideranti caſus neceſſitatis, qui occurrere poſſunt communicandi.

Poteſt Advocatus patrocinari

cua-

Digitized by Google

cauſam alicujus excomunicati, ſi tamen cognoſcat, eſſe juſtam, quia cum non ſit prohibitum excommunicato ſe defendere, neque ſunt ei prohibita media ad ſe defendendum; ſi verò advertat, cauſam eſſe injuſtam, & velit nihilominus ipſum patrocinari, & defendere ſuper idem crimen, pro quo fuit excommunicatus, incidit & ipſe in excomunicationem majoré, quia participat in crimine criminoſo.

Poteſt excommunicatus etiam notorius, & denuntiatus validè contrahere matrimonium, quamvis peccet mortaliter contrahens matrimonium in excommunicatione, quia participat in Sacra-

mentis contra prohibitionem cenſuræ. Item Parochus excommunicatus vitandus aſſiſtens matrimonio, valide aſſiſteret, quia aſſiſtere matrimonio non eſt actus jurisdictionis, ſed puræ præſentiæ authoritativæ, authorizantis matrimonium contractũ, peccaret tamen graviter, quia communicaret contra prohibitionem in règravi.

Inſuper excommunicatus vitandus poteſt validè inire contractus emptionis, & venditionis, etiam in ſui commodum. Item poteſt valide facere Teſtamentum, & profeſſionem Religioſam, quamvis peccaret graviter iſta facendo abſque neceſſitate, & peccarent

etiam

etiam illi omnes, qui cum eo in iſtis communicarent; excipi tamen debet Teſtamentum, quod eſſet factum ab excommunicato propter hæreſim, vel propter percuſſionem Cardinalis, quod irritum eſt, & nullum.

Excommunicatus perſeverans in excommunicatione per annum, evadit ſuſpectus de hæreſi, & contra ipſum tanquam dè hæreſi ſuſpectum procedi poteſt juxta Tridentinum ſeſſione 25. Decreto de Reformatione cap. 3. ubi ſic ait. Etſi excommunicatus poſt legitimas monitiones non reſipuerit, non ſolum ad Sacramenta, & Communionem Fidelium, ac

familiaritatem non recipiatur, ſed ſi obdurato animo cenſuris annexus, in illis per annum inſorduerit, etiam contra eum tanquam de Hæreſi ſuſpectum procedi poſſit: ita Concilium, quia præſumitur male ſentire, tam de poteſtate Eccleſiæ, cum non curet de Cenſuris ab ipſa latis, quam de Sacramentis, cum illa non ſuſcipiat ſingulis annis, juxta præceptum Eccleſiæ.

Cenſura excommunicationis non poteſt ferri niſi in Perſonas determinatas, non enim tota aliqua univerſitas, vel collegium, multoque minus integra Civitas poteſt excommunicari; contineret enim errorem intolerabilem, qua-

tenus

tenus ſæpe contingeret, innocentes puniri pæna graviſſima excommunicationis contra rationem.

Poteſt tamen integra civitas interdici, & ſuſpendi. Ratio autem differentiæ, cur ſuſpenſio, & interdictum ferri poſſit in communitatem, non autem excommunicatio, hæc eſt, quia ſuſpenſio, & interdictum, non ſunt pænæ adeo graves, ſicut excommunicatio; non enim privant internis animæ bonis, ideſt ſuffragiis, & auxiliis Eccleſiæ, ſicut privat excommunicatio, unde non eſt abſurdum, innocentes aliquando ligari ſuſpenſione, & interdicto propter delinquentes. Quare ſi ex-

communicatio fertur aliquando contra communitatem aliquam, vel Collegium, non fertur contra communitatem, vel Collegium abſolutè (ſed cadit in ſingulos delinquentes illius communitatis, & Collegii, qui ſufficienter determinantur per delictum ab ipſis patratum,) ſed fertur, & cadit in eos tantum, qui delictum patrarunt.

Rex, & Imperator, eorumque Vxor, & Filii privilegium habent, ut non ſubiaceant cenſuris latis ab Epiſcopo, ſed ſolum à Summo Pontifice. Hoc eodem privilegio gaudent ij, qui in proprios ac peculiares Eccleſiæ Romanæ filios ſunt recepti.

Ex-

Digitized by Google

Excommunicationes, quæ jure incurruntur, dividuntur in quator claſſes, aliæ dantur, quæ nemini ſunt reſervatæ, à quibus poteſt ſimplex Confeſſarius abſolvere. Aliæ, quæ ſunt reſervatæ Epiſcopo, à quibus niſi Epiſcopus, vel ab eo Delegatus poteſt abſolvere. Aliæ ſunt reſervatæ Papæ, extra Bullam Cænæ, & aliæ in Bulla Cænæ, à quibus non poteſt abſolvere niſi Papa, vel ab eo Delegatus.

Excommunicationes reſervatæ Papæ extrà Bullam Cænæ, ſunt ſequentes, quas incurrunt iniicentes violentas manus in Clericos, vel Monachos. Violantes

Clau-

Clauſuram Monialium ad malum finem. Simoniaci; Duellantes, & violantes Immunitatem Eccleſiaſticam circa confugientes ad Eccleſias.

In excommunicatione lata contra injicientes violentas manus in Clericos, vel Monacos, ſunt compræhenſi etiam mandantes, conſulentes, & auxilium ſeu favorem præbentes.

Nomine Clerici venit quicunque etiam ſola Tonſura initiatus, etiam conjugatus, dummodo non ſit Bigamus, & deferat habitum Clericalem, & ſerviat Eccleſiæ, & etiam depoſitus, ac verbaliter tantum degradatus.

No-

Nomine Monachi, vel Religioſi venit quicunque ſive maſculus ſive fæmina, nedum Profeſſus, ſed etiam Novitius, item converſus, & etiam Tertiarius, dummodo deferat habitum, & vivat in communitate, inſuper etiam Eremita ſubiectus alicui regulæ, & Superiori.

Nomine violentæ injectionis manuum in Clericum intelligitur quæcumquæ actio contumelioſa, violenta exterior, mortaliter peccaminoſa facta ipſi Clerico. Et etiam ſi Clericus ipſe eſſet conſentiens, adhuc iniiciens in eum manus violentas, atque percutiens, incideret in excommunicationem, quia Clericus nullum jus habet

ad

ad renunciandum privilegio Canonis conceſſo non ſibi, ſed ſtatui Clericali. Immo etiam incideret in excommunicationem Clericus ipſe, ſi ſuadente Diabolo percuteret ſeipſum.

Clerici pueri habentes primam Tonſuram, ſi pugnis ſe percutiant, cenſet Bonacina, quod non incurrant in excommunicationem, cum id potius videatur joco, ac levitati animi attribuendum, quam ſuaſioni Diaboli.

Percutiens Clericum injuſtè agreſſorem ad defentionem ſui, vel ſuæ vitæ, vel Vxoris, vel Parentum, vel rerum ſuarum cum moderatione inculpatæ tutelæ, non

in-

Digitized by Google

CAPUT IX.

DE SUSPENSIONE.

SVſpenſio eſt Cenſura Eccleſiaſtica, qua perſona Eccleſiaſtica privatur exercitio ſui officii, vel in totum, vel in partem, vel in perpetuum, vel ad tempus.

Suſpenſio multiplex eſſe poteſt juxta ſenſum verborum quibus exprimitur: Alia ſcilicet ab officio ſive ordinis, ſive jurisdictionis. Alia à Beneficio tantum, ſive Beneficium ſit Canonicatus, ſive dignitas, ſive Epiſcopatus, ſive aliud. Et alia ab Officio, & Beneficio ſimul.

Su-

Digitized by Google

Suſpenſio ab officio tantum, alia eſt, quæ ſuſpendit ab officio in totum, & eſt illa, qua quis ſuſpenditur ab omni uſu ſui officii, non ſolum ordinis, ſed etiam jurisdictionis. Et alia eſt, quæ ſuſpendit ab officio in partem, & eſt illa, qua quis ſuſpenditur ver. gra., ab audiendis confeſſionibus, non verò ab adminiſtrandis cæteris Sacramentis, aut aliis, quæ concernunt proprium officium.

Suſpenſio vel eſt ad tempus, vel eſt indefinita tempore, ſeu in perpetuum. Prima eſt, quæ fertur cum limitatione termini, ſeu temporis, ver. gra. quando quis ſuſpènditur ad menſem, vel ad an-

Digitized by Google

num. Secunda eſt quæ fertur ſimpliiter, & abſolutè ſine limitatione temporis.

Suſpenſio alia eſt à jure, & eſt illa, quæ continetur in lege ſeu ſtatuto. Alia eſt ab Homine, & eſt illa, quæ fertur à Superiore aliquid præcipiente, non per legem aut ſtatutum, ſed per præceptum temporale, & tranſitorium ſub pæna ſuſpenſionis; & ideo à jure ſemper durat, cum lex, & ſtatutum duret etiam mortuo conditore. Ea autem, quæ eſt ab Homine cum in fieri, & in eſſe ab eo pendeat, ideo ceſſat, eo mortuo, quæmadmodum dixi, & dicendum de excommunicatione à ju-

re,

Digitized by Google

re, & ab Homine. Denique alia eſt latæ ſententiæ, alia ſententiæ ferendæ, ut patet.

Suſpenſio lata abſolute, & ſimpliciter ſine limitatione expreſſa, vel tacita, ſuſpendit abſolutè ab omnibus, ideſt ab Officio, & Beneficio ſimul. Ratio hæc eſt, quia bene attendenda ſunt verba ſuſpenſionis, quæ tantum extenditur quantum verba ſonant; cum ergo in caſu verba ſonent generaliter, ideo ſuſpenſio ſic lata compræhendit omnia, & etiam cum non determinet tempus, intelligitur, eſſe perpetua.

Hinc Epiſcopus ver. gra. ſuſpenſus ſimpliciter ſine ulla re-

ſtrictione, intelligitur ſuſpenſus ab omnibus, quæ ſunt nedum ordinis Epiſcopalis, ſed etiam juriſdictionis; itaut non poſſit exercere Pontificalia, ideſt Confirmare, conferre Ordines, benedicere Chriſma, conſecrare Eccleſias &c., neque ullum actum Jurisdictionis, ideſt ferre Cenſuras, conferre Beneficia, approbare Confeſſarios &c.

Suſpenſio autem lata cum reſtrictione, ſuſpendit ſolum ab iis, ad quæ reſtringit, & non ad alia; unde Sacerdos ver. gra. ſuſpenſus à celebratione poteſt reliqua Sacerdotis munera præſtare.

Hinc Epiſcopus ſuſpenſus tantum à Pontificalibus, intelligitur ſu-

ſuſpenſus ab iis tantum, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, non autem ab iis, quæ ſunt jurisdictionis.

Nomine Pontificalium intelliguntur inſignia Pontificalia, & uſus Mitræ, Baculi paſtoralis, & Pallii, ſi ſit Archiepiſcopus; unde ab iis ſuſpenſus intelligitur etiam connexive ſuſpenſus ab iis omnibus, ad quæ exercenda Eccleſia præſcribit uſum Pontificalium. & hinc etiam Parochus, verbi gratia, ſuſpenſus à Confeſſionibus audiendis poteſt cætera Sacramenta adminiſtrare, & alia exercere, quæ concernunt proprium officium.

Suſpenſus ab ordine ſimpliciter, & abſque ulla limitatione, intelligi.

Digitized by Google

ligitur ſuſpenſus à quolibet ordine, quia nomen *ordo* ſimpliciter prolatum dicitur de quolibet ordine.

Suſpenſus ſimpliciter ab officio, nulla addita limitatione, intelligitur ſuſpenſus ab officio non tantum ordinis, ſed etiam juriſdictionis. Ratio eſt, quia uſus ordinis, & jurisdictionis competit rationè officii abſolutè prolati, ſuſpenſus ergo ab officio, intelligitur non tantum ſuſpenſus ab officio ordinis, ſed etiam Jurisdictionis. Vnde Parochus ver. gra. ſuſpenſus ſimpliciter ab officio non poteſt celebrare, nec adminiſtrare Sacramenta, nec aſſiſtere matrimonio &c.

Su-

Suſpenſus ſimpliciter ab officio, non intelligitur eo ipſo ſuſpenſus à Beneficio, ſeu fructibus Beneficii, ut ſuſtinent plures, & quidem graves Doctores, quidquid alii dicant. Ratio eſt, quia pænæ non ſunt ampliandæ, niſi ratio aliter ſuadeat; Tum quia aliquando fertur ſuſpenſio ab officio, aliquando ab officio, & Beneficio ſimul, ergo quando fertur ſuſpenſio hoc ſecundo modo, aliquid plus importat, quam quando fertur primo modo, ergo quando fertur ab officio, non intelligitur eſſe lata etiam à Beneficio.

Verum tamen eſt, ſuſpenſum ab officio, debere per alium ſuplere

one-

onera ſui Beneficii, quæ per ſe non poteſt exercere; alioquin non poteſt fructus Beneficii percipere, cum Beneficium detur propter officium.

Suſpenſus à Beneficio non intelligitur eo ipſo ſuſpenſus ab officio, etiam ſi officium ei competat ratione Beneficii, quia aliud eſt officium, aliud Beneficium, & in materia pęnali non eſt facienda extentio: unde ſuſpenſus à Beneficio, non cenſetur ſuſpenſus ab exercitio ſui officii quinimmò adhuc tenetur perſolvere onera Beneficii, à quo eſt ſuſpenſus.

Suſpenſus ergo à Beneficio, intelligitur ſuſpenſus ſolum a fructi-

ctibus Beneficii, ſeu à jure ad fructus beneficii, qui fructus pro tempore ſuſpenſionis ſunt applicandi in utilitatem Eccleſiæ, detractis iis, qui dandi ſunt ſubſtituto ad inſerviendum.

Dixi tantum à fructibus Beneficii, quia ſuſpenſus à Beneficio poteſt percipere diſtributiones, quæ proveniunt aliunde, quam intuitu Beneficii, cujusmodi ſunt Eleemosynæ, quæ dantur propter aniverſaria, & onera perſonalia Clericorum, hæc enim ſnnt emolumenta omnino diſtincta à fructibus Beneficii.

Utrum autem ſuſpenſo à Beneficio tradenda ſit aliqua portio fru-

Digitized by Google

fructuum ſufficiens ad ipſius ſuſtentationem.

Reſpondetur cum diſtinctione, vel enim eſt ſuſpenſus ob contumaciam, vel in pænam delicti patrati. Si primum, nihil ei tradendum eſt, præciſa tamen extrema neceſſitate; in quo caſu quilibet tenetur ſubvenire extremè indigenti. Ratio enim hæc eſt, quia ipſius culpæ imputanda eſt carentia fructuum, & alimentorum, cum in ejus libertate ſit recedere à contumacia per obedientiam Eccleſiæ, & ſic liberari à ſuſpenſione, & acquirere jus ad fructus percipiendos.

Si verò ſecundum, tradenda eſt

por-

portio fructuum ſufficiens ad congruam ſuſtentationem, taxanda vel authoritate Superioris, ſi ſuſpenſio fuit lata ab homine per ſententiam, vel judicio prudentis viri, ſi ſuſpenſio ſit lata à jure, nec delictum fuit deductum ad forum contentioſum. Ratio hæc eſt, quia par non eſt, ut Clericus ſuſpenſus in pænam delicti cogatur mendicare contra honeſtatem, & decentiam ſtatus Clericalis, dum non eſt in ſua poteſtate eximi à tali pæna.

Suſpenſus à Divinis officiis non poteſt perſolvere Divina Officiia ex Officio, & more Clericorum, unde non poteſt intereſſe Choro,

&

Digitized by Google

& canere ut Clericus, ſed ad ſummum ut Laicus. Beneficiarius ſic ſuſpenſus tenetur horas Canonicas privatim recitare, quia æquum non eſt, ut reportet commodum ex ſuo delicto.

Si quis eſſet ſuſpenſus à Divinis ſimpliciter ſine alio addito, intelligeretur ſuſpenſus à divinis in totum, quin poſſet exercere ullum actum, qui ſit proprius ordinis, & jurisdictionis.

Suſpenſio lata in Capitulum, ſeu Communitatem, afficit ſolum Communitatem, ſeu Capitulum quo ad ea, quæ Capitulo in corpore competunt, niſi aliter ex verbis exprimatur, vel ex ſubie-

cta

ᶜta materia, aut ex circumſtantiis deducatur. Ratio eſt, quia Capitulo in corpore competunt actiones, & jura, à quibus poteſt ſuſpendi, ergo de iis ſolum intelligitur ſuſpenſio lata in Capitulum, ſeu in communitatem, niſi aliter ex verbis &c. Etenim ſumus in materia pænali, in qua ſtrictior interpretatio facienda eſt.

Hinc ſuſpenſa Communitate, ſeu Capitulo conſtituente unum corpus cum authoritate officii, non intelliguntur ſinguli de corpore ſuſpenſi à ſuis propriis, & perſonalibus officiis, & Beneficiis, niſi aliter ex verbis exprimatur &c.

Ut ſuſpenſio ferenda, ſit valida

debet conſtare de crimine, & contumacia reo citato, & præmonito, deinde ferri debet ſententia, in ſcriptis, exprimens causã ſuſpenſionis cum nomine ferentis ſententiam, & nomine contra quem fertur ſententia. In delicto tamen notorio, vel in crimine probato non eſt opus admonitione, ſicut neque in ſuſpenſione, quæ eſt à jure, quia jus ipſum eſt loco admonitionis, niſi aliter in jure exprimatur.

Suſpenſus, eſt ubique ſuſpenſus, quia ſuſpenſio eſt Cenſura, quæ ſequitur ſuſpenſum ubicunque ſit.

Suſpenſio abſolutè lata abſque de-

Digitized by Google

determinatione temporis , durat donec auferatur per abſolutionem. Suſpenſio vero lata ad tempus,eo tempore elapſo , ceſſat abſque alia abſolutione, ſicut etiam ſi feratur ſub his terminis. *Sis ſuſpenſus donec ſatisfeceris* , exhibita ſatisfactione ceſſat.

Participans , ſeu communicans in divinis cum ſuſpenſo tolerato ſeu non dum denuntiato; non peccat . Vnde petens Miſſam à proprio Paracho ſuſpenſo ab officio , ſed tolerato , vel ab eo petens , & recipiens Sacramenta,non peccat, ſicut nec peccat ſuſpenſus ipſe toleratus celebrans , & adminiſtrans Sacramenta petenti ,

Digitized by Google

dummodo non ſe ſponte ingerat, & alioquin ſit interius diſpoſitus pro digna adminiſtratione. Et ratio eſt, quia in Concilio Conſtantienſi fuit fidelibus conceſſa facultas communicandi in Sacramentis, & quibuſcumque divinis cum excommunicatis, ſuſpenſis, interdictis, ſeu irregularibus, idque ad effectum vitandi ſcandala, ſcrupulos, & pericula animarum.

Dixi cum ſuſpenſo tolerato, quia communicans cum ſuſpenſo denuntiato in iis actibus, à quibus eſt ſuſpenſus, ſecluſa neceſſitate, certum eſt, quod peccat mortaliter, quia communicat in peccato alterius.

Su-

Suſpenſus ab exercitio ordinis nominatim denuntiatus exercens ſolemniter, & ex officio actus ordinis, à quo eſt ſuſpenſus, non ſolum peccat mortaliter, ſed fit irregularis, ſecus autem ſi exerceat non ſolèmniter, nec ex officio, ex communi Doctorum ſententia, nec item ſi exerceat actus ſolius juriſdictionis, quia hæc irregularitas non extat in jure expreſſa. Nec denique ſuſpenſus ab officio Diaconatus, vel ab officio concionandi fit irregularis concionando, quia concionari non eſt actus annexus Ordini Diaconatus, quin fieri poſſit etiam à Laicis de licentia Epiſcopi etiam cum ſuperpelliceo,

& benedictione.

Vnde ſequitur ex his primo, ſuſpenſum ab ordine effici irregularem, benedicendo aquam, ceras, fructus, nuptias, mulierem poſt partum &c. juxta ſolemnitatem Eccleſiæ, quia violat ſuſpenſionem per exercitium Ordinis Sacri, cum hujuſmodi benedictiones ſint actus Ordinis Sacri, dum cum ſolita ſolemnitate fiunt. Secus dicendum de benedictione menſæ, hæc enim non eſt uſus Ordinis Sacri, ſed eſt actio, quam tam Laici, quam Clerici præſtare poſſunt.

Sequitur ſecundo, ſuſpenſum ab ingreſſu Eccleſiæ, conſequenter ab exercitio Ordinis in Eccleſia, fieri ir-

Digitized by Google

irregularem celebrando in Eccleſia, non autem ſi celebraret extra Eccleſiam, puta in Oratorio privato non deſignato in perpetuum ab Epiſcopo pro celebratione.

Sequitur tertio, Epiſcopum ſuſpenſum ab iis, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, fieri irregularem conficiendo Chriſma, conferendo ordines, conſecrando Eccleſias, Calices &c., non autem ſi exerceat ea, quæ ſunt ſolius jurisdictionis.

Sequitur quarto, ſuſpenſum à Divinis Officiis, fieri irregularem, ſi ea perſolvat ex officio, eo modo ſcilicet, quo perſolvi ſolet tantum ab initiatis Ordine Sacro.

Geſta per ſuſpenſum ſimpliter

Digitized by Google

citer ab officio, qui non eſt nominatim denuntiatus, ſunt valida, quia jurisdictio in eo perſeverat, quandiu ab Eccleſia toleratur; ſi autem eſt nominatim denuntiatus, ea, quæ ſunt ordinis, nec propriè requirunr jurisdictionem ad ſuum valorem, valida ſunt. Ea vero, ad quæ exercenda propriè requiritur jurisdictio, ſunt invalida.

Hinc collatio Beneficii facta à ſuſpenſo ab officio denuntiato, ſicut, & Cenſura quælibet ab eo lata, invalida eſt, quia caret jurisdictione.

Item actus abſolutionis Sacramentalis invalidè exercetur à ſuſpenſo denuntiato, quia talis actus,

non

non ſolum requirit ordinem, ſed etiam uſum jurisdictionis, niſi adſit error communis vulgi. Et inſuper ſit irregularis, quia exercet actum non ſolius jurisdictionis, ſed etiam ordinis radicaliter, quatenus poteſtas jurisdictionis ad abſolutionem Sacramentalem radicatur, ſeu fundatur in poteſtate ordinis, & etiam præſupponitur eſſentialiter tamquam radix, & fundamentum.

Verum tamen præſentia Parochi ad matrimonium contrahendum, quamvis ſuſpenſi ab officio, & denuntiati, dummodo non ſit actualiter depoſitus, & perſeveret in poſſeſſione Beneficii, eſt va-

Digitized by Google

valida, quia hæc præſentia, ſeu aſſiſtentia, non eſt propriè actus juriſdictionis, ſed Teſtis qualificati authorizantis præſentia ſua actum contrahentium. Neque aſſiſtens quamvis graviter peccet, efficitur irregularis, quia non exercet actum ordinis.

Suſpenſiones, quæ ſunt à jure, & nemini reſervatæ, poſſunt abſolvi à quolibet Confeſſario, quia hoc ipſo quod reſervatæ non ſunt, cenſetur annexa facultas cuilibet Confeſſario eas abſolvendi, teſte communi conſuetudine, quod idem valet de aliis Cenſuris à jure non reſervatis.

Suſpenſiones autem, quæ ſunt

ab

ab homine non poſſunt abſolvi niſi à ferente, vel ab ejus Delegato cum facultate ſpeciali. Vnde in caſu mortis, vel ceſſationis Juriſdictionis ipſius ſuſpendentis, poterit qui fuit ab eo ſuſpenſus, & non dum abſolutus, abſolvi à Capitulo, quia Capitulum Sede Vacante ſuccedit in juriſdictionem Epiſcopi, vel ab Epiſcopo Succeſſore, quod idem valet de qualibet alia Cenſura lata ab Homine.

Hinc Suſpenſio, & quęlibet alia Cenſura lata ab homine, qua quis manet ligatus, & nondum abſolutus, non ceſſat ceſſante aut vita, aut juriſdictione Prælati,

lati, à quo fuit lata. Quia Cenſura, ſtatim ac eſt lata, conſequitur ſuum effectum, & comitatur Perſonam ubicumque ſit. Tum quia Cenſura non deſinit morte ipſius obſtricti, ergo neque deſinit morte ipſius obſtringentis, ſeu ferentis Cenſuram. Tum denique quia pæna impoſita non ceſſat morte imponentis.

Nec obſtat, quod ſupra diximus, Cenſuram excommunicationis, & ſuſpenſionis ab Homine latam, ceſſare per obitum ferentis. Id enim intelligi debet de ceſſatione Cenſuræ, quatenus incurrendæ poſt mortem illius, à quo fuit lata, non autem de ceſſatione

ne

Digitized by Google

ne ejusdem jam incurſæ ipſo vivente.

Epiſcopus poteſt abſolvere ab omnibus ſuſpenſionibus, quæ ſunt ex delicto occulto, & non deductis ad forum contentioſum.

Etenim ſtatim ac ſunt deductæ ad forum, ſunt Apoſtolicæ Sedi reſervatæ.

Suſpenſiones quæ ipſo jure incurruntur, aliæ ſunt contra Clericos latæ, aliæ contra Epiſcopos. Et aliæ contra Religioſos, quas ſingillatim referre nimium eſſet, & videri facile poſſunt apud Auctores.

Digitized by Google

CAPUT X.

DE DEPOSITIONE, ET DEGRADATIONE.

DEpoſitio, & Degradati hic ſumuntur pro eodem. Et duplex diſtinguitur, alia actualis, ſeu realis: alia verbalis.

Depoſitio ſeu Degradatio verbalis eſt ſententia Eccleſiaſtica, qua Perſona Eccleſiaſtica privatur omni Beneficio, & officio in perpetuum ſine ſpe remiſſionis, cum quadam ſolemnitate in jure præſcripta.

Hinc differentia, quæ datur inter unam, & alteram, prima eſt, quod

Digitized by Google

quod depoſitio ſeu Degradatio realis fieri ſolet cum majori ſolemnitate, quatenus degradandus induitur omnibus pertinentibus ad illum ordinem a quo degradari debet, & ductus ad conſpectum Epiſcopi aſtantibus vel Epiſcopis ſex ultra proprium Epiſcopum, vel Abbatibus mitratis, ideſt habentibus jus Mitræ, & Baculi, vel aliis in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutis, juxta diſpoſitionem Concilii Tridentini ſeſſione 13. cap. 4. ibi ſiſtitur, & ab eodem Epiſcopo gradatim exuitur uſque ad Clericalem veſtem incluſive, & privatur, ac tandem capillis tonditur prolatis quibusdam verbis ter-

Digitized by Google

terrorem incutientibus, ut habetur in Pontificali Romano.

Secunda differentia eſt, quod verbalis fieri poteſt in abſentem contumacem. Realis autem non fit niſi in præſenté. Tertia eſt, quod depoſitus ac degradatus realiter, privatur privilegio Fori, & Canonis, itaut deinceps poſſit cogi, & puniri à Judice ſæculari, & ſi quis illum percutiat, non incidit in excommunicationem. Depoſitus verò verbaliter tantum adhuc fruitur privilegio Canonis, & etiam Fori; niſi forte poſt depoſitionem verbalem factus ſit incorrigibilis per perſeverantiam in iisdem criminibus, in quo caſu producta

con-

Digitized by Google

contra eum ſententia incorrigibilitatis, privatur etiam privilegio Clericali,

Attamen Sacerdos realiter degradatus, poteſt valide conſecrare, quia ejus character ſignans poteſtatem conſecrandi eſt indelebilis: & adhuc tenetur ad recitationem Divini Officii, quia non eximitur à tali onere per ſuam culpam. Et ſi contraheret matrimonium, invalide contraheret, quia adhuc retinet Ordinem, & Votum Caſtitatis annexum.

Crimina, ob quæ quis meretur verbalem degradationem, ſunt adulterium, concubinatus perſeverans poſt monitionem, ſimonia

notoria , ſtuprum, inceſtus, homicidium, perjurium, & furtum, quæ tamen conſtant in Judicio.

Crimina vero, quæ merentur degradationem realem, ſunt homicidium qualificatum, verbi gratia, Sacerdotis, aut alterius perſonæ Eccleſiaſticæ in maxima dignitate conſtitutæ. Crimen hæreſis; ſodomia ſæpius repetita, & ſimilia.

Depoſitio verbalis præsbyteri ſpectat ad proprium Epiſcopum, qui poteſt delegare ſuum Vicarium Generalem. Degradatio vero actualis ad ſolum Epiſcopum de jure nuovo Concilii Tridentini loco citato. Degradatio vero

Epi-

Epiſcopi ſpectat ad Papam. Ad degradandum Epiſcopum duodecim Epiſcopi requiruntur; Prælati autem Religioſorum non habent facultatem deponendi ſuos ſubditos.

In degradatione actuali Sacerdotis requiruntur ſex Epiſcopi: in degradatione Diaconi, & Subdiaconi tres. Si tamen tot Epiſcopi haberi nequeant, adhibendi ſunt totidem Abbates, & ſi tot Abbates in Civitate, vel Diæceſi non reperiantur, aut commode intereſſe non poſſint, adhibendi ſunt alii in Eccleſiaſtica dignitate conſtituti, juxta diſpoſitionem Tridentini loco ſupra citato.

Digitized by Google

Et debent præfati intervenire non tanquam puri Aſſeſſores, ſed tamquam Judices, dando votum, & ſuffragium ſuper ſententiam depoſitionis, ac degradationis, itaut omnes conſentiant, nemine diſcrepante, quia in jure habetur, neminem poſſe à Sacerdotali gradu deponi, niſi adſit concors omnium ſententia: & intereſſe debent ne dum in ſententia definitiva, ſed etiam in ipſius ſententiæ executione.

Verum ſi degradatio ſit facienda ob crimen hæreſis, tunc præfatus aſſiſtentium numerus non requiritur de jure, ſed Epiſcopus deponere, ac degradare poteſt convo-

ca-

Digitized by Google

catis Abbatibus aliisque Prælatis, & Religioſis Perſonis, ac Litteratis ſuæ Diæceſis, prout ei expedire videbitur.

Perſonæ, quæ degradari poſſunt, ſunt Perſonæ Eccleſiaſticæ in ordine Eccleſiaſtico conſtitutæ, ut ſunt Epiſcopi conſecrati, Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi. Et licet etiam Clerici minoribus ſolum ordinibus, vel Tonſura initiati degradari poſſint, id tamen non eſt in uſu; tamen ad degradandos Clericos ſufficit proprius Epiſcopus præſentia capituli, aut nonnullorum Capituli repræſentantium unum capitulum.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum

depoſito ſolum verbaliter, & eum reſtituere in priſtinum ſtatum, dummodo depoſitio fuerit facta ob adulterium, vel ob alia crimina adulterio minora; nempe ob ſtuprum &c. In his enim caſibus facultas datur Epiſcopo diſpenſandi poſt peractam à reo pænitentiam.

At cum ſolemniter degradato per ſententiam juſtam, non poteſt niſi Pontifex diſpenſare, & in priſtinum reſtituere.

Nota, quatuor eſſe cauſas excuſantes a ſuſpenſione, prima ignorantia, ſecunda inadvertentia, tertia impoſſibilitas, quarta appellatio ad Superiorem, ſi fiat antè Judicis ſententiam, idem dic de qualibet cenſura.

Digitized by Google

CAPUT XI.

DE INTERDICTO.

INterdictum eſt Cenſura Eccleſiaſtica prohibens uſum Divinorum, ut uſus eſt, per quam particulam differt interdictum ab excommunicatione, quæ privat uſu Divinorum, prout eſt quædam communicatio cum aliis Fidelibus, & à ſuſpenſione, quæ privat uſu Divinorum, prout competit ex Officio, vel Beneficio. Interdictum vero privat uſu, ut uſu.

Tria ſunt, quorum uſu privat Interdictum; videlicet, uſu Divinorum officiorum, uſu Sacra-

mentorum ; & uſu Eccleſiaſticæ Sepulturæ.

Interdictum aliud eſt locale, aliud Perſonale, & aliud mixtum; Locale eſt, quo directe interdicitur locus, nè in eo Divina peragantur. Perſonale eſt, quo prohibetur Populus, vel aliqua perſona particularis intereſſe, ac frui Divinis, ubicunque reperiatur: mixtum verò complectitur locale, & perſonale, quando ſcilicet interdicitur tam locus, quam perſona.

Poſito Interdicto locali, ſeu interdicto loco, non cenſetur ex eo præcisè interdictus Populus, niſi aliud exprimatur, ſed tantum ille,

ille, aut illi, qui cauſam culpabilem dederunt interdicto. Et è contra, poſito interdicto Perſonali non cenſetur ex eo poſitum Interdictum locale, niſi hoc exprimatur a Judice, & ratio eſt, quia verſamur in materia pænali, & odioſa, quæ non eſt, extendenda, niſi adſit expreſſio.

Interdictum locale generale, eſt illud, quo interdicitur locus univerſalis, ut Regnum, aut Provincia, aut Diæceſis, aut Civitas, aut Villa, aut Caſtrum.

Interdictum locale, ſicut perſonale, aliud eſt generale, aliud ſpeciale, ſeu particulare.

Interdicta Diæçèſi, non intelli-

Digitized by Google

ligitur ex eo interdicta Civitas; niſi Civitatis fiat clara expreſſio. Quia aliud venit nomine Diæceſis, aliud nomine Civitatis, præſertim in materia pænali, & odioſa, in qua ſtrictior interpretatio facienda eſt.

Interdicta aliqua Civitate, intelliguntur etiam interdicta ſuburbia, nè videlicet Cives ſumant inde occaſionem parvipendendi interdictum, accedendo ad ſuburbia, ut audiant Divina, ſi ibi celebrarentur.

Inſuper interdicta Civitate ab Epiſcopo per interdictum Locale Generalè, intelliguntur interdictæ etiam Eccleſiæ Regularium, ita

de-

decernente Concilio Tridentino ſeſſione 25.de Regularibus cap. 12 Tum ob eandem rationem Paulo ante adductam.

Dixi per interdictum Locale Generale, quia per interdictum ſpeciale non poteſt Epiſcopus ponere interdictum in Eccleſiis Regularium, quia non habet directam jurisdictionem in talibus Eccleſiis, nec jus illud hoc ſtatuit, ſicut ſtatuit in interdicto Locali Generali.

Interdictum locale ſpeciale, ſeu particulare eſt, quo interdicitur aliquis locus particularis, puta aliqua Eccleſia, vel Cappella, ſeu Oratorium.

Interdicta aliqua Eccleſia, intelli-

liguntur interdictæ Cappellæ omnes illius Ecclesiæ, Cæmeterium contiguum; non tamen interdicta Cappella cenſetur interdicta tota Eccleſia, quia totum comprænendit partes, non autem pars totum.

Interdictum Perſonale Generale eſt illud, quo interdicitur generaliter Populus totius Regni, vel Provinciæ, vel Civitatis, vel Villæ, vel Caſtri.

Speciale verò, ſeu particulare, eſt, quo interdicitur aliqua Perſona particularis, aut plures alicujus communitatis.

Interdicto Clero alicujus Civitatis, vel loci, non cenſentur interdi-

dicti Religioſi. Ratio eſt, quia Religioſi licet in favorabilibus veniant nomine Cleri, non tamen in odioſis; Tum quia ſi interdicantur Religioſi, non cenſentur interdicti Clerici, quamvis Clerici lato modo dicantur Religioſi, ergo à pari quando interdicuntur Clerici, non cenſentur interdicti Religioſi.

Intèrdicto Populo, non intelligitur interdictus Clerus, & è contra, Ratio eſt, quia Populus abſolutè prolatus ſolet diſtingui a Clero, & accepi pro Laicis.

Interdicta tamen aliqua familia, cenſentur etiam Clerici illius familiæ interdicti, quia cum tale inter-

terdictum ſit Perſonale ſpeciale, afficit ſingulas Perſonas illius familiæ , ac per conſequens etiam Clericos, qui ſunt de tali familia; ita quod ſi unus de tali familia poſt latum interdictum recedat, adhuc remanet interdictus. Secus autem de illo, qui poſt latum interdictum fit de familia interdicta , hic enim non afficitur interdicto, quia cenſura ſolum afficit illos, contra quos fertur.

Dices contra hoc: ſi quis fiat pars communitatis interdictæ, ut accidit, quando quis transfert domicilium ad eum locum, in quo Populus eſt interdictus, ſubiaceat interdicto, ergo etiam ille, qui fit

de

Digitized by Google

de familia interdicta, afficitur interdicto.

Sed contra, concedo antecedens, nego conſequentiam; diſparitas eſt, quia interdictum familiæ alicujus eſt ſpeciale; interdictum vero communitatis eſt Generale. Intereſt autem hæc differentia inter utrumque, quod genèrale latum in communitatem afficit ſingulas perſonas, tanquam partes conſtituentes illam communitatem, & ideo qui recedit à communitate interdicta, cum deſinat eſſe illius pars, deſinit eſſe interdictus, & qui accedit, cum fiat illius pars, afficitur interdicto: at interdictum ſpeciale, ut

eſt

eſt interdictum alicujus familiæ, nō afficit perſonas illius familiæ, quatenus conſtituunt unam communitatem, & familiam, ſed afficit ſingulares perſonas illius familiæ, ſecundum ſe, & ideo qui recedit, remanet interdictus, & qui accedit, non afficitur interdicto.

Interdicto Populo Civitatis, intelliguntur etiam interdicti habitatores in ſuburbiis, ſi ſint de Populo Civitatis, & pars illius, ſecus autem, ſi ſecus.

Cives Civitatis interdictæ, qui abſunt, dum fertur interdictum, cenſentur & ipſi interdicti, quia ſunt pars communitatis interdictæ.

Si verò actu habeant Domicilium

lium alibi, aut alio transferant domicilium, deſinunt eſſe interdicti; eo quod deſinant eſſe pars illius communitatis, & Populi, modo ipſi non dederint cauſam culpabilem interdicto. Sicut etiam ex oppoſito, qui non ſunt interdicti, evadunt interdicti, ſi fiant concives Populi, & communitatis interdictæ. Conſentaneum enim eſt, ut pars ſubiaceat oneri, & gaudeat libertate totius, cujus fit pars.

Per interdictum Generale perſonale latum contra aliquam communitatem intelliguntur interdictæ ſingulæ perſonæ, etiam Innocentes, quæ ſunt partes illius communitatis; niſi aliquæ à Ju-

dice excipiantur, vel aliqua ſit excepta per privilegium. Ratio hæc eſt, quia interdicitur communitas, ut non poſſit audire Divina officia, recipere Sacramenta, & ſepeliri, ſed hæc ſunt propria ſingularum perſonarum, non autem communitatis ut ſic; ergo per interdictum latum contra communitatem intelligitur latum contra ſingulas perſonas illius communitatis.

Utrum autem ipſe Epiſcopus, qui poſuit interdictum, includatur in interdicto.

Dicendum, interdicto perſonali non includi, non enim poteſt ſe ipſum ligare interdicto, cum non

non habeat jurisdictionem coactivam in ſe ipſum.

Interdicto autem locali includi etiam ipſum, qui fert interdictum. Ratio eſt, quia quamvis ſit ei liberum ferre, & non ferre interdictum, tamen ſemel poſito interdicto locali, etiam ipſe tenetur ſervare de jure communi, in quo non poteſt inferior Pontifice diſpenſare, ſicuti poſito, quod Epiſcopus aliquem excommunicaverit, non poteſt cum eo communicare, quia communicatio cum excommunicato vitando prohibetur à jure communi, in quo non poteſt Epiſcopus diſpenſare per ſe loquendo.

Digitized by Google

Ex quo deducitur, Epiſcopum, qui aliquem locum interdixit, teneri abſtinere à divinis in eo loco ob rationem jam dictam.

Ad ferendum interdictum generale requiritur peccatum valde grave cum contumacia commiſſum à tota communitate, vel ſaltem à principalioribus illam repræſentantibus, quamvis alii ſint innocentes.

Ad interdictum autem perſonale particulare requiritur peccatum, & quidem mortale, & externum cum contumacia commiſſum ab eo, vel ab iis, contra quem, vel quos fertur.

Tempore interdicti poteſt admi-

miniſtrari Sacramentum Baptiſmi, etiam ſolemniter, januis tamen Eccleſiæ Clauſis, ne interſint ſpecialiter interdicti, & qui dederunt culpabilem cauſam interdicto.

Similiter etiam conferri poteſt Sacramentum confirmationis, eo quia hoc Sacramentum pertinet ad quoddam complementum Baptiſmi.

Præterea etiam poteſt adminiſtrari Sacramentum Penitentiæ cuicunque, non tamen ſpecialiter interdicto, vel reis criminis, ob quod eſt latum interdictum, niſi præmiſſa ſatisfactione Eccleſiæ debita, aut ſi periculum ſit in mora, ſaltem data prius idonea cau-

tione ſatisfacendi.

Eſt autem prohibita tempore interdicti communio laicalis, nempe ſumpſio Euchariſtiæ more laicorum, niſi quis habeat ſpeciale privilegium, & tunc danda eſt ſolum verſantibus in periculo mortis; eo quia ſumptio Euchariſtiæ in tali periculo eſt de jure Divino, & deferri adhuc debet cum conſueta ſolemnitate. Nam præces illæ in delatione Euchariſtiæ ad infirmos non recitantur per modum Divini Officii, ſed ad modum Divinæ Laudis, qua Populus excitatur ad comitandam Euchariſtiam cum pia veneratione.

Prohibita eſt quoque tempore in-

interdicti adminiſtratio Extremæ Vnctionis, ſecluſo ſpeciali privilegio, quod forte quis haberet, & excepto caſu neceſſitatis, in quo non poſſit miniſtrari aliud Sacramentum præter Extremam Vnctionem, & alioquin præſumatur infirmus interius diſpoſitus.

Nequit inſuper tempore interdicti conferri Sacramentum Ordinis.

Vtrum autem liceat interdictis, aut tempore interdicti Localis contrahere matrimonium. Duplex eſt opinio, altera negans, altera affirmans. Illa, quæ negat, adducit pro ratione, quod quamvis matrimonium ſit contractus, eſt ta-

Digitized by Google

tamen etiam Sacramentum: atqui Sacramenta ſunt prohibita interdictis, aut tempore interdicti exceptis Sacramentis à jure expreſſis, cum ergo exceptio Sacramenti Matrimonii non ſit expreſſa in jure, ideo &c. Illa verò, quæ affirmat, affert pro ratione, quia hoc Sacramentum ſecundum ſubſtantiam non ab Eccleſia, ſed ab ipſis contrahentibus miniſtratur, ideoque &c.

Verumtamen in caſu celebrationis Matrimonii eo tempore, non eſſent dandæ benedictiones Nuptiarum.

Ex his habes, quorum Sacramentorum uſu privat interdictum, quo-

quorum non: tempore interdicti prohibetur uſus Divinorum Officiorum , taliter quod interdicti etiam ex culpa aliena, niſi aliquibus eſſet permiſſum ex ſpeciali privilegio , non poſſunt intereſſe Divinis Officiis, nomine quorum veniunt illa, quæ fiunt à Miniſtris Eccleſiæ ad ea ex officio deputatis.

Clerici autem, & Religioſi, quando ipſi interdicti non ſunt, debent adhuc tempore interdicti, Miſſas, & Divina officia celebrare, ſed cum ea moderatione, quæ præſcripta eſt à Bonifacio VIII. in capite *Alma Mater*, videlicet, ſine ſono campanarum, ſine cantu, voce ſubmiſſa, januis omnibus

bus Eccleſiæ clauſis, ut denoretur, tale tempus eſſe tempus viduitatis Eccleſiæ, & publici luctus.

Verumtamen in quibusdam magnis feſtivitatibus, ut Natalis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, Aſſumptionis Deiparæ, & in ſolemnitate Corporis Chriſti, & ejus octava permiſſum eſt, ut Divina publicè, & ſolemniter celebrentur admiſſis etiam delinquentibus, qui dederunt cauſam interdicto, dummodo iſti non appropinquent Altari; ſed longe ab eo ſeparentur, ut ipſi rubore ſuffundantur, & alii pertimeſcant.

Poſſunt inſuper eo tempore dici Litaniæ cum cantu, dummodo

Digitized by Google

do ſine Cruce, ſine ſuperpelliceo, & ordine procedendi; ne rationem præſeferant Divini Officii.

Interdictum privat Eccleſiaſtica ſepultura Perſonas interdictas, ſi eſt Perſonale, ſi ſit locale privat locum, reddens illum incapacem mortuos recipiendi.

Privari Eccleſiaſtica ſepultura intelligitur, non poſſe ſepelliri in loco ſacro, & cum pompa funerali Eccleſiaſtica. Nomine loci ſacri intelligitur Eccleſia, vel Cæmeterium ab Epiſcopo benedictum vel locus, in quo divina peragantur.

Intereſt hoc diſcrimen inter interdictum Perſonæ, & interdictum

ctum loci; quod interdictum Perſonæ privat perſonam ſepultura Eccleſiaſtica in quocunque loco ſacro, etiam non interdicto, quia interdictum perſonæ ſequitur perſonam ubicunque inveniatur. Interdictum verò loci, cum afficiat locum, privat quidem perſonam Eccleſiaſtica ſepultura in loco interdicto, non autem reſpectivè ad alium locum non interdictum. Ex quo ſequitur, quod tempore interdicti localis perſona, quæ non eſt perſonaliter interdicta, nec cauſam culpabilem dedit interdicto, poſſit ſepelliri in loco ſacro non interdicto.

Vtrum autem habentes privi-

Digitized by Google

legium aſſiſtendi Divinis Officis tempore interdicti poſſint ſepelliri in loco ſacro, ubi urget interdictum.

Reſpondetur affirmativè, dummodo ſine pompa funerali Eccleſiaſtica. Ratio eſt, quia in privilegio duo conſiderari poſſunt; unum principale, aliud acceſſorium, principale eſt Divinum Officium, acceſſorium eſt ſepultura, qui ergo tempore interdicti habet privilegium principale, ideſt Divini Officii, videtur etiam quod habeat privilegium acceſſoriū, ideſt ſepulturæ. Tum quia cui communicamus vivo in Divinis Officiis, poſſumus etiam communicare defun-

functo in ſepultura. Idem juxta mitiorem, & benigniorem ſententiam eſt dicendum in iis Feſtivitatibus, in quibus permittitur intereſſe Divinis Officiis, quia concesſo principali, cenſetur etiam concesſum acceſſorium, exceptis tamen iis, qui Cauſam culpabilem interdicto dederunt.

Vtrum autem tempore interdicti Generalis, ſive localis, ſive perſonalis, posſint infantes ſepelliri in loco ſacro,

Reſpondetur negativè; Ratio primi eſt, quia per interdictum locale locus fit incapax ſepulturæ, cujuſcunque ſit cadaver, ſive adulti, ſive infantis; Ratio ſecundi

di eſt, quia quamvis cæteri effectus interdicti Perſonalis Generalis non afficiant infantes ob incapacitatem uſus rationis, effectus tamen particularis ſepulturæ, cum non reſpiciat uſum rationis, ſed cadaver, & hoc ſit ejusdem rationis, ſive ſit adulti, ſive infantis, ſequitur, quod etiam infantes priventur tempore interdicti Generalis perſonalis Eccleſiaſtica ſepultura.

Clerici tamen non interdicti, qui ſervaverunt interdictum, nec cauſam Culpabilem interdicto dederunt, poſſunt tempore interdicti localis ſepelliri in loco Sacro etiam interdicto, modo id fiat

ſi-

ſine ſolemnitate, & ſono campanarum, & poſſunt ſepelliri, adhibito etiam Divino Officio, & Miſſa, ſubmiſſa tamen voce, & januis Eccleſiæ Clauſis.

Nomine Clericorum hic intelliguntur non ſolum initiati aliquo ordine, vel Tonſura, ſed etiam Religioſi, & Moniales, etiam Novitii, nam Religioſi in favorabilibus veniunt nomine Clericorum.

Perſona interdicta, ſi moriatur cum ſignis penitentiæ, & contritionis, poteſt ſepelliri in loco ſacro non interdicto; & antequam ſepelliatur, abſolvi debet à Cenſura interdicti, & ſic declarari capax

pax

Digitized by Google

pax Eccleſiaſticæ ſepulturæ.

Laicus tempore interdicti ſepultus in loco non ſacro, ſublato interdicto exhumandus eſt, & ſepelliendus in loco ſacro.

Laici violantes interdictum ſive perſonale, ſive locale peccant mortaliter, quia faciunt contra prohibitionem Eccleſiæ in re gravi. Non incurrunt tamen ipſi aliquam pænam ob præciſam violationem interdicti, quia nulla eſt in jure expreſſa, præter quam in Clementina, ubi ligantur excommunicatione Laici cogentes celebrari divina in Eccleſiis interdictis, aut prohibentes, nè interdicti exeant ab Eccleſia, dum ſa-

Digitized by Google

ſacra peraguntur, admoniti à Celebrantibus exire, ſicut & ipſi interdicti, renuentes exire poſt habitam admonitionem.

Clerici autem tam ſæculares, quam Regulares ſcienter violantes interdictum per exercitium alicujus Ordinis Sacri, ultra peccatum incurrunt irregularitatem; niſi eos excuſet metus alicujus gravis damni incurrendi, incuſſus ver. gra. à Principe, quando tamen non ſit incuſſus in contemptum poteſtatis Eccleſiaſticæ, aut Fidei, vel Religionis, quia ſi ex circumſtantiis præſumeretur incuſſus in contemptum &c. tunc certè non excuſarentur, & deberent inviola-

Digitized by Google

labiliter illud ſervare etiam cum periculo propriæ vitæ;nam bonum poteſtatis Eccleſiaſticæ, Fidei, vel Religionis præponderat bono proprio,& vitæ, & omnium terrenorum,ac per conſequens ad ipſius defentionem vita potius eſt profundēda,& terrena cuncta deſpicienda.

Vltra irregularitatem incurrunt etiam interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi violant interdictum locale Generale.

Religioſi non obſervantes interdictum Locale Generale, quando ſervatur ab Eccleſia Cathedrali, aut Matrice oppidi, vel Parochiali, incurrunt ipſo facto excommunicationem.

Digitized by Google

Epiſcopus celebrans in loco à ſe interdicto incurrit irregularitatem, niſi auferat interdictum antequam celebret ; & ratio eſt, quia Epiſcopus non poteſt impedire effectus interdicti poſitos à jure communi, unus autem ex effectibus interdicti eſt, ut violans interdictum per exercitium Ordinis Sacri incurrat irregularitatem, ſicque &c.

Parochus interdictus aſſiſtens matrimonio, aut privatim baptizans, non fit irregularis, quia iſti non ſunt actus Ordinis Sacri. Benè verò ſi benedicit Nuptias, aut ſolemniter baptizat, vel etiam ſi ſolum ſupplet ſolemnitates baptiſ-

mi,

Digitized by Google

mi, quia iſti ſunt actus Ordinis Sacri.

Tempore interdicti haberi poteſt concio in Eccleſia admiſſis quibuſcunque, & dari poteſt cum campana ſolitum ſignum ad Populum convocandum, quia concio non pertinet ad Officia Divina, cum ſit quid ab iis diverſum.

Clerici ſcienter communicantes cum interdictis denuntiatis in iis rebus, in quibus ſunt interdicti, ut celebrando coram illis, vel illos ad Divina Officia admittendo, vel ad Sacramenta, vel ad Eccleſiaſticam ſepulturam, peccant mortaliter, & incurrunt pænam interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ,

Digitized by Google

donec ſatisfaciant ad arbitrium illius, qui tulit interdictum. Idem dicendum de Religioſis. Ratio primi eſt, quia cooperans peccato alterius, peccat, ſed communicans &c., cooperatur peccato ipſorum, ergo peccat. Ratio ſecundi eſt, quia æquum eſt, ut ſit particeps in eadem pæna, qui eſt particeps in eodem peccato.

Interdicta localia, & perſonalia generalia, quæ jure communi ſunt impoſita, nec Papæ reſervata, poſſunt tolli ab Epiſcopo, vel alio habente jurisdictionem, quaſi Epiſcopalem in locum, & perſonas interdictas, non tamen à Religioſis quantumvis privilegiatis.

Ab

Digitized by Google

Ab interdicto à jure in perſonam particularem, ſi reſervatum non eſt, poteſt abſolvere quilibet approbatus ad Confeſſiones.

Ab interdicto autem ab homine poteſt tantum ſuperior, à quo eſt latum, vel ab eo Delegatus abſolvere.

Cui eſt conceſſum privilegium abſolvendi à Cenſuris, non intelligitur conceſſa poteſtas abſolvendi ab interdicto locali, ſeu alicujus communitatis, quia nec locus, nec communitas interdicta ut communitas pertinet ad Forum Pænitentiæ, ſed ad habentem juriſdictionem in foro externo.

Collige, Clericum interdictum

Digitized by Google

nullum poſſe exercere ordinem, quin cadat in irregularitatem.

CAPVT XII.

DE IRREGVLARITATE.

IRregularitas eſt impedimentum jure Canonico inductum directè impediens ordinum ſuſceptionem, aut eorum jam ſuſceptorum uſum ob reverentiam divinorum, ſive eſt impedimentum ad ſuſcipiendos ordines, & ad exercitium ordinis ſuſcepti.

Hinc ut quis ſit capax Irregularitatis, debet eſſe capax ordinum, quia nemo impeditur, niſi ad id, ad quod habet poteſtatem.

Qua-

Digitized by Google

Quapropter Fæmina non poteſt dici irregularis, cum ipſa non ſit capax ordinum, ut alibi dictum eſt. Næc infidelis ante Baptiſmum dici poteſt Irregularis, eo quod ſit incapax ordinum, cum non habeat Baptiſmum, qui eſt janua Sacramentum.

Irregularitas primo dividitur in eam, quæ eſt ex delicto, & in eam, quæ eſt ex defectu.

Secundo dividitur in totalem, quæ inhabilitat ad omnia, ut irregularitas, quæ contrahitur ex delicto, ver. gra. homicidii; & partialem, quæ inhabilitat tantum ad aliqua, non ad omnia; ut ver. gra. cæcitas ſuperadveniens Sacer-

Digitized by Google

cerdoti, privat tantum exercitio celebrationis Miſſæ, non autem miniſterio ſuſcipiendi Confeſſiones, & Diaconus, cui abſque ſua culpa eruitur oculus ſiniſter, aut amputatur digitus Pollex, inhabilitatur quidem ad aſcenſum Ordinis Sacerdotalis, non tamen ad exercitium Ordinis Diaconatus.

Ad incurrendam irregularitatem ex delicto requiritur culpa mortalis; quia pœna debet proportionari delicto, cum ergo irregularitas; quæ ex delicto incurritur, ſit pœna graviſſima, non debet incurri niſi ob gravem culpam, alioquin non eſſet proportionata delicto.

Di-

Dixi ex delicto, nam ad incurrendam irregularitatem ex defectu, non videtur neceſſaria ulla culpa, ut patet ex multis irregularitatibus, quæ ex ſolo defectu abſque culpa contrahuntur, ut inferius conſtabit.

Item requiritur actus externus conſummatus, quia actus internus peccaminoſus, cum non ſubiaceat poteſtati Eccleſiæ, neque ſubiacet irregularitati, requiritur ergo, quod procedat ad actum externum, & quidem conſummatum, quia lex requirit factum; unde ad incurrendam irregularitatem, quæ proveniat ver. gra. ex delicto homicidii, vel mutilationis, non ſuffi-

cit

cit deſiderium, ſeu attentatum præciſè, ſed requiritur effectus ſecutus, nempe quod homicidium, vel mutilatio revera ſit patrata.

Irregularitas impedit ſuſceptionem ordinum etiam primæ tonſuræ, ſicut etiam impedit ordinum uſum, & officium. Verum tamen eſt, ordines collatos irregulari, ſubſiſtere, ac validos eſſe, quia aliud eſt impedire, ſeu inhabilem reddere, & aliud facere incapacem, juxta illud Axioma. *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent*. Tum quia nequit Eccleſia irritum facere Sacramentum, quando omnia concurrunt, quæ ſunt à Chriſto inſtituta; ſecus au-

Digitized by Google

tem dicendum de primâ Tonſura, hæc enim irritari poteſt ab Eccleſia, utpote pendens ab illius intentione, attamen non eam irritat jam collatam, conſequenter ſicut ordo ſuſceptus ab irregulari tenet, ita etiam prima Tonſura.

Irregularitas, quando eſt totalis, impedit exercitium omnium ordinum ſuſceptorum, quando verò eſt partialis, prohibet ſolum illum actum, cui ponit impedimentum, ut ſupra exemplificatum eſt.

Irregularis ſuſcipiendo ordines, vel exercendo ſuſceptos, non incurrit novam irregularitatem, vel

aliam

aliam pænam, quia jura id non exprimunt, peccat tamen mortaliter, quia facit contra prohibitionem Eccleſiæ in re gravi.

Irregularitas licet occulta facit incapacem Beneficii Eccleſiaſtici conſequenter collatio Beneficii facta irregulari, eſt invalida, adeo ut non poſſit illud retinere. Ratio eſt, quia Beneficium datur propter Officium, cum ergo Irregularis non poſſit fungi officio, eo quod ſit inhabilitatus ad uſum ordinum, ſequitur, etiam ipſum eſſe inhabilitatum ad Beneficium. Vnde petendo diſpenſationem ab irregularitate, debet mentionem facere de poſſeſſione illicita Bene-

ne-

neficii, & curare ut illud ſibi denuo legitime conferatur ab eo, qui poteſt illud conferre, ſecus non poſſet illud retinere, etiampetita diſpenſatione ſuper irregularitatem.

Irrègularitas autem, quæ ſubſequitur ad Beneficium obtentum, non privat ipſo facto Beneficiarium Beneficio, quia in corpore juris habentur verba futuri temporis, quæ indicant Beneficiarium in irregularitatem lapſum, non eſſe ipſo facto privatum, ſed privandum per Judicis ſententiam, aſſignata illi portione fructuum ſufficiente ad congruam ſuſtentationem, quando aliunde non habet, ne cogatur mendicare contra ho-

honeſtatem, & decentiam ſtatus Clericalis, ut etiam alibi dictum eſt.

Irregularis eſt incapax habendi jurisdictionem ordinariam, non autem delegatam. Quia jurisdictio ordinaria competit propter Beneficium, officium & titulum ſpiritualem ordinatum ad functiones ordinum, ſed Irregularis eſt incapax acquirendi Beneficium, ut dictum eſt; ergo eſt incapax etiam acquirendi jurisdictionem ordinariam, quæ conſequitur officium, & Beneficium: Non eſt tamen incapax habendi jurisdictionem delegatam, eo quod iſta non fundetur in Beneficio, nec confeſratur ratione Beneficii;

Hinc

Hinc Irregularis eſt incapax excipiendi jurisdictionẽ ordinariam, fori pœnitẽtię, quia hæc juriſdictio confertur per Beneficium: ſicut ergo hujus eſt incapax, ita & illius. Jurisdictionem verò delegatam poteſt validè accipere, quamvis non poſſit eam licite exercere, & graviter peccat eam exercendo, quando illius exercitium conjunctum eſt cum uſu Ordinis Sacri, qui interdicitur irregulari, ut eſt jurisdictio delegata abſolvendi ſacramentaliter.

Qui obtento Beneficio lapſus eſt in irregularitatem, poteſt actus jurisdictionis, qui non includunt exercitium ordinis, exercere non ſolum validè, ſed etiam licitè,

unde poteſt fungi Officio Beneficii, excepto uſu Ordinis Sacri, nam per irregularitatem non amittit ipſo facto Beneficium, nec impeditur exercere actus jurisdictionis non includentes exercitium Ordinis ſacri, ut patet ex ipſa definitione irregularitatis. Quamobrem Parochus irregularis poteſt matrimonio aſſiſtere, non autem ſolemniter benedicere, quia hic eſt actus ordinis, non autem ille, ut alibi dictum eſt.

Hinc ille, cui competit ex officiò jurisdictio ordinaria Fori Pænitentiæ, incidens in irregularitatem, quamvis non poſſit ipſe licitè ſacramentaliter abſolvere,

po-

Digitized by Google

poteſt alteri facultatem abſolvendi delegare, quia delegatio non eſt actus ordinis, ſed jurisdictionis. Ob eandem rationem Superior irregularis poteſt excommunicare ſubditum, & eum abſolvere à vinculo excommunicationis, quia actus excommunicandi, ſicut, & abſolvendi ab excommunicatione pertinet ad jurisdictionem.

Utrum autem confeſſio facta extra caſum neceſſitatis Sacerdoti irreguluri ſit valida.

Reſpondetur cum diſtinctione, vel Sacerdos eſt nominatim denuntiatus irregularis, vel non: ſi primum, confeſſio non eſt valida, quia irregularis nominatim denun-

tiatus dicitur vitandus in iis acti-bus, quos illi prohibitum eſt exercere, Tum quia pænitens ponit obicem ad gratiam, cooperando peccato Sacerdotis exercentis functionem ordinis contra pænam irregularitatis, Si verò ſecundum, confeſſio eſt valida, eo quod ille Sacerdos non caret jurisdictione, & quamvis ipſe graviter peccet, ſi ſponte ſuà ſe ingerat, non peccat pænitens communicando in eo actu cum irregulari, qui non eſt nominatim denuntiatus irregularis.

Vtrum etiam ſit valida abſolutio Sacramentalis collata à Parocho, vel alio Confeſſario nominatim denuntiato irregulari, quem

pæ-

pænitens ignorabat, eſſe irregularem denuntiatum.

Reſpondetur, validam, eſſe quia nihil deeſt pertinens ad validitatem nec ex parte pænitentis, cum ſupponatur diſpoſitus, nec peccet participando cum irregulari, quem ignorat irregularem, neque deeſt aliquid ex parte ipſius Sacerdotis, cum habeat poteſtatem Jurisdictionis, quam non tollit irregularitas. Tum quia irregularis obtinens diſpenſationem irregularitatis, non indiget nova conceſſione jurisdictionis.

Digitized by Google

CAPUT XIII.

DE IRREGULARITATE EX DELICTO.

IRregularitates ex delicto provenientes, plures enumerantur. Prima eſt, quæ provenit ex infamia contracta ob delictum, cui eſt impoſita à jure Canonico, vel Civili nota infamiæ. Delicta, quibus eſt annexa infamia à jure efficiens hominem irregularem, & inhabilem ad ordines ſuſcipiendos, & ad exercendos ſuſceptos, ſunt illa, quę in utroque jure ſunt expreſſa; & ut inducant infamiam, oportet, quod ſint notoria, vel

per

Digitized by Google

per ſententiam Judicis; vel per notorietatem facti, vel per ipſam confeſſionem delinquentis in judicio factam. Irregularitas hæc perſeverat, quouſque perſeverat infamia, qua ablata, tollitur irregularitas ex ea conſurgens.

Infamia, ſi quæ fuit contracta ob delictum patratum ante Baptiſmum, tollitur per ipſum Baptiſmum, quia per Baptiſmum quis efficitur nova Creatura cum ablatione omnis reatus tam culpæ, quam pænæ, ſicque tollitur etiam omnis infamia, ſi quæ fuerit contracta.

Additur alia ſpecies infamiæ facientis irregularem, & eſt infa-

mia, quæ contrahitur per ignominioſam profeſſionem alicujus artis, reddentem hominem vilem, & indignum, qui ad ordines, & Beneficia Eccleſiaſtica promoveatur.

Secunda irregularitas ex delicto conſurgens eſt illa, quæ provenit ex culpabili iteratione Sacramenti Baptiſmi, adeout evadeat irregularis tam rebaptizans, quam rebaptizatus ipſe, ſi ſit adultus, & concurrat ad ſcelus tam grande. Hæc autem irregularitas incurritur ſolum ex culpabili reiteratione Baptiſmi, non autem Confirmationis, & Ordinis, quamvis, & iſta nequeant reiterari, quia jura

ex-

Digitized by Google

exprimunt ſolum irregularitatem ex delicto reiterationis Baptiſmi, non autem aliorum Sacramentorum imprimentiumCharacterem. Eſt ènim principium in materia de irregularitate ſatis vulgatum, quod hæc non incurratur, niſi ſit in jure expreſſa. Et fortaſſe ratio differentiæ eſſe poteſt facilitas longe major in iteratione Baptiſmi, quam Confirmationis; & Ordinis, eo quod Baptiſmus à quocunque, Confirmatio verò, & Ordo non niſi ab Epiſcopo queat miniſtrari: Tum etiam nè facile vertatur in dubium Sacramentum Baptiſmi, & conſequenter omnia alia Sacra-

men-

Digitized by Google

menta eſſentialiter ſupponentia, quo ad ſui valorem Sacramentum Baptiſmi, non ſine magna confuſione in Eccleſia, propterea ad tollendum tantum inconveniens, jure proviſum eſt de remedio irregularitatis incurrendæ in culpabili reiteratione Baptiſmi.

Adultus, qui inter Chriſtianos natus differret ſuſcipere Baptiſmum uſque ad ægritudinem, vel ſenectutem, incurrent irregularitatem, quia eſſet præſumendus non bene affectus erga fidem, & Chriſtianam Religionem, propterea indignus ad ordines promoveri; nec iſta irregularitas tolleretur per ipſum Baptiſmum, quia cum

Digitized by Google

cum incurratur per ipſam ſuſceptionem Baptiſmi dilatam, per eam non poteſt tolli, ſecus idem eſſet cauſa oppoſitorum, quod repugnat.

Inſuper incurreret irregularitatem adultus, qui ſcienter, & extra caſum neceſſitatis Baptiſmum ſuſciperet ab Hæretico, quia hoc in jure eſt prohibitum ſub pæna irregularitatis, ſecus autem ſi ex ignorantia, aut ex neceſſitate.

Tertia irregularitas oritur ex delicto Ordinis, & hæc dupliciter, primo, quando quis excommunicatus excommunicatione majori, aut ſuſpenſus, vel interdictus, etiam occultus, & tolleratus,

ratus exercet in officio actus pro-
prios alicujus Ordinis Sacri, niſi
excuſet vel neceſſitas gravis, vel
vitatio infamiæ, aut ſcandali, vel
ignorantia, vel inadvertentia, aut
oblivio, taliter quod excuſetur à
mortali, quia ſi excuſaretur à mor-
tali, excuſaretur etiam ab irregu-
laritate.

Secundo quando Clericus ſe
temere ingerit in Ordine, quem
non habet, illud tanquam ex offi-
cio exercens, ac ſi eſſet ipſo inſi-
gnitus. Vnde Clericus, qui non ſit
Sacerdos, excepto Diacono, fit
irregularis, miniſtrando ſolemni-
ter Baptiſmum, etiam in extre-
ma neceſſitate, quia exercet actum
pro-

Digitized by Google

proprium Sacerdotis, proprium enim Sacerdotis eſt Baptizare ſolemniter. Item fit rrregularis fungendo munere Hebdomadarii in Choro, quod munus eſt proprium Sacerdotis, niſi bona fide id faciat, tunc enim non dicitur, ſe temerè miſceri in ordine, quem non habet,

Sacerdos Regularis ſe ingerens ſine licentia in cfficio Parochi, incurrit quidem excommunicationem, non autem irregularitatem, quia irregularitatis non eſt lata contra exercentes actus juriſdictionis alienæ.

Parochus autem alienus jungens matrimonio non ſuos abſque licen-

centia Ordinarii, aut proprii eorum Parochi, incurrit ipſo facto ſuſpenſionem.

Quamnam autem pænam incurrat Sacerdos, ſive ſæcularis, ſive Regularis audiens confeſſiones ſine approbatione Ordinarii,& Confeſſarius abſolvens temerè à caſibus, à quibus non poteſt abſolvere ob ſpecialem reſervationem. Dico, incurrere ipſo facto in excommunicationem.

Quarta irregularitas contrahitur ex delicto hæreſis, adeo ùt Hæretici, Apoſtatæ à fide, & eorum fautores, etiam ſi occulti, ſint irregulares. Item ſunt irregulares Religioſi profeſſi Apoſtatæ

Digitized by Google

ſtatę à Religione. Item Fili Hæreticorum poſt hæreſim nati, ſunt irregulares uſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & uſque ad primam tantum per lineam maternam.

Hoc tamen intelligi debet, quando eorum parentes mortui ſunt in delicto hæreſis. Vnde filii, & nepotes Hæreticorum poſſunt promoveri ad ordines, quando ipſorum Parentes ante mortem fuerunt reconciliati Eccleſiæ, ad differentiam ipſorum parentum, qui irregulares remanent etiam poſt converſionem ad fidem, niſi diſpenſentur.

Quinta irregularitas oritur ex ho-

homicidio, vel mutilatione ob defectum lenitatis, quam debet habere Eccleſiaſticus ad imitationem manſuetudinis Chriſti, & hæc irregularitas extenditur ad omnes, qui mandant, conſulunt, aut aliquo modo ſunt cauſa homicidii, vel mutilationis, ſcilicet ſeparationis alicujus membri à corpore, ſi enim membrum non abſcindatur, ſed tantum debilitetur, irregularitas non incurritur, etiam ſi illud membrum reddatur inhabile ad proprium exercitium.

Nomine membri intelligitur illa pars hominis, quæ habet officium proprium, diſtinctum ab aliis partibus, ut manus, pes, oculus &c.

non

Digitized by Google

non autem digitus, qui membrum non eſt, ſed pars membri. Vnde ad irregularitatem ex mutilatione requiritur amputatio alicujus membri propriè dicti, non autem ſufficit amputatio partis ipſius membri, ſic in rixa præſcindens ab aliquo digitum pollicem, unguem, carpens barbam, capillos, aut excęcans aliquem, privando viſu, non autem eruendo oculum, irregularis non fit, quia verum non mutilat membrum.

Qui graviter aliquem vulnerat cum magna ſanguinis effuſione, ſi mors ex tali vulneratione non ſequatur, non eſt irregularis, quia nullo membro privat.

Qui potionem dat mulieri gerenti fætum in utero ad effectum, ut abortiatur, & fætus ſit animatus, fit irregularis abortu ſecuto, quia verè eſt occiſor, ſi autem fætus nondum ſit animatus, non eſt irregularis, ſicuti nec eſt irregularis mutilans mortuum.

Mandans homicidium, ſi revocavit mandatum, & illius revocatio innotuit mandatario ante ſecutum homicidium, ſi hoc patratur, non incidit in irregularitatem, quia homicidium in tali caſu totum tribuitur malitiæ mandatarii: ſecus autem de conſulente, quando tamen conſilium eſſet datum illi, qui non erat paratus ad oc-

ci-

Digitized by Google

cidendum. Et ratio diſparitatis eſt, quia mandatum totum eſt in gratiam mandantis, conſilium autem in gratiam conſulti, propterea mandans, ſi revocet mandatum, & oſtendat executionem mandati non fore ſibi gratam, nil habet influere in homicidium, ſi hoc patretur, ideoque non erit ei imputandum, ſed ſolum malitiæ mandatarii tribuendum. At conſulens revocato conſilio adhuc non tollit, quin influat in homicidium, ſi hoc patretur; eo quod conſultus moveatur verbis conſulentis ad ipſum patrandum, & ideo conſulens adhuc cenſetur reus talis homicidii, ac per conſequens etiam

irregularitatis. Ita ſentit Bonacina cum quibusdam; attamen non deſunt alii, qui ſuſtinent, quod quando conſulens revocavit conſilium, & fecit quantum potuit ad tollendum moralem influxum, & impediendum effectum, non incurrit irregularitatem, ſi qui fuit conſultus, non acquieſcat, & nihilominus occidat, tunc enim dicunt, homicidium malitiæ conſulti, non conſulentis perſuaſioni eſſe tribuendum.

Conſiliarii Principum quicunque ſint, ſive Laici, ſive Eccleſiaſtici in condendis legibus pænam capitis ſtatuentes malefactoribus, non fiunt irregulares, non

enim

enim intendunt, homines traheer ad mortem, ſed retrahere à delictis, quod munus ac officium exercere, bonum eſt.

Qui voluntariè non impedit homicidium, ad quod impediendum tenetur ex juſtitia, incurrit irregularitatem, ſecus ſi ex ſola charitate teneatur, non ex juſtitiam.

Si quis autem putans, mihi facturum rem gratam, occidendo, & me inſcio ipſum occidat, ſi poſtmodum ego ſciens, approbem, & ratum habeam tale homicidium, non incido in irregularitatem, quia iſta ratihabitio, cum ſit poſterior ad homicidium jam factum, non poſſum il-

lud cauſare, cum implicet actum agere.

Vtrum qui dat operam alicui rei, ex qua contingat alterius homicidium, fiat irregularis.

Reſpondetur, dantem operam rei ſive licitæ, ſive illicitæ non periculoſæ ex ſe eventus homicidii alicujus adhibita debita diligentia in tali actione, ne ſequatur homicidium, ſi hoc ſequatur, non fieri irregularem. Ratio eſt, quia irregularitas ex homicidio caſuali non incurritur, niſi conſecutio homicidii ſit voluntaria ſaltem in cauſa, & imputabilis ad culpam, ſed quando eſt adhibita debita diligentia ad illud vitandum,

dum, ſi ſequatur, conſecutio illius eſt omninò involuntaria, nec imputabilis ad culpam, ergo neque ad irregularitatem. Tum quia adhibita debita diligentia, ſi mors, vel mutilatio ſequatur, ſequitur omninò caſualiter, ideoque omninò involuntaria, & abſque culpa

Dixi non periculoſæ ex ſe, quia ſi detur opera rei illicitæ periculoſæ, ex qua mors ut plurimum ſequi ſoleat, incurritur irregularitas ſecuta morte; quia tunc mors ſecuta cenſetur voluntaria ſaltem in cauſa, & non omninò caſualis, adeòque imputabilis ad culpam, & ad irregularitatem.

Nec valet, ſi dicatur periculum

tolli, & purgari per ſufficientem diligentiam, quæ facit, quod homicidium, quod ſequitur cenſeatur omninò involuntarium, & caſuale; non valet, inquam, quia reverà non cenſetur ſufficiens diligentia adhiberi, ne ſequatur mors, quoties datur opera rei illicitæ periculoſæ, ex qua mors ut plurimum ſequi ſolet, ergo periculum in eo caſu non tollitur, neque purgatur quantacunque diligentia adhibeatur, ſicque &c.

Ex dictis plura deducuntur, primo, qui deſerviens infirmo, eum cautè vertit in eodem lecto, vel transfert diligenter de uno lecto ad alium, vel porrigit ei cibum

à

Digitized by Google

à Medico non prohibitum, non ſit irregularis, ſi ex his actionibus infirmus moriatur. Econtrà, qui porrigit, aut conſulit, aut tradi mandat aliquid infirmo contra Medici præceptum, afficitur irregularitate, quoties infirmus ex illius rei traditione perit, aut notabiliter ipſius mors acceleratur, quia exercet opus illicitum periculoſum homicidii.

Secundo, qui mandat, alterum percuti, etiam ſi expreſsè imponat mandatario, ne læthaliter vulneret, afficitur irregularitate, ſi mors, vel mutilatio ſequatur, quia opus mandatum eſt illicitum, & periculoſum occiſionis, vel mutilationis.

Ter-

Tertio. Magiſter verberans Diſcipulum cum exceſſu, & non adhibita debita diligentia, ne ſequatur mors, vel mutilatio, fit irregularis, ut accidit quando vel proiicit aliquid in caput, unde illi eruat oculum, vel quando vehementi calce ventrem illius percutit, & inde mors ſequitur.

Quarto. Eſt Irregularis, qui tenens ſine debita cautione infantem in lecto inter dormiendum illum ſuffocat, quia voluntariè operam dedit rei illicitæ periculoſæ mortis infantis, non adhibita debita cautione ad eam præcavendam.

Quinto. Fit Irregularis, qui reſi-

ficendo tectum, proiicit tegulam, ex qua occiditur viator, niſi monuerit prius, vel ſignum de more expoſuerit, quia in tali actione periculoſa non cenſetur adhibuiſſe ſufficientem diligentiam ad præcavendam alterius mortem.

Sexto. Eſt Irregularis, qui uſus eſt cum muliere pręgnante ſaltatione immoderata, ex qua ſecutus eſt abortus fœtus animati; Idem dic de illam percutiente abortu ſecuto ex percuſſione, quia dedit operam actioni illicitæ, & periculoſæ abortus abſque ſufficienti diligentia ad abortum præcavendum. Idem dicendum de eo, qui copulam habet cum muliere

præ-

prægnante abſque debita cautione, ſi mors fœtus animati inde ſequatur.

Septimo. Eſt irregularis, qui etiam ſi per jocum terrorem incuſſit alteri, eſtque cauſa, ut ille eo terrore commotus, & perterritus ſe det præcipitem, & moriatur. Idem dicendum de perterrefaciente mulierem prægnantem, quam ſciat eſſe talem, ſi ex eo terrore ſequatur abortus fœtus animati, ut patet ex ſæpius allata ratione.

Octavo. Eſt Irregularis, qui Domi Belvam ferocem nutrit, eam tenens à vinculis ſolutam, ut incautè accedentes occidat, aut muti-

tilet ; ſecus autem ſi diligenter eam cuſtodiat , & abſque ipſius culpa ſoluta aliquem occidat.

Non eſt irregularis Medicus, vel Chirurgus exercens chirurgiam , vel medicinam ſecundum regulas artis, etiam ſi membrum aliquod abſcindat cauſa conſervandæ vitæ infirmi, quia in hujuſmodi abſciſſione,vel exercitio non deeſt lenitas, vel manſuetudo, cum abſcindatur pars, ut totum ſervetur incolume .

Dixi ſecundum regulas artis, nam ſi ex aliqua imperitia Medici , vel Chirurgi mors ſequatur , incurritur irregularitas ex delicto , cenſetur enim cauſa injuſta mortis infirmi. Ex

Digitized by Google

Ex quo ſequitur, Medicum, cujus culpa ægrotus interiit, non poſſe ad ordines promoveri. Secus ſi nulla ipſius culpa mortuus eſt.

Qui curam habent infirmorum, ſi eam culpabiliter negligunt, ut mortem iis accelerent, ſunt irregulares, ſecus autem ſi convenienti providentia, & abſque notabili negligentia ſe geſſerunt.

Medicus habens remedium certum, ſi adhibeat dubium relicto certò, peccat, & fit irregularis ſecuta morte infirmi, nam imprudenter agit in re tanti momenti; ſi vero nullum habeat remędium certum, & adhibeat remedium, quod prudenter judicat melius, &

op-

Digitized by Google

opportunius juxta probabiliorem ſententiam Medicorum, ſi eo adhibito mors infirmi ſequatur, non fit irregularis, eo quod prudenter egerit.

Quid de Clericis, præſertim conſtitutis in ſacris, exercentibus chirurgiam, vel medicinam, an fiant irregulares.

Reſpondetur, ſi exerceant ſecundum regulas artis ſine abſciſione, vel aduſtione, videlicet non abſcindendo, neque adurendo, non fieri irregulares, quia jure ſolum iis prohibitum eſt ſub mortali, & ſub irregularitate mederi cum abſciſſione, vel aduſtione, niſi ad eam obliget lex charitatis in caſu

ſu

ſu urgentis neceſſitatis, ut verbi gratia tempore peſtis, quando non adeſſet alius, qui munus hoc medendi cum abſciſſione, vel aduſtione præſtaret, præter Clericus peritus in arte; in tali, inquam, caſu immunis eſſet ab irregularitate, cum opus pietatis, & miſericordiæ exerceret lege charitatis debitum.

Hinc Clericus, qui ſecundum peritiam artis conſuleret, ac etiam juberet abſciſſionem, vel aduſtionem circa ægrotum faciendam, non fieret irregularis, etiam ſi mors inde ſequatur, quia in materia pænali non eſt facienda extentio, niſi ſit in jure expreſſa, atqui

qui in jure prohibente Clericis inciſionem, vel aduſtionem, non exprimuntur Conſulentes, ac jubentes, ergo ad iſtos non debet juris prohibitio extendi.

Nec inſuper incurreret irregularitatem Clericus adjuvans Chirurgum ad abſcindendum juxta regulas artis membrum alicujus Ægroti infectum. Quia Chirurgus, qui ſecundum artis peritiam abſcindit, nullam incurrit irregularitatem, ergo nec eam incurrit Clericus adjuans, vel cooperans, cum non ſit ſpecialiter prohibitum Clerico adjuvare, ſicut prohibitum eſt per ſeipſum abſcindere.

Sed dices; qui cooperatur juſtæ ſententiæ mortis, vel mutilationis fit irregularis, ergo etiam fit irregularis Clericus cooperans abſciſſioni factæ à Chirurgo.

Sed contra: conc. antec. nego conſequentiam. Diſparitas eſt, quia Judex præſefert neſcio quid crudelitatis, cum mutilet in vindictam, & pænam delinquentis, & ideo eſt irregularis ob defectum lenitatis, quatenus non ſequitur, nec imitatur manſuetudinem Chriſti. Quæ verò agit Chirurgus juxta præſcriptum artis, potius agit ex pietate ob ſalutem ægroti ad conſervandam ejus vitam, proinde Eccleſia juſtè ſtatuit irregularitatem

tem Judici, & ejus cooperatoribus ob defectum lenitatis, non verò illam impoſuit Chirurgo artem ſuam, & officium exercenti ſecundum regulam artis, vel ejus cooperatoribus.

Homicidæ omnes, vel mutilatores tam juſti, quam injuſti, qui non præſeferunt manſuetudinem Chriſti, nèc repræſentant Chriſtum authorem pacis, ſed potius repræſentant quandam crudelitatem, ipſoſque Chriſti Crucifixores, ſunt omnes irregulares defectu lenitatis, quæ impedit Ordines ſuſcipere, & ſuſceptos exercere.

Ratio eſt, quia omnes ordines

ordinantur ad conficiendam Eucharistiam, cum autem in Euchariſtia contineatur Chriſtus, qui eſt Author pacis, & qui ſanguine ſuo pretioſiſſimo pacem attulit, æquum eſt, ut Miniſtri Euchariſtiæ pacem, & manſuetudinem exemplo Chriſti præſeferant, & Chriſtum ipſum repræſentent ac per conſequens repellantur ab ordinibus ſuſcipiendis, & ab exercitio ſuſceptorum homicidæ, vel mutilatores tam juſtè, quam injuſtè.

Hinc quilibet Judex ſive Laicus, ſive Eccleſiaſticus inferior Summo Pontifice, ferens ſententiam mortis, vel mutilationis, ejuſque aſſeſſores, cooperatores, ſatellites,

com-

comprehendentes Reum, torquentes ipſum ad extorquendam veritatem, Notarius ſcribens, vel legens ſententiam, carnifex, & omnis alius præſtans aliquod ordinatum ad ſententiæ executionem. Item accuſator, teſtis, & Advocatus contra reum, iſti omnes fiunt irregulares defectu lenitatis, ſecuta morte, vel mutilatione.

Epiſcopus autem, qui aliquem à ſe degradatum tradit brachio ſæculari, proteſtando, ſe non intendere ejus mortem, non fit irregularis, ſi poſtea à Judice ſæculari damnetur ad mortem, quia degradendo non cooperatur ad mortem, ſed ſolum per degra-

dationem oſtendit, ſe functum eſſe ſuo munere, conſequenter præmiſſa dicta proteſtatione non fit irregularis.

Neque fiunt irregulares Inquiſitores Sancti Officii trahendo aliquos Judici ſæculari ad comburendos, etiam ſi nullam præmittant proteſtationem ex Bulla ſpeciali Pii V. Nam Inquiſitoribus ſolummodo prohibetur per ſe ipſos exequi ſententiam ſanguinis, non autem tradere delinquentes Judici ſæculari ad hunc effectum, ut eos morte puniat, aut comburat. Ob eandem rationem immunes ab irregularitate ſunt denunciatores, vel accuſatores, &

Te-

Digitized by Google

Teſtes apud Inquiſitores, & Judices Eccleſiaſticos, nec tenentur in illo Foro facere ullam proteſtationem, quamvis prævideant futurum, ut reus poſtea tradatur curiæ ſæculari, & morte puniatur.

Principes, vel Domini temporales, & etiam Prælati Eccleſiaſtici habentes jurisdictionem temporalem ratione Patrimonii, vel Beneficii, deputando miniſtros Juſtitiæ, qui cauſas ſanguinis inquirant, & delicta puniant, non fiunt Irregulares.

Quomodo autem ſe debèat gerere Prælatus petitus à ſuis Miniſtris deputatis quid facendum ſit

in cauſa ſanguinis circa aliquem particularem, & præſentem caſum.

Poteſt hoc modo reſpondere: Facite quod leges ſtatuunt, vel etiam in genere hoc modo: homicidæ pæna mortis puniantur, graſſatores viarum ſuſpendantur ſecundum leges. Et Prælatus hoc modo reſpondens nullam incurrit irregularitatem, cum hujuſmodi reſponſio non fiat in particulari caſu, inducendo ad hunc occidendum, vel mutilandum, ſed ſolum in genere declaret leges, & id, quod ſecundum leges faciendum eſt.

Confeſſarius Judicis dicens, ſe non

non poſſe ei impendere abſolutionem nolenti punire reum dignum morte, niſi firmiter proponat punire reum ſecundum leges, non incurrit irregularitatem, ſi generatim loquatur, & non determinatè moveat ad condemnandum hunc in particulari; ratio eſt primo, quia hic caſus eſt à jure exceptus, ſecundo, quia Confeſſarius, cum non poſſit abſolvere pænitentem, quem ſcit, eſſe indiſpoſitum, niſi reſipiſcat, poteſt ex officio dicere pænitenti, ſe non poſſe abſolutionem ipſi dare, niſi faciat, ut firmiter proponat facere quod tenetur ex juſtitia; nec enim eſt credibile, Eccle-

cleſiam velle irregularitatis notam imponere Confeſſario exequenti munus ſuum, ut oportet, & non intendenti mortem rei, ſed potius volenti medicinam præbere penitenti ad ſalutem ipſius animæ.

Addo, poſſe etiam Confeſſarium abſque nota irregularitatis hortari Pænitentem ad dicendam veritatem coram Judice competente, & eũ legitimè interrogante, etiam ſi prævideat, Reum ob Confeſſionem veritatis puniendum eſſe pęna mortis, hortatur enim ad id, ad quod tenetur, ut fungitur officio ſuo, non intendens mortem, ſed ſalutem animæ ſuæ.

Ad-

Digitized by Google

Adverto, differentiam inter Laicos, & Clericos ſive Monachos ſe ſe immiſcentes in càuſa juſta ſanguinis, hanc eſſe, quod Clerici, ſive Monachi peccant mortaliter, non vero Laici, quorum proprium eſt id munus, prohibitum ſolum ab Eccleſia Miniſtris Altaris.

Verumtamen poſſunt Perſonæ Eccleſiaſticæ, ſicut & Laicales abſque nota irregularitatis conqueri coram Judice ſæculari de malefactoribus ſuis, quærelas deponere, eoſque accuſare de injuriis tam ſibi, quam ipſorum conſanguineis illatis, indicia tradere, immo & capere, & Judici conſi-

ſignare, facta tamen prius proteſtatione, ſe non intendere mortem, nec mutilationis pænam, ſed ſolum defenſionem ſui, ſuarumque rerum, vel conſanguineorum, quamvis contra accuſatos procedatur à Judice ad pænam mortis, vel mutilationis.

Interfectores, vel mutilatores in Bello tam juſto, quam injuſto ſunt irregulares, cum hac differentia, quod Bello juſto irregularitas, quæ contrahitur, eſt ex defectu perfectæ lænitatis, quæ vero in injuſto eſt ex delicto, & hæc afficit totum exercitum, quia omnes integrant unam cauſam moralem, cui imputantur homicidia

Digitized by Google

in Bello injuſto ſecuta. In Bello autem juſto ſolum illi judicantur irregulares, qui occidunt, aut dubitant, occidiſſe; ita diſponente jure in favorem Belli juſti, & ne innumera hominum multitudo ligetur vinculo irregularitatis.

Clerici in Bello juſto adhortando milites genèraliter ad victoriam, dummodo per ſe non occidant, nec hortentur ad occidendum aliquem in particulari, non fiunt irregulares, quia hoc modo ſe gerentes, non mortem, ſed quod juſtum eſt, & appetibile tanquam bonum, principaliter intendunt, ſcilicet Principis incolumitatem, Reipublicæ, ſeu Patriæ, ſuorum-

que

Digitized by Google

quæ defenſionem , ac liberationem ; nec item fiunt irregulares præbendo arma in Bello juſto , modo non præbeant arma ad occidendum hunc , vel illum in particulari .

Clerici ſunt à jure irregulares, pugnantes per ſe ipſos abſque facultate ſpeciali iis demandata . Chriſti enim militia , cui ſunt adſcripti cruenta non eſt , qua propter nequeunt per ſe ipſos ſubire militiam temporalem , quæ cruorem ſpargit . Poſſunt tamèn in aliquo caſu graviſſimæ neceſſitatis ad defendendam Rempublicam per ſe ipſo pugnare abſque nota irregularitatis . Non enim

cre=

Digitized by Google

credibile eſt, Eccleſiam velle irregularitatis pæna afficere Clericos tempore tantæ neceſſitatis, quo tenentur jure naturæ.

Dixi, abſque facultate &c. nam de licentia, & mandato Pontificis pugnantes ſunt immunes ab irregularitate, quia non eſt veriſimile, Summum Pontificem velle Clericos per ſe ipſos pugnare, & pugnando ſubiacere irregularitati, quamvis cruorem ſpargant, & interficiant, cum ſine cruore, & occiſione non ſequatur pugna.

Quilibet injuſte invaſus, qui aliter vitam ſuam tueri non poteſt, quam occidendo injuſtum aggreſſorem, nullatenus incurrit

ir-

irregularitatem, quia homicidium hoc non eſt voluntatis, ſed neceſſitatis ad defenſionem ſui, ipſo jure naturæ hoc dictante, modo tamen occiſio ſit facta adhibito moderamine inculpatæ tutelæ, ſi enim injuſte aggreſſus poteſt aliter tueri ſe, quam occidendo aggreſſorem, puta aut ſolum vulnerando, aut fugam capiendo non ignominioſam, & nihilominus occidat, erit irregularis, quia tunc occiſio eſſet cum exceſſu moderaminis inculpatæ tutelæ, adeoque imputabilis ad culpam, conſequenter etiam ad pænam irregularitatis. Vnde ſi Clericus juſtè aggreſſus poſſet ſe indemnem ſervare,

eſſu.

effugendo à manibus Agreſſoris, ad id tenetur; non enim ex fuga redditur infamis ipſe Clericus, cum honor Clericalis menſurandus ſit ex manſuetudine, & imitatione Chriſti Domini, non vero ex fortitudine, & ſtrenuitate militari, & ſæculari.

Si quis accepto vulnere ab aggreſſore, eum fugientem occideret, irregularitatem incurreret, quia in actu fugæ ſui vulneratoris non eſt amplius in neceſſitate juſtæ defenſionis, unde illum occidendo, animo vindictæ id faceret.

Ubi noto, quod ut occiſio injuſti aggreſſoris ſit licita, & excuſet ab irregularitate, oportet

quod fiat in ipſo actu aggreſſionis, quando ſcilicet alter moraliter incoavit actum injuſtæ aggreſſionis, nec aliter ſe difendere poteſt, quam occidendo, vel mutilando. Secus autem ſi non dum fuit incoatus, vel ſi jam ceſſavit.

Occidens furem actu invadentem propria bona, ut non poſſit aliter ea tueri, niſi occidendo invaſorem, non fit irregularis, ita Doctores communiter, quamvis aliqui contrarium ſentiant. Ratio eſt, quia irregularitas non incurritur occidendo ad defenſionem bonorum, quæ ſuo modo ſunt neceſſaria ad vitam, ſervato ſem-

per

per tamen moderamine. Tum quia irregularitas non incurritur, niſi ſit in jure expreſſa, atqui irregularitas contra occidentem ad defenſionem rerum ſuarum cum moderamine, non eſt in Jure expreſſa, ergo &c.

Nec item occidens invaſorem proximi cum moderamine, irregularitatem incurrit: Ita communius Doctores, licet aliqui contrarium ſentiant. Quia ad incurrendam irregularitatem ob privatum homicidium, requiritur culpa homicidii, atqui in hoc caſu deeſt culpa homicidii, cum licitum ſit vim vi repellere non ſolum ad propriam defenſionem,

ſed etiam ad defenſionem proximi, ergo &c. Tum quia percutiens vel occidens Clericum ad defenſionem proximi cum moderamine inculpatæ tutelæ non incurrit excommunicationem, ergo neque incurrit irregularitatem occidens aggreſſorem ad defenſionem proximi, ſervato moderamine &c. Valet enim in hoc caſu argumentum à ſimili, cum iſta irregularitas non incurratur ſine peccato, ſicut neque excommunicatio. Tum quia iſta irregularitas non eſt in jure expreſſa, ergo non eſt, cur debeat incurri.

Verumtamen quia in foro externo ſemper præſumitur contra

oc-

occiſorem, non debet ad ordines promoveri, vel ſuſceptos exercere, donec ab Epiſcopo, ad quem ſpectat ex declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium, teſte Suarez, tale judicium ferre, declaretur, cauſa ritè examinata, homicidium neceſſitate juſtæ defenſionis ſui patratum eſſe, & moderamen ſervatum. Et quando eſſet opus diſpenſatione ad majorem cautionem, & ſecuritatem, ipſe Epiſcopus facultatem habet à Concilio Tridentino diſpenſandi in eo caſu, ſi forte irregularitas eſſet contracta.

Dixi, in foro externo. Nam in foro conſcientiæ ſtandum eſt Ju-

dicio Doctoris, & prudentis viri, qui ſi judicet omnibus ritè penſatis, non eſſe contractam irregularitatem, tunc aggreſſoris occiſor ob juſtam ſui defenſionem non tenetur abſtinere ab ordinibus, vel ab ipſorum uſu.

CAPUT XIV.

DE IRREGULARITATE EX DEFECTU.

IRregularitates ex defectu plures enumerantur. Prima eſt ex defectu Animæ, ſe tenente ſcilicet ex parte Animæ, qualis eſt defectus uſus rationis, defectus litteraturæ ſeu ſcientiæ, defectus fidei.

Hinc

Digitized by Google

Hinc amentes ob defectum uſus rationis, cum non poſſint ordines exercere, ſunt inhabiles ad ordines ſuſcipiendos, & conſequenter irregulares.

Illiterati etiam, ae ignari ſunt irregulares ob defectum ſcientiæ, ac litteraturæ requiſitæ ad decens ordinum miniſterium, nam ad primam Tonſuram initiandus debet ſcire fidei rudimenta, ſcribere, & legere: ad Minores requiritur, ut calleat linguam latinam: ad Subdiaconatum, & Diaconatum, ut habeat inſtructionem eorum, quæ pertinent ad eos ordines ritè exercendos. Ad Præsbyteratum, ut habeat eam ſcientiam, qua

poſſit docere Populum, & adminiſtrare Sacramenta. Ad Epiſcopatum, ut ſit licentiatus in Sacra Theologia, vel in Jure Canonico, vel ſaltem ut publico teſtimonio conſtet, ipſum eſſe idoneum ad alios docendos.

Neophyti ſunt Irregulares ob defectum Fidei longo experimento probatæ, ut requiritur, ad hoc ut quis ſit idoneus Eccleſiæ Miniſter. Neophytus dicitur ille, qui in adulta ætate ex lege Judaica, vel Ethnica nuper converſus eſt ad Fidem Catholicam.

Unde à jure prohibetur ad ordines promoveri, ne, ut ait Apoſtolus ad Timotheum ſcribens:

Digitized by Google

in ſuperbiam elatus in judicium incidat Diaboli. Nec obſtat exemplum divi Ambroſii, qui nuper converſus adfidem, fuit ordinatus; non obſtat, inquam, quia id fuit factum ex impulſu Spiritus Sancti. Non ſunt computandi inter Neophytos Neophytorum filii ab infantia Baptizati.

Secunda irregularitas eſt, quæ provenit ex defectu, vel vitio corporis. Ille enim defectus, ſeu vitium corporis inducit irregularitatem, quod vel impedit uſum & exercitium Ordinis, vel notabilem gignit deformitatem, aut horrorem. Quia æquitas ipſa naturalis dictat, eum ad ordines, ve

ad

ad eorum uſum non eſſe promovendum, qui nequit ordines exercere, aut horrorem ingerit adſtantibus.

Hinc cæci, ſurdi, claudi, carentes manu, vel Pollice, aut indice, vel oculo ſiniſtro, qui dicitur oculus Canonis, & Eunuchi ſunt Irregulares. Item Gibboſi gibboſitate conjuncta cum notabili deformitate. Monſtruoſi. Leproſi, morbo caduco laborantes, & paralitici. Item Dæmoniaci, quorum ſcilicet corpora ſunt à Dæmone obſeſſa. Hermaphroditi utriuſque ſexus participes, irregulares ſunt.

Verum defectus corporis, qui hom-

Digitized by Google

hominem reddit inhabilem ad uſum ordinum, quamvis etiam reddat inhabilem ad illorum ſuſceptionem, attamen ſi superveniat ordinibus jam ſuſceptis, non ſemper reddit inhabilem ad illorum uſum. Unde amputatio Pollicis, vel Indicis, ſicut, & cæcitas oculi ſiniſtri reddit quidem inhabilem ad Sacerdotium ſuſcipiendum, tamen ſi Sacerdotio ſuperveniat jam ſuſcepto, reddit quidem inhabilem ad celebrationem miſſæ, non tamen ad reliqua Sacerdotii munera.

Pariter qui ſuſcepto Sacerdotio evadit abſtemius, itaut non poſſit deguſtare vinum, poteſt uti Sacer-

cerdotio, ſecluſa celebratione. Si verò ante ſuſceptionem Sacerdotii ſit abſtemius, eo quod vinum non bibat, vel illud evomat, vel ex eo patiatur vomitum, non poteſt ad Sacerdotium admitti. Nam Sacrificium Miſſæ ſub utraque ſpecie peragi debet, non poteſt autem peragi ab abſtemio, propter periculum vomitus in ſumendis ſpeciebus vini, ideoque &c.

Tertia irregularitas provenit ex defectu natalium, nomine cujus intelligitur defectus legitimitatis in prole, cum ſcilicet hæc habeatur ex illicito concubitu. Unde illigitimi ſunt irregulares, quia reputantur viles, & ad vitia

pa-

paterna valde proclives, & ideo à jure arcentur ab ordinibus ob reverentiam divinorum.

Nati ex matrimonio non valido propter occultum impedimentum, reputandi ſunt tamquam legitimi, & ſunt capaces ad ordines promoveri.

Item filii fornicationis per ſubſſequens matrimonium legitimati. Itemque legitimati à Papa, non autem illi, qui legitimantur à Principibus ſæcularibus, quia Principes ſæculares, quamvis poſſint legitimare ſibi ſubditos quo ad honores, & officia ſæcularia, non tamen quo ad Eccleſiaſtica, vel ad Ordines, vel ad Beneficia, quia

quo

Digitized by Google

quo ad iſta ſolus Papa poteſtatem habet legitimandi.

Expoſiti præſumuntur illegitimi, conſequenter irregulares. E contra quilibet natus ex matre conjugata, & cum viro ſuo cohabitante, cenſeri debet legitimus, donec contrarium manifeſtè probetur.

Profeſſio Religioſa ex juris diſpoſitione propter excellentiam ſtatus, habilitat illegitimum ad ordines, non tamen ad Prælaturã Religionis.

Quarta irregularitas ex defectu ætatis à Sacris Canonibus requiſitæ in ordinandis, adeout nequeat quiſpiam ante legitimam ætatem ad ordines promoveri, jam alibi fuit expreſſa, unde ſuperfluum cenſeo

hic

hic repetere. Irregularitas hæc ex defectu legitimę ætatis proveniens, ceſſat adveniente termino ætatis, vel ſaltem diſpenſante Pontifice.

Quinta irregularitas provenit ex defectu libertatis. Hinc primo ſervi ſervitute legali libertate penitus deſtituti, ſeu mancipia, qui ſic vocantur, ſunt irregulares, ideoque minime ordinandi, quia non decet, hujuſmodi ſervos ob vilem conditionem promoveri ad dignitatem Sacerdotalem, ne dignitas Sacerdotalis parvipendatur. Tum quia Clericus per ordinationem ſubit onus vacandi Eccleſiaſticis Miniſteriis, cum autem ſervus ſervitute lega-

li,

li, ſeu mancipium vacare nequeat hujuſmodi miniſteriis, propterea quando liber non eſt, non poteſt ad Ordines promoveri.

Hinc ſecundo ex defectu libertatis ſaltem perfectæ ſunt irregulares Curiales, qui ſcilicet inſerviunt ex obligatione curiis Principum ſæcularium, ut ſunt Judices, Advocati, Notarii, Milites, & alii quicunque Curię obligati, iſti enim, cum non gaudeant perfecta libertate, à jure repelluntur ab ordinibus ſuſcipiendis, donec abdicaverint officium, & fuerint ſoluti à tali obligatione.

Item Feudatarii, qui feudo accepto, cum inſtrumento, & jura-

ramento ſe obligarunt inſervire personaliter Principi ipſorum Domino, repelluntur ab ordinibus, donec vel Feudum relinquerint, vel facultatem à Domino directo impetrarint.

Item arcentur ab ordinibus Advocati, & Judices, qui cauſas civiles agunt. Judices vero, qui cauſas criminales tractaverunt, ſunt ex alio capite irregulares, nempe ex defectu perfectæ lenitatis, ſi judicium ſanguinis exercerunt.

Inſuper obligati ad ratiocinia, ideſt ad reddendam rationem adminiſtrationis publicæ, vel privatæ, impediuntur, ne ad ordines promoveantur, donec reddiderint ra-

Digitized by Google

rationem adminiſtrationis, & ſoluti ab hujuſmodi obligatione inveniantur.

Obligati ad reddendam rationem adminiſtrationis publicæ, ſunt Magiſtratus, Theſaurarii, aut Depoſitarii Æris publici. Obligati ad reddendam rationem adminiſtrationis rei privatæ, ſunt, qui geſſerunt adminiſtrationem alicujus Perſònæ ſæcularis non miſerabilis, ut ſunt Tutores, Curatores, & Procuratores, & tamilli, quã iſti non debent ad ordines admitti, niſi finito admininiſtrationis officio, & reddita ratione ipſius adminiſtrationis. Secus autem dicendum de iis, qui gerunt adminiſtratio-

tionem perſonæ Eccleſiaſticæ, vel perſonarum miſerabilium, ut viduarum, pupillorum, locorum piorum &c. de quibus non militat hoc impedimentum.

Ratio autem, quare jus induxit hoc impedimentum in obligatis ad ratiocinia, eſt, quia ob reverentiam divinorum non decet ad ordines promoveri, qui negotiis ſæcularibus ſunt implicati. Tum quia præſumuntur confugere ad Eccleſiam, non amore inſerviendi Deo, ſed potius intentione fugiendi ratiocinia, ideoque &c.

Sexta irregularitas eſt illa, quæ conſurgit ex multiplici matrimonio contracto, & conſumato, nem-

Digitized by Google

pe ex Bigamia, & hæc vocatur irregularitas ex defectu Sacramenti, quatenus Bigamia nòn habet perfectam Sacramenti Matrimonii ſignificationem. Nam Sacramentum Matrimonii ſignificat ſpirituale matrimonium, ſeu conjunctionem Chriſti cum Eccleſia, Teſte Apoſtolo ad Epheſ. 5. ubi ait. *Hoc Sacramentum magnum eſt, ideſt in Chriſto, & Eccleſia:* Matrimonium autem, ſeu conjunctio ſpiritualis Chriſti cum Eccleſia, unica eſt, & unius cum una, conſequenter iſta ſpiritualis conjunctio non ritè repræſentatur per matrimonium unius cum pluribus Fæminis, ideſt per Bigamiam,

&

Digitized by Google

& ideo Irregularitas ex ea conſurgens vocatur ex defectu Sacramenti;quapropterBigamus jurearcetur ab ordinibus. Tum etiam quia frontem non habet adhortandi alios ad viduitatem, & continentiam.

Bigamia eſt triplex, ſcilicet vera, interpretativa, & ſimilitudinaria. Bigamia vera eſt, quando quis vere duas Uxores legitimè duxit, & utramque carnaliter cognovit.

Interpretativa eſt, quando quis re vera non contraxit cum duabus, ſed ſecundum interpretationem Juris cenſetur contraxiſſe cum duabus: quod multiplici modo contingit, primo quando quis jam conjugatus,de novo contrahit cum

Digitized by Google

alia , & cum ea copulam habet affectu maritali, vel quando unam Uxorem legitime habuit , cum qua conſumavit , & ea mortua aliam invalidè duxit cum impedimento dirimente, copula ſubſecuta aſſectu maritali. vel quando duo matrimonia ſucceſſive contrahit invalidè cum aliquo impedimento dirimente conſummatis utriſque aſſectu maritali; ſecundo quando quis valide contraxit cum Vidua cognita à proprio Viro , & cum ea matrimonium conſummavit , tertio quando quis contraxit matrimonium cum Virgine, eamque cognovit, poſtquam illa adulterata eſt , ſive volens adulterata fuerit

rit, ſive per vim, aut metum: Quolibet enim ex his modis conſurgat, contrahitur Bigamia, non quidem vera, & realis, ſed interpretatoria, quia quantum eſt ex affectu contrahentis aliquo ex aliis modis, præſumitur à Jure, bis contraxiſſe, copula ſubſecuta animo maritali, & deeſt ſignificatio matrimonii ſaltem quantum eſt ex affectu contrahentis.

Similitudinaria eſt, quando quis habens votum ſolemne Caſtitatis, audet cum muliere matrimonium contrahere, & habet cum ea copulam conſummatam, quia adſtrictus voto Caſtitatis ſolemni, cum ſit Deo matrimonio quodam ſpi-

Digitized by Google

rituali ac puriſſimo conjunctus, ſi matrimonium carnale contrahit, copula conſummata, cenſetur celebrare duo matrimonia, non quidem vera, ſed ſimilitudinaria.

Bigamia nedum vera, ſed etiam interpretativa, & ſimilitudinaria inducit irregularitatem ex defectu ſignificationis unicæ conjunctionis Chriſti cum Eccleſia.

Unde ad Bigamiam duo requiruntur. Primo ut matrimonium contrahatur cum duabus, aut verè, aut interpretativè, aut ſimilitudinariè, ſecundo requiritur copula perfecta, & conſummata intra vas debitum, qua ſecluſa non contra-

tra.

Digitized by Google

trahitur Bigamia. Nam matrimonium ratum ſignificat unionem Chiſti cum Eccleſia per gratiam, buæ unio multiplex eſt. Conſummatum vero ſignificat conjunctionem Chriſti cum Eccleſia per Incarnationem, quæ eſt unica, & hæc eſt illa, quam non repręſentat matrimonium cum duabus conſummatum, & ideo Bigamiam inducit, & conſequenter irregularitatem.

Hinc multiplicitas matrimonii rati, nondum conſummati non inducit Bigamiam. Vnde qui contrahit matrimoniũ cum Virgine, eaque mortua ante cõſummationem matrimonii, novum matrimonium

con-

contraxit cum alia Virgine, & cum ea copulam conſumavit, non eſt Bigamus, quia hoc ſecundum matrimonium habet perfectam ſignificationem Sacramenti, cum carnis diviſio facta non ſit, ſicut neque eſt Bigamus, qui Vxorem duxit Viduam, quæ fuit relicta intacta à priori viro defuncto, ob eandem rationem.

Neque multiplicitas ſponſaliorum Bigamiam inducit, etiam ſi ſubſecuta ſit copula, quia ſponſalia cum copula non ſignificant conjunctionem Chriſti cum Eccleſia per Incarnationem, ſicut eam ſignificat matrimonium conſummatum.

Ne-

Digitized by Google

Neque multiplicatæ fornicationes, vel adulteria ex parte viri ponunt Bigamiam, quia ad incurrendam Bigamiam non ſufficit quælibet capula ex parte viri, ſed requiritur quod copula habeatur cum his, cum quibus matrimonium contrahitur; matrimonium enim eſt illud, quod ſignificat conjunctionem Chriſti cum Eccleſia, quam non ſignificat fornicatio. Vnde ille, qui poſt multas fornicationes cum aliis fæminis, etiam viduis commiſſas, matrimonium contraxit, & conſummavit cum Virgine, non eſt Bigamus.

Quare autem Eccleſia ſtatuerit

Digitized by Google

Bigamum, & irregularem eſſe illum, qui matrimonium contraxit, & conſum̃avit cum fœmina ab alio carnaliter cognita, non eſſe autem Bigamum eum, qui contraxit matrimonium cum Virgine conſummatum, licet ipſe ſæpius fornicatus ſit.

Ratio hæc eſt, quia defectus virginitatis in ſponſa arguit majorem indecentiam, quam in viro, cum ſit ignominioſum, ducere fœminam fornicariam cognitam ab alio. Tum quia ſicut motus non ſpecificatur à termino à quo, ſed à termino ad quem, ita etiam matrimonium non ſpecificatur ab ipſo contrahente, qui ſæpius fornicatus eſt, ſed ab

Digitized by Google

ab altero contrahente, ad quem terminatur, qui eſt fœmina, cujus caro ſæpius diviſa eſt. Unde ſi fœmina eſſet capax ordinum, fieret Bigama, ducendo Virum fornicarium, ſicut ipſe vir fit Bigamus contrahendo, & conſummando matrimonium cum ea, quæ fuit ab alio carnaliter cognita, etiam ſi illam putaret Virginem, quia ignorantia non excuſat à Bigamia, cum non efficiat, quin caro illius fæminæ fuerit in plures diviſa.

Item ille Bigamus eſt, & irregularis, qui carnàliter cognovit ſuam Uxorem, poſtquam ipſa credens, Virum ſuum mortuum

eſſe,

eſſe, contraxit bona fide, & conſummavit matrimonium cum alio, quia in eo caſu non attenditur culpa fæminæ, ſed defectus ſignificationis, conſurgens ex diviſione carnis fæminæ, quæ pluribus communicata eſt.

Inſuper qui accedit ad propriam Uxorem poſtquam ipſa adulterata eſt, licet ignarus de ejus adulterio patrato, fit Bigamus, quia hoc actu dividit carnem, & licet non ſit conſcius, ſed ignarus, hoc nihil refert, quia Eccleſia non attendit ad errorem, ſed ad factum. Immo etiam erit Bigamus, & irregularis, ſi poſt adulterium à ſua Uxore patratum,

eam

Digitized by Google

eam cognoſcat, Eccleſiæ præcepto coactus, quia adhuc ſequitur diviſio carnis, & deficit ſignificatio.

Verumtamen qui contraxit cum ea, quam ipſe defloraverat ante matrimonium, non eſt Bigamus, & Irregularis, quia iſte non dividit carnem, ſed eandem repetit matrimonio ſecuto.

Quæritur, utrum infidelis, qui in infidelitate ſæpius contraxit, ſit Bigamus, & Irregularis, ſuſcepto Baptiſmo.

Reſpondetur affirmativè, quia Bigamia non tollitur per Baptiſmum. Baptiſmus enim tollit quidem delicta quo ad culpam, vel

etiam

Digitized by Google

etiam quo ad pænam à jure impoſitam delictis : at non tollit conjugia , & conſequenter non tollit Bigamiam ex conjugiis ab eodem habitis conſurgentem.

Nec obſtat dicere, quod cum Bigamia , & irregularitas ſit impoſita ab Eccleſia , non incurritur ab infideli , qui non eſt ſubditus Eccleſiæ legibus. Non obſtat, inquam , quia Bigamia non cadit ſupra infidelem pro tempore infidelitatis , ſed ſupra ipſum jam Baptizatum , nam Eccleſia hunc facit irregularem ob indicium incontinentiæ.

Clericus Bigamus ultra irregularitatem amittit privilegium fori,

&

& Canonis, ſi ſit initiatus ſolum minoribus ordinibus. Secus autem dicendum de Clerico Sacris initiato, qui cum debeat perpetuo manere in ſtatu Clericali, nec poſſit amplius ad ſtatum Laicalem tranſire, gaudere debet privilegiis Clericorum; ut habetur in Canone.

Summus Pontifex diſpenſare poteſt in omni irregularitate. Quia Summus Pontifex ſupremam in terris habet poteſtatem circa ea, quæ in jure humano Eccleſiaſtico inſtituta ſunt.

Epiſcopi autem ex facultate Concilii Tridentini poſſunt in propria Diæceſi tantum diſpenſa-

re cum ſuis ſubditis in irregularitatibus omnibus, modo proveniant ex delicto occulto, & non deducto ad forum contentioſum, præterquam in irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario; ut patet ex Tridentino ſeſs. 24. Cap. 6., ubi conceſſum eſt Epiſcopis tale privilegium cum dictis exceptionibus; & excepta inſuper irregularitate proveniente ex ſimonia in Ordine, vel Beneficio, in qua non poteſt Epiſcopus diſpenſare quamvis occulta, juxta diſpoſitionem Clem. VIII. in ſua Bulla, quæ incipit. *Romanum Pontificem*.

Nomine Epiſcopi venit Epiſco-

ſcopus conſecratus habens juriſdictionem Epiſcopalem; non autem non dum conſecratus, & habens jurisdictionem quaſi Epiſcopalem, juxta declarationem Congregationis Concilii.

An in aliquo caſu Epiſcopus diſpenſare poſſit in irregularitate contracta ex homicidio voluntario. Dico, poſſe in his caſibus diſpenſare: Primo cum quis ad ſui defenſionem alterum occidit, exercendo moderamen inculpatæ tutelæ. Secundo quando nequit facile haberi recurſus ad Papam pro diſpenſatione obtinenda; & ex altera parte ſi ſit Sacerdos, non celebrando, ſequeretur grave ſcandalum.

Prælati ſeu Superiores Regulares virtute privilegiorum poſſunt diſpenſare proprios ſubditos ab omni irregularitate quomodolibet contracta, præterquam in homicidio voluntario, aut præſtatione favoris, vel auxilii in eodem, & etiam præter quam in Bigamia, quibus adde ex dictis ſimoniam in ſuſceptione Ordinum, vel alicujus dignitatis in Religione.

CAPUT XV.

DE IMMUNITATE ECCLESIASTICA.

IMmunitas Eccleſiaſtica quo ad locum, prout ſumitur in præſenti, eſt privilegium Eccleſiæ conceſſum à Jure Canonico, ut Rei ad eam liberi confugientes, tuti ſint, nec inde poſſint per vim, aut dolum extrahi ſine violatione immunitatis.

Nomine Eccleſiæ, ſeu loci Sacri intelligitur materialis Domus, ſeu Templum authoritate Epiſcopi fundatum, & cultui Divino ſimpliciter dicatum.

Hoc privilegium Immunitatis conceſſum Eccleſiis, ac locis Sacris plures parit effectus, qui in ſequentibus explicatur.

Primus effectus eſt, ut quis exiſtens in Eccleſia, quandiu eſt in ea, non poſſit capi à Poteſtate Laicali, neque ad hunc finem tradendi eum Poteſtati Eccleſiaſticæ, ut ab Epiſcopo declaretur, an debeat Eccleſiaſtica immunitate gaudere, ut colligitur ex Bulla Gregoriana, in qua cavetur, ne quis è loco Sacro extrahatur ſine expreſſa Epiſcopi, vel ejus Vicarii licentia, cum interventu Perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo authoritatem habentis.

Ve-

Verumtamen Poteſtas ſæcularis abſque violatione Immunitatis Eccleſiaſticæ, poteſt extra locum Sacrum obſidere reum in Eccleſia exiſtentem, ad effectum illum capiendi, ſi forte in locum non Sacrum ſe transferat, cum in eo loco jus capiendi habeat.

Secundus effectus eſt, ut nullum apponatur impedimentum impediens, nè exiſtenti in loco Sacro deferantur alimenta, aliaque neceſſaria ad vitam, quia ſi non poteſt extrahi, neque poteſt eo modo impediri, ſecus cogeretur ſe ipſum tradere poteſtati ſæculari aut morti ſuccumbere, & conſequenter vanum, & inutile redde-

rètur privilegium immunitatis. Ex quo deducitur, neque poſſe impediri, quin ab Eccleſia exeat ad corpus exonerandum, dummodo ſtatim revertatur.

Tertius effectus eſt, ut exiſtenti in loco Sacro nulla vis, aut damnum inferatur, neque impediatur, ut extra Eccleſiam per triginta paſſus ſecure exire non poſſit, ut ſancitum eſt Concilio Toletano XII.. Ex quo ſequitur, reum ibi exiſtentem non poſſe vinculis conſtringi, & ligari, neque rebus ſuis, & bonis, quæ ſecum tulit in Eccleſia, ſpoliari. Quod ſi bona haberet injuſte acquiſita, ut ad Eccleſiam in

præ-

Digitized by Google

præjudicium creditorum translata poſſunt per Miniſtros Eccleſiaſticos ab eo auferri, & conſignari Judici ſæculari, ut creditoribus tradantur. Itemque ſi arma haberet prohibita, auferri poſſunt, & tradi Judici ſæculari. Sicut etiam ſi ſervus à ſuo Domino injuſtè aufugit, illi eſt reſtituendus, obtento juramento ſeu ſecuritate à Domino, illum non offendendi, non tamen Dominus poteſt illum propria authoritate extrahere.

Quartus effectus eſt, ut dum reus in Eccleſia exiſtit, nequeat à poteſtate Laicali damnari ad mortem, vel ad aliam pænam

cor-

Digitized by Google

corporalem, ut ad exilium, vel ad Triremes. Poteſt tamen puniri privando eum bonis, quæ poſſidet extra Eccleſiam, ſi citatus ſub pæna confiſcationis bonorum negligat coram Judice comparere, quia jura loquuntur ſolum de pæna corporali, ad quam non poteſt damnari, non autem de pecuniana, ut eſt confiſcatio bonorum.

Quintus effectus eſt, ut pèr vim extractus ab Eccleſia, reſtituatur Eccleſiæ. Quia Judex tenetur injuriam Eccleſiæ illatam reparare, eam autem non reparat, niſi inique extractum reſtituat.

Quod idem ſentiendum etiam

de

Digitized by Google

de ipſo Judice extrahente aliquem in caſibus in Bulla Gregoriana expreſſis, non ſervata forma præſcripta in eadem Bulla, quia adhuc Judex violat Eccleſiæ immunitatem extrahendo aliquem, cauſa non dum cognita, vel non obtenta ab Epiſcopo licentia, ergo adhuc in eo caſu tenetur illum reſtituere.

Immo etiam ſi extractus velit juri ſuo cedere, & in poteſtate Judicis ſæculàris permanere. Quia hoc privilegium eſt immediatè conceſſum loco Sacro. Nullus autem poteſt cedere juri alteri conceſſo. Quam ob cauſam Clericus non poteſt conſentire in ſui

per-

percuſſionem , nec in Judicium contra ſe à Judice ſæculari exercendum , cum hoc privilegium conceſſum ſit in favorem ſtatus Eccleſiaſtici , cui Perſona privata cedere non poteſt.

Utrum autem reus, qui ab Eccleſia fuit violenter extractus à poteſtate Laicali , & poſt extractionem patravit delictum pertinens ad Forum ſæculare, prius poſſit pro hujuſmodi delicto puniri, antequam Eccleſiæ reſtituatur.

Reſpondetur, eſſe prius reſtituendum Eccleſiæ, ſi commode, & abſque dilatione reſtitui poſſit. Quia qui prior eſt tempore, potior

tior eſt Jure. Tum quia æquum non eſt, ut Eccleſia ob injuſtam extractionem factam à Judice ſæculari detrimentum in ſua immunitate patiatur.

Quando aliquis delinquens fuit captus à Poteſtate Laicali, ita, ut oriatur dubium, an in eo loco Sacro, vel profano captus ſit, aſſerentibus ſatellitibus cæpiſſe extra locum Sacrum, Reo vero teſtante, ſe captum eſſe in loco Sacro; ad Judicem Eccleſiaſticum ſpectat hoc décidere, & judicare, quia ſicut quando controvertitur, an captus ſit Eccleſiaſticus, vel Laicus, controverſia eſt definienda à Judice Eccleſiaſti-

co, ita in hoc caſu, cum ſit par ratio. Tum quia in hoc caſu agitur de Immunitate Eccleſiaſtica, quæ pertinet ad Eccleſiaſticam jurisdictionem.

Sextus, & ultimus effectus eſt, actus factos à Judice ſæculari contra delinquentem per vim extractum à loco Sacro, irritos eſſe, ac nullos, quia ſunt facti ſine jurisdictione; non ſubſiſtente enim fundamento, neque ſubſiſtit id, quod in eo fundatur, ac per conſequens non poteſt Judex hujuſmodi delinquentem torquere, ac punire. Immo neque poteſt juridicè interrogare, conſequenter reus non tenetur ipſi Judici re-

reſpondere, quia Judex non habet jurisdictionem in reum eo modo captum, & reo competit actio, & jus eximendi ſe ab ipſius poteſtate, & curandi, ut loco immuni reſtituatur.

Immunitas Eccleſiaſtica, primo competit Eccleſiis authoritate Epiſcopi fundatis, conſecratis, aut benedictis, in quibus Divina celebrantur. Iſtæ enim propriè dicuntur Eccleſiæ, & loca Sacra Divino cultui perpetuo dicata.

Hoc privilegium competit etiã Eccleſiæ authoritate Epiſcopi fundatæ in Divinum Cultum, quamvis non dum officiata, & etiam

ſi

ſi ibi non aſſervetur Euchariſtia, quia ex hoc præcisè quod ſit authoritate legitima fundata ad hunc finem, ut remaneat permanenter Cultui Divino dicata, immunitatem habet. Tum quia ſumus in materia favorabili, adeoque extendenda.

Item etiam ſi Eccleſia polluta ſit, aut interdicta, cum ex eo non deſinat eſſe obſequiis Divinis dicata. Tum quia non reperitur in jure, quod Eccleſiæ pollutio, aut interdictum habeat hunc effectum præſtare, privandi ſcilicet ipſam Eccleſiam privilegio immunitatis.

Item gaudet Eccleſia hoc pri-

vilegio, etiam ſi diruta ſit, cum ob id non deſinat eſſe locus ſacer, nec amittat ſua privilegia, dummodo tamen non ſit diruta authoritate Epiſcopi abſque ſpe reædificationis, Nam Eccleſia diruta ſine tali ſpe, ſicut amittit Indulgentias, ita etiam immunitatem. Privilegium enim eſt velut accidens morale, quod deſtruitur deſtructo ſubiecto.

Non ſolum interius Eccleſiæ corpus, verum etiam tota Eccleſiæ fabrica à pavimento uſque ad ſummitatem tecti, Sacriſtia Eccleſiæ conjuncta, Campanile, cæteraque Eccleſiæ acceſſoria, nempe Porticus, ſeu Atrium, ſcalæ,

& ſimilia eodem privilegio immunitatis gaudent. Quia verſamur in materia favorabili conſequenter extendenda. Idem dicendum de Cæmeterio ſive conjuncto, ſive ſeparato. Tum quia acceſſoria in favorabilibus gaudent priprivilegio principalis, & quæ ſacris, & Religioſis adhærent, ſacra, & religioſa cenſentur.

Privilegium Immunitatis Eccleſiæ extenditur jure communi ad 40. paſſus, ſi Eccleſia ſit major; ſi vero ſit minor ad 30. verumtamen juxta conſuetudinem non extenditur ultra terminos definitos.

Hinc

Hinc Domus Parochorum, Canonicorum, aliorumque Eccleſiaſticorum exiſtentes prope Eccleſias juxta præſcripta confinia, gaudent Immunitate Eccleſiaſtica, etiam ſi in iis dentur habitatores Laici, nam privilegium hoc directè conceſſum eſt locis, non perſonis.

Eodem privilegio gaudent Monaſteria, Collegia, Domus Religioſorum tam Regularium, quam Sæcularium Collegialiter viventium. Item Hoſpitalia authoritate Epiſcopi fundata; nec non etiam Seminaria Clericorum. Inſuper Oratoria publica authoritate Epiſcopi erecta, in quibus pu-

blicè celebratur, quolibet indiffe-renter concurrente ad audiendam Miſſam, ſecus autem de privatis in Domibus ſæcularium, etiam ſi in iis cum facultate Epiſcopi ce-lebretur.

Denique etiam Palatium, ſeu Domus Epiſcopi privilegio im-munitatis gaudet, præſertim ſi ſit conſtructum intra quadraginta paſſus ab Eccleſia. Quamvis etiam valde probabilis ſit ſententia dicen-tium gaudere, etiam ſi ſit conſtru-ctum extra præfatos limites.

Hæc ſunt loca, ad quæ Rei li-bere confugentes, non poſſunt ca-pi, nec inde extrahi ſine viola-tione immunitatis.

Utrum

Digitized by Google

Utrvm autem Sacerdos defe-rens Euchariſtiæ Sacramentum gaudeat privilegio immunitatis, itaut reus ad ipſum confugiens, eumque amplexans, capi nequeat a poteſtate Laicali.

Reſpondeo cum Bonacina, licitè capi non poſſe ob reverentiam debitam tanto Sacramento.

Verum tamen in rigore loquendo ſi capiatur, cenſeo cum eodem, non violari Immunitatem Eccleſiaſticam, nec per conſequens reum captum fore de rigore juris reſtituendum Eccleſiæ, modo non adſit conſuetudo in contrarium. Ratio eſt, quia immunitas ex juris diſpoſitione, eſt conceſſa locis

Digitized by Google

Sacris, Sacerdos autem quamvis geſtans Euchariſtiam non venit in communi intelligentia nomine loci Sacri. Tum quia in hac materia non valet argumentari à minori ad majus, ſed ſtandum eſt diſpoſitioni juris. Quamvis enim Summus Pontifex potuerit hoc Privilegium Immunitatis concedere Sacerdoti Euchariſtiam geſtanti, in jure tamen nullibi reperitur conceſſum eſſe.

Dixi, modo non extet conſuetudo in contrarium, cum enim hæc conſuetudo Immunitati Eccleſiaſticæ non præjudicet, ſed faveat, nihil obſtat, quin introduci potuerit hæc immunitas, quæ ſuf-

fra-

fragetur amplexantibus Sacerdotem Euchariſtiæ Sacramentum geſtantem.

Immo addit Bonacina, alicubi conſuetudine receptum audiviſſe, ut amplexans Sacerdotem quicunque ſit, etiam ſi actu non deferat Euchariſtiam, tutus ſit, & in carcerem coniici non poſſit. Ex juris tamen diſpoſitione hoc privilegio non gaudent Sacerdotes, ut ad ipſos confugientes tuti ſint, quia nullum jus afferri poteſt ad probandum hujuſmodi privilegium.

Cum immunitas immediatè conceſſa locis Sacris redundet etiam in perſonas ad ea confugien-

tes, nunc videre oportet, quænam perſonæ, & in quibus caſibus gaudeant, vel non immunitatis favore.

Fidelis omnis in quibuſcunque caſibus, non exceptis in jure, etiam ſi eſſet interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, & exeommunicatus gaudet immunitate Eccleſiæ. Etenim interdictum, & excommunicatio licet privet ingreſſu Eccleſiæ, in ordine ad audienda Divina Officia, eo tāmen non privant in ordine ad privilegium immunitatis, nempe privant ingreſſu formali, non vero materiali.

Non ſolum fideles, ſed etiam Infideles, Hæretici, Judæi, & Pagani

gani in delictis non exceptis gaudent immunitate Aſyli, & refugii in Eccleſia. Quia privilegium hoc eſt conceſſum non intuitu perſonarum, ſed locorum, & ob reverentiam loci Sacri,& Religioſi.

Unde deducitur, Clericos, & in univerſum perſonas Eccleſiaſticas qui ob delicta patrata, quæ tamen non ſint de exceptis in Bulla Gregorii, confugiunt ad Eccleſiam, gaudere & ipſos immunitate refugii, itaut non poſſint inde extrahi, nequè á Poteſtate proprii fori ſine violatione immunitatis, præterquam in caſibus degradatione dignis, uti declaratum eſt, ac deciſum à Sacra

Con-

Digitized by Google

Congregatione. Et ratio eſt, quia privilegium immunitatis, quo ad refugium, eſt diversè conceſſum locis Sacris ob reverentiam ipſorum, ergo ſuffragari debet cuilibet ibi exiſtenti, ſive delinquens ſit Laicus, ſive Clericus, cum non minus locus Sacer injuria afficiatur, ſi Laicus ab eo extrahatur, quam ſi Clericus, alioquin Clericus eſſet deterioris conditionis comparativè ad Laicum etiam excommunicatum, etiam Judæum & Paganum, ſi iſte non poſſet extrahi, poſſet autem Clericus.

Dices, ſine injuria ſtatus Eccleſiaſtici Clericus delinquens, capitur, carceratur, & punitur citra

Digitized by Google

tamen pænam ſanguinis à Poteſtate Eccleſiaſtica, ergo etiam ſine injuria loci Sacri Clericus delinquens,& ſe refugiens in Eccleſiam, poterit capi à Poteſtate Eccleſiaſtica, & inde extrahi, & carcerari.

Sed con. conc. ante: nego conſequentiam: diſparitas eſt, quia immunitas perſonalis, ſeu privilegium, quo gaudent Clerici, eſt tantum privativè ad Judicem ſæcularem, non autem ſimpliciter, & ad omnem etiam proprium, & Eccleſiaſticum, ita exigente jure naturali boni Regiminis, quod poſtulat, ut Eccleſiaſtici delinquentes proprium Judicem habeant, à quo judicentur, & puniantur, ſe-

cus

cus inordinata eſſet Reſpublica Eccleſiaſtica ; quæ ratio non tenet de immunitate loci Sacri quo ad Refugium : unde in hoc Capite immunitas loci Sacri major eſt immunitate perſonali.

Hinc deducitur, etiam Religioſos, non quidem in proprio Monaſterio, quia hoc contradiceret rationi boni regiminis, nec unquã poſſent delicta Regularium puniri, ſed confugientes, & ſe refugentes ad propriam Eccleſiam, aut ad Eccleſiam ſeu Monaſterium aliorum Regularium, gaudere immunitate refugii, quia ſi Eccleſia Monaſterii tuetur extraneos ad eam confugientes, cur non etiam

pro.

Digitized by Google

proprios Religioſos, cum privilegium hoc ſit univerſale?

Dices: poteſt Religioſus delinquens capi in proprio Monaſterio, & inde extrahi, & carcerari à ſuo Superiore, ita poſtulante ratione boni regiminis, ne delicta Religioſorum remaneant impunita, ergo poterit etiam capi in Eccleſia ſui Monaſterii, ſi in eam ſe recipiat. Sed contra, concedo ante: nego conſequentiam, quia ratio boni Regiminis, reſpectu Religioſorum delinquentium, ſufficienter ſalvatur per carentiam refugii in proprio Monaſterio.

Adverto tamen, quod ſi Superior Regularis velit procedere er-

Digitized by Google

ga ſubditum delinquentem, non ut Judex, ſed ut Pater, in hoc caſu certum eſt, poſſe à Superiore ut Patre extrahi ſubditum ab Eccleſia, non ſolum propria, ſed etiam aliorum, qui etiam poſſunt eum reddere Superiori ſuo tanquam Patri, ſine violatione immunitatis, quia jura prohibentia extractionem ab Eccleſia, intelligenda ſunt de extractione ut à Judice, & in foro criminali, non de ea ut à Patre, & in foro paternæ charitatis, & in hoc caſu Superior non poteſt contra dictum ſubditum ſic extractum juridice procedere, & criminaliter punire.

Gre-

Digitized by Google

Gregorius XiV. in ſua Bulla circa confugientes ad Eccleſias, & loca Sacra, ſequentes excipit ab immunitate Refugii, videlicet: ſi fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, aut depopulatores agrorum, ſi homicidia, vel mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, eorumque cæmeteriis cõmiſerint, ſi proditoriè Proximum ſuum occiderint, aut ſi fuerunt aſſaſſini, vel hæreſis, aut læſæ majeſtatis in Perſonam ipſiuſmet Principis Rei: hiſce omnibus immunitatis favor minime ſuffragatur ex dicta conſtitutione

Publici latrones, viarumque graſſatores intelliguntur illi, qui

iti-

itinera frequentata, vel publicas ſtraas obſident, ac tranſeuntes ex inſidiis violenter agrediuntur, & deprædantur.

Ex quo ſequitur, ſubripientes abſque armis, & violentia, ſeu occultè furantes, ſeu furantes in viis privatis, vel etiam in via publica, non per inſidias, ſed quaſi ex accidenti, non privantur immunitate, quia iſti non cenſentur publici latrones, aut graſſatores viarum, ad quos proinde non eſt facienda extenſio, cum verſemur in materia pænali, & odioſa, utpote libertati delinquentium, & immunitati Eccleſiæ contraria.

Depopulatores agrorum intelligun-

guntur ij, qui diripiunt alienos agros, ideſt qui ſegètes, ſeu fructus ſubripiunt, & agros, ſeu vineas vaſtant, aut incendunt.

Quantum ad occidentes, aut mutilantes in Eccleſiis, vel in earum Cæmeteriis non compræhenduntur vulnerantes præcise abſque occiſione, aut mutilatione ſecuta, quia exceptio utpote odioſa accipi debet in terminis juris. Si tamen vulnus inflictum in Eccleſia eſſet lethale, & ex eo ſequeretur mors, poſtquam vulneratus exiiſſet ab Eccleſia, tunc vulnerator non gauderet immunitate, quia eſſet compræhenſus inter occidentes in Eccleſia, cum

verè diceretur in Eccleſia occidiſſe ſaltem in cauſa. E contra autem ſi vulnus lethale eſſet inflictum extra Eccleſiam, & vulneratus ſe refugiens in Eccleſia ibi moreretur, tunc vulnerator gauderet immunitate ob contrariam rationem. Gauderet item immunitate, qui occideret, aut mutilaret in quolibet alio loco Sacro, & Religioſo, diverſo tamen ab Eccleſia, & Cæmeterio, quia dicta conſtitutio Gregorii limitat locum ad Eccleſiam, & Cæmeterium. Eadem ratione gauderet immunitate qui vi, aut dolo alium extraheret ab Eccleſia, & eum extra Eccleſiam occideret.

Quid

Quid autem de aliis delictis, præter homicidia, vel mutilationes, in Eccleſia patratis; an ea etiam privent immunitate refugii, videtur dicendum, illa etiam privare. Quia æquum videtur, quod Eccleſia neminem, qui in ipſamet deliquerit, tueatur.

Verum poſt præfatam conſtitutionem Gregorii XIV. privatio immunitatis ad ſolos delinquentes in Eccleſia delicto homicidii, vel mutilationis reſtringitur, nec eſt extendenda ad caſus in ea non expreſſos, puta etiam ad furantes, verbi gratia, in ipſis Eccleſiis, quinimo prohibetur in eadem conſtitutione

fieri extenſionem ad alios caſus, etiam ſi enormes, præter exceptos; unde exceptio in uno caſu firmat regulam in caſibus non exceptis.

Dicendum eſt igitur, cætera delictà, præter homicidia, vel mutilationes, in Eccleſiis commiſſa non privare delinquentes immunitate refugii etiam reſpectivè ad Judices Eccleſiaſticos, ut declaravit Sacra Congregatio Immunitatis. Unde in caſibus particularibus occurrentibus, præter exceptos, Eccleſiaſtici Judices nequeunt præfatos reos extrahere ab Eccleſia, carcerare, & punire, aut etiam tradere Curiæ ſæculari, niſi de licentia, & mandato Summi Pontificis.

Cir-

Digitized by Google

Circa occiſionem proximi proditoriam ſcire oportet quid veniat nomine occiſionis proditoriæ, ſeu proditoris, ut pateat, quid in caſu excepto ſit compræhenſum, quid non.

Igitur nomine Proditoris proprie venit ille, qui alium occidit ſimulata amicitia per inſidias, nulla præcedente inimicitia actuali conſpirativa necis.

Hinc non compræhenditur in caſu excepto proditoriæ occiſionis, qui inimico inſidiatur, & illum occidit incautum, vel à tergo; iſte enim cenſetur Traditor, non proditor, & gaudet immunitate refugii, ut declaravit Sacra Congregatio.

Digitized by Google

Compræhenditur autem, & privatur immunitate mater occidens filium infantem, & quicunque procurans abortum fætus animati effectu ſecuto, ut etiam declaravit Sacra Congregatio, neque gaudent immunitate venefici, qui veneno occidunt.

Aſſaſſini dicuntur illi, qui pretio accepto, vel promiſſo conducti prævio mandato occidunt incautos, nihil ſcilicet de hoc cogitantes, ac prævidentes ad ſui præcautionem. Deficiente aliqua ex his conditionibus deeſt ratio aſſaſſinii.

Hinc ille, qui ſine pretio accepto, vel promiſſo aliquem interfe-

fecit, ut alteri rem gratam faceret, vel ſub ſpe alicujus premij à mandatore obtinendi, non cenſetur aſſaſſinus, nec per conſequens compræhenſus in caſu excepto, quia ad tale homicidiũ patrandum non fuit pretio conductus.

Hinc ſecundo ille, qui ſuum adverſarium, cum quo inimicitias habebat, occidit, ſociis pecunia conductis, aſſaſſinus cenſendus non eſt, quia non occidit incautum, cum unuſquiſque ſe præcavere debeat de ſuo inimico, imputando ſibi, ſi non præcaveat. Ob eandem rationem non eſt pro aſſaſſino habendus, qui pretio conductus occidit inimicum commu-

Digitized by Google

munem ſibi, & mandanti, nempe inimicum & mandatoris, & ſuum ſimul, etiam ſociis pecunia conductis, cum potius inſtigator cenſeatur qui pretio conducit ad occidendum inimicum in ſenſu dicto.

Ad rationem ergo aſſaſſinii privantis immunitate requiritur, quod homicida incautum occidat excepto pretio, vel prævia pretii promiſſione cum mandato ad occidendum.

Vtrum autem in caſu aſſaſſinii ſint compræhenſi non ſolum pretio conducti, & mandatarii, ſed etiam pretio conducentes, ac mandantes ad occidendum.

Re-

Reſpondetur, etiam eos eſſe compræhenſos, & nec ipſos gaudere immunitate, immo etiam fautores, auxiliatores, & receptores aſſaſſinorum, quia Gregorius in ſua Bulla generaliter loquitur de reis aſſaſſinii. Rei autem aſſaſſinii verè dicuntur eſſe omnes etiam cooperatores hujuſmodi criminis; ergo &c.

Quantum ad hæreticos, cum Gregorius excipiat in terminis reos hæreſis, cenſeo compræhenſos in caſu ne dum hæreticos ipſos, illos ſcilicet qui cum pertinacia ſenſiunt contra fidem, ſed etiam eos, qui auxilium, vel favorem hæreticis præbent, cum ex hoc ipſo efficiantur hæreſis rei,

con-

Digitized by Google

conſequenter & iſti compræhenduntur in caſu excepto, & privantur immunitate.

Compræhenduntur etiam, & privantur immunitate furantes in Eccleſia Pixidem cum particulis conſecratis, quia delictum hoc ſapit hæreſim.

Non compræhenduntur autem, neque carent immunitate ſchiſmatici, & apoſtatæ, quando tamen ipſorum crimen cum hæreſi conjunctum non ſit; ſecus autem ſi ſit conjunctum.

Ob alia delicta diſtincta ab hæreſi, & non excepta, Hæretici non carent immunitate, carent autem ob crimen hæreſis, quia

in

in Bulla excipiuntur hæretici tantum ratione hæreſis.

Ultimo in præfata Gregorii Conſtitutione excipiuntur à privilegio immunitatis Rei criminis læſæ Majeſtatis in Perſonam Principis.

Vbi notandum, nomine Principis intelligi ex communi DD. Principes Supremos, qui in temporalibus alium Superiorem non agnoſcunt.

Hinc offendentes Perſonam Summi Pontificis privantur immunitate, quia Summus Pontifex omnes alios Principes Majeſtate ſuperat, nullumque in temporalibus, vel ſpiritualibus Superiorem

Digitized by Google

riorem agnoſcit. Idem dicendum de offendente Perſonam Imperatoris, Regis, & alterius Principis Supremi plenum jus habentis, nec alium in ſua jurisdictione, ac Dominio Superiorem agnoſcentis.

Crimen autem læſæ Majeſtatis in Perſonam Principis eſt quævis actio exercita in offenſionem propriæ Perſonæ Principis, ut vel eum occidendo, vel vulnerando, vèl percutiendo, vèl conjurando, vel machinando, vel hoſtiliter inſequendo Perſonam Principis, vel etiam revelando Hoſtibus ſecretum Principis, ut ab ipſis capiatur. Compræhendun-

tur

tur etiam conſulentes, mandantes, auxiliantes, & favorem præſtantes, quia iſti omnes ſunt rei criminis læſæ Majeſtatis in perſonam Principis,

Præter caſus exceptos enumeratos in aliis quibuſcunque caſibus, delinquentes gaudent privilegio immunitatis, ſic decernente Pontifice, & ſimul prohibente fieri extenſionem privationis immunitatis ad alios caſus præter exceptos in ſua Bulla.

Epiſcopi tenentur Laicos in prædictis caſibus delinquentes, qui ad Eccleſiam confugiunt, conſignare curiæ ſæculari eos requirenti, ita præcipiente Pontifice

in

in ſua Bulla, & ſervatis quæ in ea ſcripta ſunt.

In aliis caſibus præter exceptos Epiſcopi non poſſunt dare facultatem extrahendi delinquentes ab Eccleſia, & eos tradere curiæ ſæculari, quia in dicta Bulla eſt eis hæc facultas ablata.

Antequam delinquens, in caſu aliquo excepto, tradatur curiæ ſæculari, iſta forma ex juris diſpoſitione ſervanda eſt, nempe, ut non capiatur, aut extrahatur, niſi cum licentia expreſſa Epiſcopi, vel ejus Vicarii, ut interveniat Perſona Eccleſiaſtica habens facultatem ab Epiſcopo, vel ejus

Vi-

Digitized by Google

Vicario; ut non ſtatim ac captus eſt, & extractus, tradatur curiæ ſæculari, ſed ad Carceres Curiæ Eccleſiaſticæ reponatur, & ſub tuto, & firmo carcere, data etiam ſi opus fuerit per curiam ſæcularem opportuna cuſtodia, ibidem detineatur, nec inde extrahi, curiæque ſæculari prædictæ conſignari, nec tradi poſſit; niſi prius cognito per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum, an talis delinquens verè ſit reus criminis, ob quod non debeat immunitate gaudere, & hinc de mandato Epiſcopi per Judicem Eccleſiaſticum curiæ ſæculari, quacunque appellatione poſtpoſita conſignandus eſt, abſ-

que

que eo quod Epiſcopus cautionem exigat promiſſoriam à Judice ſæculari, de non puniendo pæna ſanguinis delinquentem, quia Summus Pontifex hanc cautionem non præſcribit habendam, ſed præcipit, tradi Reum, quin Epiſcopus incurrat ullam notam irregularitatis.

Violantes immunitatem Eccleſiaſticam per extractionem delinquentis è loco Sacro, peccant tum peccato ſacrilegii contra reverentiam debitam loco Sacro, tum peccato injuſtitiæ contra jus quod competit delinquenti: & tenentur Eccleſiæ ſatisfacere, & reſtituere reum priſtinæ immunitati,

&

Digitized by Google

& inſuper compenſare omnia damna, quæ inde paſſus eſt delinquens ex iniqua extractione.

Contra violantes immunitatem Eccleſiaſticam eſt injuncta pæna excommunicationis, ipſo facto incurrenda, & Summo Pontifici reſervata, quam pænam incurrunt non ſolum capientes, & extrahentes delinquentem ab Eccleſia in caſibus in Bulla non exceptis, verum etiam in exceptis, quando non fuit ſervata forma in eadem Bulla præſcripta ſupra aſſignata.

Item etiam incurrunt excommunicationem ſolum præciſè attentantes extractionem, ſeu in-

Digitized by Google

carcerationem, vel capturam delinquentis contra, vel præter formam in dicta Bulla præſcriptam, etiam ſi hujuſmodi extractio, ſeu incarceratio, vel captura in effectu ſecuta non fuerit, ut liquet in eadem Bulla, ubi dicitur. *Si quis quidquam præter, aut contra hujus noſtræ conſtitutionis tenorem attentare præſumpſerit*. Ex quibus verbis deducitur, ſufficere etiam ad excommunicationem incurrendam attentatum, ſive conatum, nempe actionem, qua Miniſtri curiæ ſæcularis opere externo tentaverint capere, vel extrahere delinquentem à loco immuni, quamvis etiam non ſit ſecutus effectus,

ete-

Digitized by Google

etenim Cenſura incurritur hoc ipſo, quod exercetur actio, quæ eſt ſub cenſura prohibita, cum ergo ſola etiam attentatio, ſivè conatus capiendi ſit ſub cenſura prohibita, ideò &c.. Delictum autem verè dicitur attentatum, etiam ſi in effectu non ſit perpetratum, dummodo ſit factus aliquis actus proximus actui completo, & conſummato.

Item incurrunt hanc excommunicationem mandantes extrahi reum à loco Sacro, quia Gregorius in dicta ſua Bulla excommunicat omnes attentantes aliquid præter, vel contra formam ipſius Bullæ; ſed mandans extrahi

Reum à loco Sacro, non ſervata conſtitutionis forma, dicitur attentare aliquid præter vel contra formam ipſius Bullæ: ergo excommunicatur.

Item hac excommunicatione afficitur Judex, qui nec mandavit extrahi, nec extraxit, ſed extractum detinuit, aut Eccleſiæ reſtituere noluit, aut morti adjudicavit. Ratio eſt, quia excommunicantur attentantes, ſeu facientes aliquid contra vel præter formam Bullæ, dum non reſtituunt extractum, cum extractio juridicè nulla ſit, & extractus reſtituendus ſit Eccleſiæ, ut gaudeat immunitate, vel reponendus in

car-

carceribus Curiæ Eccleſiaſticæ, donec cognitum fuerit, an patraverit delictum privans immunitate.

Conſulentes autem aliquid contra, vel præter formam iſtius conſtitutionis, in excommunicationem non incidunt, quia cenſura lata contra facientes, vel attentantes non compræhendit conſulentes. Tum quia verſamur in materia pænali, in qua benignior, & ſtrictior interpretatio facienda eſt,

Uno itaque verbo, omnes, & ſinguli cujuſcunque gradus, & conditionis transgreſſores Bullæ Gregorianæ, qui temerè aliquid

contra, vel præter formam in Bulla expreſſam, facere, vel attentare præſumpſerint, afficiuntur iſta excommunicatione, etiam ſi id faciant prætextu alicujus privilegii. Quia Summus Pontifex revocavit omnia privilegia, & formam in ſua Bulla præſcriptam ſervari omnino intendit ab omnibus cujuſcunque ſtatus, & conditionis.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XVI.

DE POLLUTIONE ECCLESIÆ.

POllutio Eccleſiæ eſt violatio, ſeu profanatio Eccleſię ſecuta per actionem injurioſam, ratione cujus eſt à jure prohibitum, in ea celebrari Divina Officia, donec reconcilietur.

Pluribus modis contingit Eccleſię pollutio. Primo per homicidium voluntarium, & injurioſum in ea ſecutum, etiam ſi factum ſine ſanguinis effuſione.

Dixi Voluntarium, & injurioſum, quia ſi fiat ad ſui defenſio-

nem cum moderamine inculpatæ tutelæ, vel ab amente, vel caſu, puta ex lapide cadente de pariete, aut alio modo caſualiter accidat, non polluitur Eccleſia. Dixi etiam ſi factum ſine ſanguinis effuſione, ut ſi mater in Eccleſia data opera Infantem ſuffocaret, aut ſi carnifex aliquem laqueo ſuſpenderet, pollueretur Eccleſia. Polluitur etiam Eccleſia, quando quis martyrium in ea ſubſtinet, & pro Chriſto occiditur, nam illa actio eſt injurioſa, & iniqua, licet paſſio ſit Deo grata.

Secundo contingit Eccleſiæ pollutio per injurioſam humani ſanguinis effuſionem ſecutam, ſcilicet

per

per vulnerationem, aut percuſſionem lethaliter peccaminoſam in Eccleſia illatam, etiam ſi mors non ſequatur.

Hæc autem ſanguinis effuſio eſſe debet in aliqua abundantia, ut non ſufficiant duæ vel tres guttæ. Vnde non ſufficiet ad polluendam Eccleſiam quælibet effuſio ſanguinis, ſed requiritur, ut hæc ſit in aliqua abundantia, & ut non ſit ex parte, de qua de facili exit ſanguis, ſcilicet è naſo, ut contingit in rixis puerorum, & inſuper quod non ſequatur ex joco, vel ex percuſſione levi, quæ non pertingat ad peccatum mortale, etiam ſi ex ea ſequatur effu-

fuſio ſanguinis in aliqua abundantia, quia effuſio hæc cenſetur quodammodo materialis, & caſualis.

Dixi in Eccleſia illatam, quia ut polluatur Eccleſia nihil refert, quod ſanguinis effuſio ſequatur in, vel extra Eccleſiam, dummodo ac tio injurioſa vulnerationis, aut percuſſionis fuerit facta in Eccleſia.

Tertio contingit Eccleſiæ pollutio per voluntariam humani ſeminis effuſionem etiam infidelis. Hinc ſi ſit involuntaria, ut ſi contingat in ſomnis, aut etiam in vigilia, ſed coactè, non polluit Eccleſiam. Requiritur ergo ad Eccleſiæ pollutionem, ut pollutio

tio ſit voluntaria ; quamvis non ſit neceſsè, ut ſemen in terram effundatur, ſed recipiatur in vaſe naturali fæminæ, vel ſpargatur ſupra veſtes, nam loci ſanctitas violatur, etiam ſi ſemen in terram non decidat. Non ſufficit econtra ad polluendum Eccleſiam parva diſtillatio, aut humectatio, etiam ſi ea contingat ex parte interioris voluntatis cum peccato mortali, ut indicat nomen ipſum effuſionis, quæ importat aliquam copiam ſeminis deciſi. Polluitur etiam Eccleſia, ſi copula habeatur conjugalis abſque neceſſitate. Secus autem ſi occulte habeatur ex legitima neceſſitate, ut ſi pericu-

lum

lum adſit incontinentiæ in aliquo conjuge, nec alibi adſit opportunitas coeundi.

Quarto contingit Eccleſiæ pollutio per ſepultum ibi excommunicatum, denunciatum, aut manifeſtum Clerici percuſſorem, cum iſti ſoli poſt Concilium Conſtanſienſe ſint vitandi, ac proinde minimè ſepelliendi in loco Sacro. Non tamen pollueretur Eccleſia, ſi ab Epiſcopo excommunicato vitando conſecraretur, contra nonnullos Doctores oppoſitum ſenſientes, quarum opinio mihi non placet, cum non probetur aliquo claro Textu, & in pænalibus non ſit facienda extenſio, niſi ſit in jure expreſſa. Quin-

Quinto contingit Eccleſiæ pollutio ob ſepultum ibi infidelem, vel Hæreticum, non autem ob ſepultum Cathecumenum ante ſuſceptum Baptiſmum, quia præſumitur deceſſiſſe cum Baptiſmo flaminis: item ob puerum non Baptizatum ibi ſepultum, etiam ſi ſit filius genitorum fidelium, quatenus puer ante Baptiſmum eſt infidelis ſaltem negative, cum non habeat fidem nec actu, nec habitu. Secus vero ſi mortuus in utero matris ſimul cum matre ſepelliatur, quia tunc non per ſe ſepellitur, ſed per accidens, & ut pars matris, & pro honore matris Chriſtianæ ſepellitur in Eccleſia.

Ad-

Additur ſextus modus, quo Ecclesia polluitur, quando ſcilicet parietes Eccleſiæ majori ex parte ita deſtruuntur, vel comburuntur, ut eam denuo reædificari neceſſe ſit. Et ratio eſt, quia amiſſa fuit prior conſecratio per deſtructionem parietum, in quibus erat inhærens, unde facta illorum reparatione, opus eſt nova conſecratione.

Adverto tamen, hunc caſum non habere locum in Eccleſia tantum benedicta non conſecrata, quia benedictio inhæret ipſi ſolo, ac pavimento, quod remanet, conſecratio vero in Parietibus, cum in ipſis fiat, & ideo ſi collabantur, & ipſa deſinit.

Ad-

Digitized by Google

Adverto inſuper, hunc caſum non pertinere propriè ad pollutionem Eccleſiæ conſecratæ. Etenim ex collapſu parietum potius dicitur Eccleſia deſtrui, quam pollui, quapropter in Superioribus caſibus ſi Eccleſia polluatur, per ſolemnes cerimonias tantum reconciliatur, in hoc verò denuo Conſecratur.

Vt Eccleſia cenſeatur polluta, & reconcilianda, oportet quod publicè conſtet de illius pollutione, ſeu de crimine eam polluente.

Ratio eſt, tum quia ita uſu, & praxi receptum eſt: tum quia ſicut ob occulta crimina injungi non

Digitized by Google

non ſolet publica pænitentia, ne delinquens injurioſe diffametur, ita neque Eccleſia cenſenda eſt polluta, & reconcilianda, niſi publice conſtet de illius pollutione, ſeu de crimine eam polluente, alioquin diffamaretur. Tum quia purificatio Templi cum ſit actus publicus, ſupponit delictum publicum, nam publicè purificatur ad publicum ſcandalum, & publicam injuriam, ac profanationem Eccleſiæ factam tollendam; Publice autem cenſetur conſtare de Eccleſiæ pollutione, quando vel evidentia facti, vel confeſſione delinquentis, aut alia ſimili ratione pluribus innotuit delictum

in

in Eccleſia patratum fuiſſe.

Secus autem non eſt cenſenda polluta, & reconcilianda, ſi delictum fuerit occultum, & quandiù manſerit occultum, quamvis ſacrilegium, & contra reverentiam debitam loco Sacro.

Nomine Eccleſiæ, quæ in prædictis caſibus pollutioni, & violationi ſubiacet, venit Eccleſia Conſecrata, vel benedicta, item Cæmeterium, & Oratorium publicum, hæc enim propriè ſunt ſacra.

Et quoniam pollutio, ac violatio eſt materia pænalis, & odioſa, reſtringitur ſolum ad interius Corpus Eccleſiæ à tecto interiori

uſque ad pavimentum compræhendendo Chorum, Cappellas omnes, loca Organorum, Tribunas ſecundum partem interiorem Eccleſiæ, & ſubterranea etiam, quando quidem ibi extant Altaria, & celebrantur Divina, aut ſint ſepulturæ mortuorum, & non ultra; ad diſcrimen immunitatis, quæ utpote favorabilis extenditur etiam ad ſpatium ſuperius inter unum, & alterum Tectum Eccleſiæ, ad Sacriſtiam, ad Campanile, ad ſpatium exterius ante fores Eccleſiæ terminis definitum, ad cameras Eccleſiæ inhærentes &c., in quibus tamen, ſi homicidium patretur, ſi habeatur copula, ſi fiat ef-

fuſio

Digitized by Google

fuſio ſanguinis, non eſt ſacrilegium, nec violatur Eccleſia.

Polluta Eccleſia, cenſetur etiam pollutum Cæmeterium illi contiguum, quia Cæmeterium conſecratum, vel benedictum gaudet eodem privilegio, quo Ecrleſia, & eſt acceſſorium Eccleſiæ, acceſſorium autem ſequitur principale, & nobilius trahit ad ſe minus nobile. Econtra autem polluto Cæmeterio, non cenſetur polluta Eccleſia, quia minus nobile non trahit nobilius.

Celebrans in Eccleſia polluta, non incurrit aliquam pænam, quia hoc nullo jure conſtat, præſertim cum pollutio Eccleſiæ non ſit

Digitized by Google

cenſura, pæna autem non incurritur niſi ſit in jure expreſſa.

Peccat tamen mortaliter, ſaltem regulariter, & per ſe loquendò, quia facit contra Eccleſiæ præceptũ quod extenditur non ſolum ad abſtinendum à celebratione Miſſæ, ſed etiam à Divinis Officiis, aliiſque ſacris peragendis, itaut non liceat ibi horas Canonicas recitare, publicè cantando in Choro, nec Sacramenta adminiſtrare, quodlibet enim ex his fiat, cedit in magnam Eccleſiæ irreverentiam, & Sacramenti, cum ex variis jurium diſpoſitionibus ille locus, eo quod ſit violatus, maneat inhabilitatus ad Sacra Myſteria, donec reconcilietur. Quid

Quid autem aget Sacerdos ſi inter Celebrandum Eccleſia violetur? Dico, Sacerdotem in tali caſu, ſi nondum pervenit ad Canonem debere Miſſam inchoatam intermittere, & recedere ab Altari, ſi vero Canonem inchoavit, debere, Miſſam abſolvere, quia Sacrificium inchoatum jure Divino eſt perficiendum, cenſetur autem inchoatum incæpto Canone, cum Hoſtia tunc proximè præparetur ad Conſecrationem.

Dixi ſupra regulariter, & per ſe loquendo, quia per accidens, & in quibusdam caſibus urgentis neceſſitatis excuſatur à peccato Celebrans in Eccleſia polluta, primo

in caſu quo deeſſent particulæ Conſecratę, & urgeret neceſſitas Communicandi infirmum morti proximum, ſecundo ſi in die Feſto Populus non haberet aliam Eccleſiam, in qua poſſet audire Miſſam, & non eſſet recurſus ad Epiſcopum pro obtinenda diſpenſatione ac licentia expreſſa, in hiſce caſibus liceret Paracho celebrare in Eccleſia polluta: Addunt Doctores, licere Parocho in Eccleſia Parochiali polluta Baptizare, & aſſervare Euchariſtiam pro infirmis Communicandis. Nam ſi in quocunque interdicto hæc permittuntur, quanto magis hæc licebunt tempore violatę Eccleſiæ,

ubi

ubi non intervenit propriè Interdictum.

Quomodo & à quonam Eccleſia polluta ſit reconcilianda.

Reſpondetur, Eccleſiam poſſe de jure communi per aſperſionem Aquæ Benedictæ adhibitis præcibus, & ritu præſcripto à Rituali reconciliari à ſimplici Sacerdote, ſi Eccleſia non erat conſecrata, ſed ſolum benedicta; expedit tamen, ſi poteſt, obtinere licentiam ab Epiſcopo, vel ejus Vicario Generali ſaltem ubi id in uſu eſt. Si vero Eccleſia erat conſecrata, debet juxta Ritum in Pontificali præſcriptum reconciliari, ſecluſo Privilegio, ab Epiſcopo proprio,

Digitized by Google

vel ejus Vicario Generali, ſaltem ubi id in uſu eſt. Si verò Eccleſia erat conſecrata, debet juxta Ritum in Pontificali præſcriptum reconciliari, ſecluſo Privilegio, ab Epiſcopo proprio, vel ab alio de licentia proprii, vel ſaltem Epiſcopus diſpenſare, ut interim in ea celebretur.

Vbi notant aliqui Doctores, Eccleſiam pollutam, ſemel celebrato in ea ſacroſancto Miſſæ Sacrificio, non indigere reconciliatione per novam benedictionem, quia dicunt, manere ſufficienter reconciliatam per ipſam præſentiam Sanctiſſimi Corporis Chriſti.

Ve-

Digitized by Google

Verum hæc opinio communius à Doctoribus reprobatur, tum ex eo quod nulli Textui juris innititur, tum ex abſurdis, quæ inde ſequerentur, ſequeretur enim, quod cum eadem ſit dignitas ſacrificii, & virtus præſentiæ Chriſti in Euchariſtia, ſive mala, ſive bona fide, ſive etiam in caſu neceſſitatis ex Epiſcopi diſpenſatione celebraretur in Eccleſia polluta, maneret ex hoc ipſo reconciliata, abſque alia reconciliatione, ſeu nova benedictione.

Idem ſequeretur in caſu quo inter celebrandum incæpto Canone pollueretur Eccleſia, & conficeretur Miſſæ Sacrificium.

Idem pariter ſequeretur, ſi in Eccleſia noviter conſtructa, & nondum conſecrata, aut benedicta, ſacrum haberetur, non indigere conſecratione, aut benedictione. Ac denique ſequeretur, quodlibet etiam Oratorium privatum manere benedictum, ex hoc ipſo, quod eſſet in eo celebratum ſacrificium, & conſequenter fore etiam ipſum ſubiectũ pollutioni, ac violationi, non minus quam Eccleſiæ, & Oratoria publica, quæ omnia ſunt abſurda, & falſa, ſicque &c.

Dixi ſecluſo privilegio, quia Superiores Regularium reſpective ād eorum Eccleſias, etiam con-

ſe-

ſecratas, abſente Epiſcopo ac diſtante per duas dietas, poſſunt ipſi eas reconciliare, ſi polluantur, ut tenent quamplures Doctores, & hoc ex privilegio à Leone X. conceſſo Fratribus Minoribus, cæteriſque Regularibus in eorum Privilegiis communicantibus. Immo aliqui ex Doctoribus extendunt hoc Privilegium, non ſolum quando Epiſcopus abeſt, ac diſtat per duas dietas, ſed etiam quando defunctus eſt, immo quocunquemodo abſit Epiſcopus, vel morte, vel renunciatione, vel depoſitione &c.

Quid autem intelligatur nomine diſtantiæ per duas dietas, ut in

ter-

terminis legitur in Privilegio. Dico, nomine dietæ intelligi iter unius diei, nempe iter viginti, aut triginta milliarium juxta conſuetudinem Regionis, adeoque nomine diſtantiæ per duas dietas intelligi diſtantiam per 40,, aut 60. milliaria.

Hoc Privilegio uſus eſt noſter P. Marchinus, ut ipſe teſtatur his verbis. Quod ego ſemel feci Ticini in Eccleſia noſtra Sanctæ Mariæ Coronatæ, pollutæ per quoddam homicidium, & dum poſt factum multos haberem Curiæ Epiſcopalis adverſarios, viſis, & inſpectis noſtris privilegiis, omnes ſiluerunt: hæc ille.

CA.

Digitized by Google

CAPUT XVII:

DE CLAUSURA MONIALIUM.

CLauſura Monialium eſt ſtri-ctiſſima Monialis obligatio manendi intra ſepta Monaſterii, ſine admiſſione Perſonæ extraneæ, cujusvis generis, conditionis, & ſexus, ſine licentia Epiſcopi, vel Superioris in ſcriptis obtenta, ſub excommunicationis pæna ipſo facto incurrenda, Summo Pontifici reſervata.

Votum Clauſuræ venit ſub voto obedientię. Unde Monialis illam violans, peccat pecca-

to ſacrilegii, prout tale votum ap. appellat.

Duobus modis poteſt violari Clauſura, primo per egreſſum Monialis extra ſepta; ſecundo per ingreſſum extraneorum intra ſepta Monaſterii ſine debita cauſa, & facultate Superioris in ſcriptis obtenta.

Cauſa debitæ facultatis concedendæ eſt neceſſitas moralis gravis, reſpiciens animarum, vel corporum utilitatem gravem.

Hinc licitum eſt Confeſſario ingredi Monaſterium cauſa adminiſtrandi Sacramenta infirmis, aſpergendi Domum juxta morem Eccleſiæ in Sabbato Sancto, ſepel-

pelliendi defunctam, exorcizandi Obſeſſam, benedicendi infirmam Reliquia Sacra, & impertiendi benedictionem Epiſcopalem, aut Indulgentiam morienti, & commendandi animam, quoties opus fuerit, ut eam adjuvet in puncto à quo pendet æternitas,

Confeſſarius ingrediens, ſemper debet eſſe ſuperpelliceo, & ſtola indutus, & ingreſſus non debet divagari ad aliam partem Monaſterii, nec etiam occaſione viſitandi præcisè alias infirmas, niſi cauſa adminiſtrandi iis Sacramentum Pœnitentię. Advertendo tamen cum Diana, pro quiete conſcientiæ Confeſſarii, ſi ipſe divage-

vagetur pauliſper, peracto ſuo officio, per quartam horæ partem curioſitatis gratia, non committere peccatum mortale, nec incurrere Cenſuram.

Si urgeat caſus, quod ſimplex Sacerdos, dum tranſit ante fores Monaſterii vocetur ad excipiendam Confeſſionem alicujus Monialis, quę ſit in proximo periculo mortis, nec adſit tempus advocandi Confeſſarium, poteſt cum ſola licentia Abbatiſſę ingredi, ne Monialis decedat inabſoluta, quia in tali eventu præſumitur licentia interpretativa, non ſolum Epiſcopi, verum etiam Papæ.

Quan-

Quantum ad Medicos, Chirurgos, ſervos, & alios, pro quibus obtenta eſt licentia generalis ingredi in caſibus neceſſariis, hæc non debet extendi ad Caſus ſupplebiles per ipſas Moniales, quia intentio concedentis, reſtringitur tantum ad caſus, in quibus adſit manifeſta, urgens, & rationabilis cauſa; & finito officio debent ſtatim recedere, nec poſſunt per Monaſterium divagari, ut dixi de Confeſſario; nec poſſunt mutari pro libito, ita ut unus ſufficiatur pro alio, ſine licentia Superioris, niſi in caſu extremæ neceſſitatis.

Licentia Generalis, quam Ab-

batiſſa habet ab Epiſcopo pro Bajulis neceſſariis ad ea opera, quæ ſunt ultra vires Monialium, non debet extendi ad viros nobiles, aut alios, qui hujuſmodi famulatui ordinariè non inſerviunt, hoc enim eſſet licentiæ colluſio. Servitute completa debent omnino recedere, nec poteſt præſtari ſub ſero, aut de nocte, ſed ante ſignum veſpertinæ Salutationis Angelicæ.

Si reus confugiat ad Monaſterium, quod reperit apertum, ut in tuto ſe recipiat, debet eiici, & ſi ad hoc præſtandum Moniales non ſufficiant, poſſunt convocari officiales Curiæ Eccleſiaſticæ,

qui

qui eum extrahant, & in loco Sacro reponant, non autem in ipſa Eccleſia Monialium.

Abbatiſſæ, vel aliæ Moniales, quibus cuſtodia Clauſuræ commiſſa eſt, admittentes, vel permittentes extraneos intra Clauſtra extra caſum gravis, manifeſtæ, & urgentis neceſſitatis, prætextu licentiarum Generalium obtentarum ab Epiſcopo, incidunt in excommunicationem Papæ reſervatam, in quam etiam incidet, ſiquæ alia Monialis tametſi ad clauſuræ cuſtodiam minime deputata ſit, admittere præſumat, aut cooperetur ingreſſui poſitive, non tamen ſi ſolum negativè, niſi Ab-

Digitized by Google

batiſſa, & Cuſtodes Clauſuræ, quæ Cenſuram incurrunt, etiam ſi negativè tantum cooperentur, non repellendo, cum poſſunt, & tenentur, quia iis ſub cenſura vetitum eſt, ut etiam permittere ingreſſum; qui autem non repellit, cum poteſt, & tenetur, verè dicitur permittere. Hæc de violatione Clauſuræ quo ad ingreſſum.

Quo ad egreſſum vetitum eſt cuilibet ſanctimoniali poſt profeſſionem egredi à ſeptis Monaſterii, etiam ad breve tempus quocunque prætextu, niſi vel cauſa incendii, vel lepræ, vel morbi contagioſi, & in eventu debet in-

ter-

Digitized by Google

tervenire conſenſus Epiſcopi in ſcriptis, etiam ſi Monialis ſit Regularibus ſubiecta.

Violat Clauſuram Monialis, quæ per duos pedes toto corpore égreditur è janua Monaſterii. Non tamen ſi unum tantum pedem extrahit à Janua Monaſterii, ſe extendens curioſitatis gratia ad videndum: Clauſura enim cum ſit terminis definita, conſiſtit in indiviſibili, cum inter intra, & extra non detur locus medius, in quo Monialis neque ſit intra, neque ſit extra; adeoque vel intra, vel extra fac eſt, ut ſit.

Dixi poſt Profeſſionem, ut denotetur, non compræhendi in

Digitized by Google

jure Novitias ante Profeſſionem, quibus tamen ex Decreto Sacræ Congregationis non debet concedi licentia exeundi ad viſitandos parentes.

Accedere ad Moniales vetitum eſt omnibus tam Laicis, quam Clericis, quam Regularibus. Ratio finalis hujus prohibitionis eſt, ut Sanctimoniales à publicis, & mundanis aſpectibus ſeparatæ, valeant liberius ſervire Deo, & laſciviendi opportunitate ſublata, Cæleſti Sponſo corda ſua, & corpora in omni Sanctimonia diligentius cuſtodire queant.

Acceſſus ad Monaſteria ad colloquendum cum Moniali ſtrictius pro-

prohibitus eſt Religioſis; itaut ſi Religioſus inventus ſit ad Monaſterium abſque licentia Epiſcopi, poſſit ab eodem carcerari, etiam ſi Monaſterium ſit ſubiectum Regularibus, quia Epiſcopi ſunt Sedis Apoſtolicæ Delegati pro conſervanda Clauſura Monialium quarumcunque exiſtentium in propria Diæceſi.

Digitized by Google

CAPUT XVIII.

DE SOLLICITATIONE, SEU DE CONFESSARIO SOLLICITANTE.

EX Bulla Gregorii XV. nomine Confeſſarii ſollicitantis venit primo ille, qui in actu Sacramentalis Confeſſionis provocat, allicit, & excitat ad actus inhoneſtos, & à Pænitente tale aliquid petit, vel procurat exequendum ab ipſo, vel in actu Confeſſionis, vel per Confeſſionem, vel cum ipſo Confeſſario, vel cum aliis; ſecundo, ſi Confeſſarius ante, vel poſt Confeſſionem

nem immediatè inhoneſtos tractatus habuerit, tertio, ſi prætextu Confeſſionis, etiam Confeſſione non ſecuta, illud idem præſtiterit. Quarto, ſi extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſionario, aut in loco, ubi Confeſſiones Sacramentales audiri ſolent, ſimulans ibi audire Confeſſionem Sacramentalem, tentet ad inhoneſta Pænitentes, aut cum iisdem inhoneſtos tractatus ſive ſermones habuerit.

Sollicitatio eſt peccatum graviſſimum ſacrilegii ob injuriam, quæ fit Sacramento Pænitentiæ, & propter odium, quod ingeritur contra hoc Sacramentum. Poteſt

tamen abſolvi à quolibet Confeſſario, quia in jure nemini eſt reſervatum.

Pænitens ſive Maſculus, ſive Fæmina ad turpia, ac inhoneſta ſollicitatus, vel cum quo Confeſſarius inhoneſtè ſe geſſerit aliquo ex ſupradictis modis, ſive Pænitens conſenſerit, ſive non, tenetur denunciare Sacro Tribunali Inquiſitionis, vel Ordinario loci ſollicitatorem, alioquin talis Pænitens nequit abſolvi, ſi monitus non denunciet, immo etiam incidit in excommunicationem, latam in edictis Inquiſitorum.

Confeſſarius ſollicitans nedum eſt ſacrilegus, ſed etiam ſuſpectus de hæreſi.

Quæ-

Digitized by Google

Quæres, utrum denunciationi ſit præmittenda ſecreta monitio, ſeu fraterna correctio.

Reſpondetur negativè, ut habetur expreſſum in Coſtitutione Alexandri VII. Dices: correctio fraterna eſt de pręcepto Divino, ut conſtat in Evangelio, ubi Chriſtus eam præcepit, denunciatio verò eſt de præcepto Eccleſiaſtico: ergo illud pręvalet huic, ſicque &c.

Sed contra diſtinguenda eſt dupplex denunciatio, alia Evangelica, alia judicialis: Correctio fraterna præmittenda eſt denunciationi Evangelicę, non denunciationi judiciali; quia judicialis eſt pręcepta à lege in pæ-

nam

Digitized by Google

nam delicti, & Evangelica eſt præciſè in gratiam fratris, intendens illius emendationem, & ideo judicialis eſt pręcipue in gratiam Religionis, & Sacramenti, quod bonum, utpote eminentius, & Superius pręvalet bono privato Fratris.

Ex quo ſequitur, quod hoc præceptum denunciandi Confeſſarium ſollicitatorem reſolvitur in Divinum, quatenus jus Divinum dictat, conſervandum eſſe bonum commune Religionis, & Sacramenti, & ideo in concurrentia alterius Divini ordinati ad bonum particulare, & privatum, eſt illi prævalens.

Hæc

Hæc, Amice Lector, brevi Calamo perſtricta, typis tradidi, ſi plura deſideres in hac tam prolixa materia, conſule Auctores diffuſe, luculenterque de ea tractantes, & præcipue ultra tot Doctiſſimos Theologos, & Moraliſtas tam Regulares, quam Sæculares, Noſtros Patres, Boſſium, Homobonum, Alarium, Bellarinum, Sbogar, Roſignolium, Giribaldum, & noviſſime P. Rotarium noſtræ Congregationis ex-Generalem emeritum, à quibus uberiorem colligere poteris meſſem, ſanioremque Doctrinam.

F I N I S.

Digitized by Google

AD LAUDEM, ET GLORIAM OMNIPOTENTIS DEI, DEIPARÆ IMMACULATÆ VIRGINIS, EJUSQUE GENITORUM, ET PATRIARCHARUM JOACHIM, ET ANNÆ, AC APOSTOLORUM PRINCIPIS PETRI, ET EJUS COAPOSTOLI S. PAULI DOCTORIS GENTIUM, MEÆQUE CONGREGATIONIS PATRONI.

IN-

Digitized by Google

INDEX

TERTIÆ PARTIS

Univerſæ Theologiæ Moralis.

CAPUT I.

De Sanctificatione diei Feſti. Pag. 1.

CAPUT II.

De Eleemoſyna. 10.

CAPUT III.

De Duello. 28.

CAPUT IV.

De Ludo. 36.

CA-

Digitized by Google

CAPUT V.

De Bello. 41.

CAPUT VI.

De Odio. 52.

CAPUT VII.

De Cenſuris. 60.

CAPUT VIII.

De Excommunicatione. 74.

CAPUT IX.

De Suſpenſione. 100.

CAPUT X.

De Depoſitione, & Degradatione. 126.

CAPUT XI.

De Interdicto. 135.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XII.
De Irregularitate. 168.

CAPUT XIII.
De Irregularitate ex delicto. 182.

CAPVT XIV.
De Irregularitate ex defectu. 230.

CAPVT XV.
De Immunitate Eccleſiaſtica. 261.

CAPVT XVI.
De Pollutione Eccleſiæ. 311.

CAPVT XVII.
De Clauſura Monialium. 333.

CAPVT XVIII.
De Sollicitatione, ſeu de Confeſſario ſollicitante. 344.

Digitized by Google

Inſtitutio Parochorum, & Confeſſariorum pro caſibus, quorum abſolutio, ſeu diſpenſatio à ſacra Pœnitentiaria Apoſtolica impetratur.

CUm ſæpè ſit experientia compertum; plurimos utriuſque ſexus Chriſti fideles, & præcipuè in longinquis degentes, cenſurarum vinculis, votorum obligationibus, Matrimoniorum impedimentis, nec non irregularitatum, & caſuum, quoquo modo reſervatorum, ligaminibus adſtrictos, ad Sanctam Sedem, ejuſque Sacram Pœnitentiariam ſpectantibus, irretitos, in illis lacrymosè perſiſtere, continuis conſcientiæ agitationibus laboriosè perdurare, ejus mali cauſas ex ſequentibus provenire innotuit.

Primò, eò quòd Parochi, vel alii, ad quos hujuſmodi pœnitentes recurrere contingit, in pagis, aut locis ruralibus degunt, & viam modumque recurrendi ad præfatam Sacram Pœnitentiariam ignorant, nec aliquem hìc Romæ agnoſcunt, ad quem ſupplicationes dirigant; undè pœnitentes perplexos dimittunt, qui

cum

cum ad Ordinarium accedendi (præſertim ſi ſint fęminæ) verecundia , aut timore retrahantur, conſilium ulterius requirere neſcientes, remedium deſperant, & in prædictis vinculis , obligationibus , impedimentis , vel inhabilitatibus , & caſibus reſervatis , cum periculo damnationis inſordeſcunt .

Secundò evenit , quòd pęnitentes egeni recognitionem pro ſollicitatione , & labore Agentium Romæ commorantium , exolvere non valentes , mętentes, afflicti, ac conſcientiæ motibus concuſſi, in periculoſo ſtatu manere coguntur , & fortè (quod pejus eſt) ſibi perſuadent, Sacræ Pęnitentiariæ Tribunal aliquid lucri pro litteris prædictis recipere ; cum reverà Sacræ Pęniteutiariæ Miniſtri nec aliquid quamvis minimum , nec etiam ſpontè oblatum , unquam recipiant , & gratis omnia exhibentes , ſingulos ad ſe recurrentes , ſerena fronte complectantur .

Tertiò accidit etiam nonnunquam per inadvertentiam exponentium , ut gratiæ juxta expoſita obtentæ , irritæ eva-

 dant,

dant, eò quia caſus, & circumſtantias neceſſarias reticeant; undè fit, quod litterarum executores: caſu poſteà pænitentium examinato, rem aliter ſe habere, quàm expreſſum fuerat, comperiant, & gratias ſubreptitias, aut obreptitias eſſe inveniant; quare pęnitentes confuſi remanent, & ſpe novæ diſpenſationis ſe carere putantes, in prædictis vinculis, obligationibus &c. miſerabiliter remanent.

Quare gratum Deo, & utile fidelibus futurum eſſe ſparatur, ſi iſte modus recurrendi ad ipſam Sacram Pęnitentiariam proponatur.

Confeſſores itaque, cum pęnitentes vinculis præfatis irretitos ad ſe accedere contigerit, caſuum qualitates, & circumſtantias conſiderent, cauſaſque diſpenſationum, aut commutationum exprimant, & caveant, ne, quod occultum eſt, publicum faciant, pręfertim impedimenta occulta matrimoniorum; nam publica, vel ad publicum redacta, non pertinent ad Sacram Pęnitentiariam.

Et ſic præfati Confeſſores poterunt caſus Pęnitentium præfatos cum dictis

cir.

circumſtantiis, & cauſis exponere, ſive Latino, ſive quocumque alio idiomate propriæ regionis; nam Sacra Pęnitentiaria ſuos ex quacumque Regione Pęnitentiarios ſubordinatos habet; & exprimant inſuper in fine expoſitionis caſus nomen, cognomen, cui ſit à Sac. Pęnitentiaria reſcribendum, etiam ſi ipſum nomen, & cognomen ſit fictitium; itemque modum, per quem reſponſio ſecura dirigi poſſit, ſignificando ſcilicet vulgari nomine, Oppidum, ſeu Civitatem, & Regionem, cum data menſis, & anni in hunc modum.

Intùs incipiant Epiſtolam, ſeu ſupplicationem ſic.

Eminentiſs., & Reverendiſs. Domine.

N. Mulier emiſit votum ſimplex caſtitatis, manet in periculo incontinentiæ, niſi nubat; ſupplicat ſibi votum commutari ad effectum contrahendi Matrimonium.

Terminent Epiſtolam, ſeu ſupplicationem ſic.

Di

Digitized by Google

Dignetur Eminentia Veſtra reſcribere ad N. & N. & exprimant nomen, & cognomen illius, cui eſt reſcribendum. Ad Civitatem. N. exprimendo nomen Civitatis. Per Oppidum N. exprimendo vulgari nomine, nomen Oppidi. Et dirigere Breve, ſeu gratiam ſimplici Confeſſario, ſeu Confeſſario Magiſtro in Theologia, ſive Decretorum Doctori, ſive Parocho, cui Pęnitens apperuit ſuam conſcientiam, ne ipſe Pęnitens, & præſertim fęminæ cogantur circumire pro executione gratiæ Pęnitentiariæ.

Dirigant Epiſtolam, ſeu ſupplicationem ſcribendo, extra, ſeu à foris, in hunc modum.

Eminentiſs. & Reverendiſs. Domino Cardinali Majori Pænitentiario. Romam.

Et ſi tardaverit reſponſio, Confeſſarii reſcribant, & ſi opus fuerit, ſemel, & iterùm, ne fortè prior Epiſtola ſit deperdita.

Rogantur inſuper Parochi, ſive Confeſſarii, ad quos præſens inſtructio pervenerit, illus

illius notitiam, quibus poterunt, pro animarum ſalute communicare.

Ne elaborent nimis Confeſſarii in dando executionem litteris, ſeù gratiis Sacræ Pœnitentiariæ, impreſſus eſt Romæ in Typographia Apoſtolica liberculus, cujus titulus eſt: MANUDUCTIO AD EXEQUUTIONEM LITTERARUM SACRÆ PŒNITENTIARIÆ, NECESSARIA CONFESSARIIS, PAROCHIS, EPISCOPIS, ET RELIGIONUM SUPERIORIBUS, in qua non ſolùm datur modus exequendi litteras Sacræ Pęnitentiariæ, ſed etiam modus legendi brevia characțere Gotico ſcripta.

Digitized by Google

Digitized by Google

Errores, qui irrepſerunt indicat hæc pagina.

ERr. Pag.2. ſatificandi cor. ſantificandi p.2.liciet cor. licet p. 5. Recenſeant cor. Recenſeatur p.8. Audire cor. adire p.10. precipue cor. præcipo p.19. luerum cor. lucrum p. 29. Clenentis cor. Clementis p.31. affigientes cor. affgentes p.39. detrimenoe cor. detrimento p.23. fectus cor.effectus pag. 24. cirdumdederunt cor. circumdederunt p. 26. ſupealzatæ cor. ſuper allatæ p.27. ſuperallatæ cor. ſuper allatæ p.49.oecidentes cor.occidentes p.50.munrus cor. munus p.56. peccat cor. peccet p.58. gravitates cor. gravitatem p.63. contenſioſum cor. contentioſum p.64. Eccleſiaſticè cor. Eccleſiaſticæ pag. 65. incurrunt cor.incurrerunt p.66.ſubtitos cor.ſubditos p.76. & cor. eſt p.80.Elimoſinam ;cor. Eleemoſynam p. 43. conditſones cor. conditiones p. 44. approbates cor. approbantes pag. 44. terria cor. tertia p. 48. proibetur cor. prohibita p.89. iniicentes cor. inijcientes p.92.defentionem cor. defenſionem p.93. incurreret cor. incurret p.93. eum cor. cum pag. 95. ſimpli cor. ſimplici p.102. ſimpliiter cor. ſimpliciter p. 142. ſubjacear cor. ſubiacet p. 150. ſumpſio cor. ſumptio p.74. fit cor. ſit p.186. incurrent cor. incurret p.189 irregularitatis cor. irregularitas p.197. juſtitiam cor. juſtitiâ p.213. degradendo cor. degradando p.218. fungitur cor.fungatur p.222. ipſo cor. ipſos p.226. difendere cor. defendere p.232.licentiatus cor. laureatus p.249. buæ cor. quæ p.262. explicatur

Digitized by Google

catur cor. explicantur p.264. ut cor. & p. 266. pecuniana cor. pecuniaria p.270.factos cor. factus p. 288. ſtraas cor. ſtratas p.336. incurrere cor. incurreret

Alios ſi qui irrepſerunt levioris momenti errores prudentiæ, judicioque tuo benevole Lector corrigendos, examinandoſque relinquo.

ANT 1741831

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

138

B